

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

สาขา

สหกรณ์

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

Factors Affecting on Informal Debt of Members of Savings Cooperative in Private
Organization: A Case Study of Thairayon Labour Union Savings and Credit Cooperative
Limited

นามผู้วิจัย นางสาวผุสดี กลิ่นเกษร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ ปิติปัญญา, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สาโรช อังสุมาลิน, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์, Dr.rer.soc.oec.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา นีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

Factors Affecting on Informal Debt of Members of Savings Cooperative in Private Organization:
A Case Study of Thairayon Labour Union Savings and Credit Cooperative Limited

โดย

นางสาวสุสดี กลิ่นเกษร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2552

สุสดี กลิ่นเกษร 2552: ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
ในสถานประกอบการ: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ภาควิชาสหกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
รังสรรค์ ปิติปัญญา, Ph.D. 128 หน้า

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด (2) ศึกษาสภาพหนี้สินนอกระบบและปัจจัยที่ทำให้
ให้สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด เป็นหนี้สินนอกระบบ และ (3)
ศึกษาบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขปัญหาหนี้
นอกระบบของสมาชิก โดยนำเอาค่าความถี่ ค่าร้อยละ t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวน มา
ใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ข้อมูลที่ใช้ ได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างสมาชิก
สหกรณ์ จำนวน 278 คน

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกที่มีความแตกต่างกันตาม เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ มีสภาพหนี้สินนอกระบบไม่
แตกต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะความแตกต่างส่วนบุคคลดังกล่าวไม่มีผลต่อสภาพหนี้สินนอกระบบ
คงมีแต่ความแตกต่างกันที่อายุของสมาชิก นั่นคือ สมาชิกที่มีช่วงอายุ 41-50 ปี มีหนี้สินนอกระบบ
มากกว่าสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วงอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
นอกจากนี้ยังพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้มีบทบาทในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหนี้สินนอกระบบ
ให้แก่สมาชิก โดยสามารถทำให้ ภาระหนี้ (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ระยะเวลาการพิจารณาให้กู้
ระยะเวลาการชำระเงินคืน และเงื่อนไขการค้ำประกัน) ลดลง และสัญญาเงินกู้มีความเป็นธรรม
มากขึ้น ทำให้สมาชิกถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ให้กู้เงินนอกระบบน้อยลง ดังนั้นภาครัฐจึงควร
ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและใช้ประโยชน์จากสหกรณ์ออมทรัพย์ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ
ให้มากขึ้น

Phussadee Klinkesorn 2009: Factors Affecting on Informal Debt of Members of Savings Cooperative in Private Organization: A Case Study of Thairayon Labour Union Savings and Credit Cooperative Limited. Master of Arts (Cooperative Economics), Major Field: Cooperative Economics, Department of Cooperative. Thesis Advisor: Assistant Professor Rangsan Pitipunya, Ph.D. 128 pages.

Thin research aimed to (1) study the socioeconomic condition of members of Thairayon labour union saving and credit cooperative limited, (2) study the situation and factors affecting the informal debt of Thairayon labour union saving and credit cooperative members, and (3) study the role of Thairayon labour union saving and credit cooperative in the informal debt problems solving. Frequency percentage, t-test and analysis of variance were applied to analyze the data collected from 278 members.

The research showed that the members who have different in gender, education background, monthly salary, monthly expenditure, numbers of dependent, and membership age had the similar amount of informal debt. The results implied that those personal characteristics had no relation to the amount of informal debt. Nevertheless, the revealed that the member age from 41 to 50 year old had statistically higher informal debt than other groups. Furthermore, the analysis pointed out that the cooperative played a significant role in relieving the informal debt problems. There tore, government should promote and use this kind of cooperatives as a tool to solve the informal debt of private organization employee.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาและเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้น ผู้เขียนต้องขอกราบ
ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ ปิติปัญญา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่
ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนดูแล
เอาใจใส่ผู้เขียนเป็นอย่างดีเสมอมา รวมทั้งรองศาสตราจารย์สาโรช อังสุมาลิน อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ กู้เจริญประสิทธิ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย และ รอง
ศาสตราจารย์สมาน ทองสีมา ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และ
ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ตลอดจน
คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ภาควิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ให้ความ
ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียนด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด สมาชิกสหกรณ์และ
เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลและความรู้ต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และทุกๆ ในครอบครัว ที่ให้การ
สนับสนุนในการศึกษาและขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และคอย
เป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา

ผุสดี กลิ่นเกษร
มกราคม 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
สมมติฐานการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการทดสอบเครื่องมือ	45
การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	
และตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	49
ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	49
ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	72
ลักษณะหนี้ในระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด	72
บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขหนี้ในระบบ	80
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเป็นหนี้ในระบบ	84
ความพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด	94
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	111
สรุปผลการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะ	113
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	115
ภาคผนวก	118
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	128

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อัตราดอกเบี้ยในตลาดนอกระบบ	31
2	จำนวนสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2545-2550	55
3	สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2550	55
4	จำนวนหนี้สิน และทุนเรือนของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2545-2550	56
5	หนี้สินและทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2550	57
6	เงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2550	61
7	เงินให้กู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2550	63
8	จำนวนกำไรสุทธิ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2545-2550	64
9	รายได้ รายจ่าย และกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2550	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	กำไรสุทธิประจำปี 2550 ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	66
11	จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตรและระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	67
12	จำนวนและร้อยละจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดูของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	69
13	จำนวนและร้อยละจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	70
14	จำนวนและร้อยละตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	71
15	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามการเป็นหนี้สินนอกระบบ	72
16	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเป็นหนี้สินนอกระบบ	73
17	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามอัตราดอกเบี้ย	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามวิธีการจ่ายดอกเบี้ย	74
19	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามระยะเวลาในการชำระเงินคืน	75
20	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามประสบการณ์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ	76
21	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงาน ไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารและการกู้ยืมนอกระบบ	77
22	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามการได้รับเงินกู้ยืมนอกระบบและเงื่อนไขในการชำระเงินกู้ นอกระบบ	78
23	จำนวนและร้อยละของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมนอกระบบ	79
24	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามลักษณะสัญญาและการได้รับสำเนาหรือคู่มือสัญญา	80
25	จำนวนและร้อยละของสมาชิกฯ จำแนกตามความคิดเห็นต่อสหกรณ์ออม ทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหนี้ นอกระบบ	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด เกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนแปลง	82
27	จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด เป็นหนี้ในระบบ	84
28	การเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามเพศของผู้ เป็นหนี้	85
29	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ในระบบ จำแนกตามช่วงอายุ	85
30	แสดงผลการทดสอบ Fisher' s Least Significant Different; LSD	87
31	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามระดับ การศึกษาของผู้เป็นหนี้	88
32	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามรายได้ต่อ เดือนของผู้เป็นหนี้	89
33	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามค่าใช้จ่าย ต่อเดือนของผู้เป็นหนี้	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อ เปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามจำนวนผู้ อยู่ในอุปการะของผู้เป็นหนี้	92
35	การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามระยะเวลา การเป็นสมาชิกฯ ของผู้เป็นหนี้	93
36	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ	96
37	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	98
38	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านระบบการบริหารจัดการ	100
39	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากออมทรัพย์	102
40	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ	104
41	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
42	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากประจำ	107
43	จำนวนและร้อยละระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินกู้	109

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	43
2 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด	53
3 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับจำนวนหนี้ในระบบ	86
4 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับจำนวนหนี้ในระบบ	88
5 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับจำนวนหนี้ในระบบ	90
6 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่อเดือนกับจำนวนหนี้ในระบบ	91
7 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้อยู่ในอุปการะกับจำนวน หนี้ในระบบ	92
8 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเป็นสมาชิกฯ กับ จำนวนหนี้ในระบบ	94

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันค่าครองชีพมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคและบริการต่างๆ มีราคาเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถหารายได้เพิ่มขึ้นได้เพียงพอจากรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หรือในบางกรณีที่ต้องการซื้อสินค้าที่มีราคาสูงๆ เช่น บ้าน รถยนต์ ซึ่งถ้าจะใช้เวลาในการเก็บออมเงิน ก็คงต้องใช้เวลาานาน บุคคลทั่วไปจึงมักจะแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้าโดยการกู้ยืมเงินจากนายทุน จึงเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาหนี้ในระบบ ที่ต้องมีการเสียดอกเบี้ยในราคาที่แพง เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว

สหกรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะยกฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยบุคคลที่มีความประสงค์อย่างเดียวกันทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการระดมความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนในการประกอบกิจการของตนอย่างมีจุดมุ่งหมายชัดเจนที่จะมุ่งเน้นการให้บริการแก่สมาชิกมิใช่เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีผลการดำเนินงานที่มีการเจริญเติบโตก้าวหน้ามั่นคงมาโดยตลอด เนื่องจากทุกฝ่ายตระหนักว่า สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจที่สามารถแก้ไขปัญหาค่าครองชีพเดือดร้อนให้แก่สมาชิกได้เป็นอย่างดี

สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยได้จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใช้” จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2492 ซึ่งเกิดจากกลุ่มบุคคลที่เป็นข้าราชการและลูกจ้างในกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีแนวคิดว่าจะจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตสำหรับคนมีเงินเดือนประจำในหมู่ข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ และรวมถึงข้าราชการคณะสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการสหกรณ์ มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์และช่วยเหลือสมาชิกให้พ้นจากหนี้สินที่มีภาระหนัก โดยได้ทดลองดำเนินงานเป็นระยะเวลา 5 ปี ปรากฏว่าได้ผลดี จึงได้ขยายสหกรณ์ออมทรัพย์ไปยังหน่วยราชการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ในกลุ่มข้าราชการครู ทหาร ตำรวจ และข้าราชการในมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นแล้วยังขยายตัวไปสู่

บุคคลอาชีพอื่นๆ ด้วย ได้แก่กลุ่มอาชีพหมอและสาธารณสุข กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท ห้างร้านต่างๆ และที่สำคัญคือการขยายตัวเข้าไปในกลุ่มคนงานที่อยู่ในสถานประกอบการ ซึ่งได้ใช้ระบบสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และรัฐบาลก็เห็นความสำคัญและยอมรับระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ในการสร้างร่วมมือแบบทวิภาคี ในระดับสถานประกอบการ ซึ่งทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ได้แพร่ขยายเข้าไปในสถานประกอบการมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในสถานประกอบการต่างๆ มีจำนวนมากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มอาชีพอื่นๆ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลต้องการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ในกลุ่มสาขาอาชีพดังกล่าวเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง โดยให้สหกรณ์ออมทรัพย์เข้ามาช่วยแก้ปัญหาการครองชีพของลูกจ้าง อีกทั้งยังจะช่วยให้ นายจ้างได้มีโอกาสเข้ามารับรู้ปัญหาทางเศรษฐกิจ และได้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างของตน ประกอบกับแนวโน้มในด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานของประชากรในประเทศไทย ซึ่งจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคการเกษตรมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ดังนั้น จึงคาดว่าในอนาคตสัดส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มเอกชนและอื่น ๆ ย่อมจะต้องขยายตัวมากขึ้นและสัดส่วนมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มอื่นๆ

สหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการแห่งแรก คือ สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานกู้ตเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2518 จากนั้นได้ขยายไปจัดตั้งในสถานประกอบการอื่นๆ ทั่วประเทศ สำหรับสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการก็คือ ลูกจ้างในสถานประกอบการนั้นๆ การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และที่สำคัญก็คือเพื่อลดปัญหาเงินกู้ยืมในระบบ ซึ่งมีการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่สูงถึงร้อยละ 15 ให้ลดน้อยลง และเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกที่เป็นลูกจ้างรู้จักกับการออมทรัพย์และเพื่อลดความเดือดร้อนทางการเงินและปลดปล่อยหนี้สินจากการกู้เงินในระบบ ซึ่งในขณะนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการพยายามแก้ปัญหาหนี้ในระบบให้หมดไป ในการแก้ไขปัญหาหนี้ ได้อาศัยสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้สมาชิกต้องเป็นหนี้ในระบบอยู่เพื่อหาทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป ซึ่งเรื่องนี้จะเป็นเรื่องที่จะทำการศึกษาในที่นี้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการจึงเลือกใช้การศึกษาแบบกรณีศึกษา โดยเลือกศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
2. เพื่อศึกษาสภาพหนี้ในระบบและปัจจัยที่ทำให้สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด เป็นหนี้ในระบบ
3. เพื่อศึกษาบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของสมาชิก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การได้รับรู้ถึงปัญหาหนี้ในระบบของสมาชิก ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด สามารถหาแนวทางในการช่วยเหลือสมาชิกให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ในระบบได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความกินดีอยู่ดีตามสมควรแก่สภาพของสมาชิกที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของสหกรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

ทำความเข้าใจถึงการเป็นหนี้ในระบบและ เหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เป็นหนี้ในระบบ โดยศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด นับตั้งแต่ก่อตั้งสหกรณ์ในปี 2526 เป็นต้นมา นอกจากนั้นยังใช้ข้อมูลของสมาชิกตัวอย่างในรอบปี 2550 ด้วย

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ศัพท์บางคำที่มีความจำเป็นและเกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีความหมายและขอบเขตจำกัด ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ในหน่วยงานหรือสถานประกอบการเอกชน มีสมาชิกประกอบด้วยบุคลากรของสถานประกอบการนั้น

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

สมาชิก หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

หนี้เงินกู้นอกระบบ หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ได้แก่ เจ้าหนี้ระบบกับลูกหนี้ระบบ ซึ่งเกิดจากการปล่อยกู้โดยประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่ธนาคารหรือสถาบันการเงิน และไม่ได้ใช้ในการกำกับดูแลของภาครัฐ และไม่เสียภาษีให้รัฐ การคิดดอกเบี้ยอาจเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด และไม่รวมถึงหนี้ในระบบชุมชน

หนี้เงินกู้ในระบบ หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้กู้ยืมโดยเจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและสถาบันการเงินที่จดทะเบียนขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยคิดดอกเบี้ยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่ง ซึ่งสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์และให้กู้ยืม เมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์มี 2 ประการคือ (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท, 2535)

ประการแรก การส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ โดยการถือหุ้นและรับเงินฝาก ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์

ประการที่สอง การจัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิก ซึ่งสำคัญเป็นอันดับรอง ทั้งนี้ในการให้กู้นั้น สหกรณ์จะให้กู้เมื่อได้สอบสวนแล้วว่ามีความจำเป็นและเป็นประโยชน์จริง ๆ โดยในข้อบังคับได้กำหนดจำนวนขั้นสูงของเงินกู้ไว้ตามส่วนของเงินได้รายเดือนของสมาชิก หรือตามส่วนแบ่งเงินค่าหุ้นของสมาชิกแต่ละคน

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550: 108-109)

1. ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์โดยช่วยให้สามารถส่งวนส่วนแบ่งรายได้ของตนไว้ในทางอันมั่นคง และได้รับประโยชน์ตามสมควร
2. รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น
3. กู้ยืมเงินเพื่อใช้เป็นทุนดำเนินงานของสหกรณ์
4. ให้สมาชิกกู้ยืมเงินตามความจำเป็นหรือมีประโยชน์
5. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน

6. ฝากเงินหรือลงทุนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์
7. ให้สวัสดิการ และการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
8. ดำเนินธุรกิจหรือกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะสหกรณ์และสถาบันการเงิน

1. บทบาทในฐานะสหกรณ์ (cooperative's role)

สหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะสหกรณ์ ย่อมต้องมีบทบาทโดยตรง ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ที่สำคัญคือ การส่งเสริมการออม และการให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์ตามความจำเป็น ตลอดจนการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องยื่นหยัด และตั้งมั่นอยู่บนอุดมการณ์หลักและวิธีการสหกรณ์ มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสำเร็จของสหกรณ์และประโยชน์ที่พึงมีต่อสมาชิกสหกรณ์ในที่สุด

2. บทบาทในฐานะสถาบันการเงิน (financial institution's role)

สหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะสถาบันการเงินย่อมมีบทบาทอย่างสำคัญที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตามแนวทางที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจกล่าวได้ว่าบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะสถาบันการเงินที่พึงมีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

2.1 การระดมเงินออม

สหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ในฐานะของสถาบันการเงินที่จะมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการระดมเงินออมของประชาชนที่เป็นสมาชิก ซึ่งหากสหกรณ์ออมทรัพย์มีการขยายตัวมากขึ้นและสามารถณรงค์ให้ประชาชนที่ยังไม่เป็นสมาชิกให้เข้ามาเป็นสมาชิกได้มากขึ้น ย่อมจะทำให้บทบาทในด้านนี้เด่นชัดขึ้น อันจะเป็นการสนับสนุนนโยบายในการระดมเงินออมในประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ประจำ

2.2 การกระจายสินเชื่อและบริการด้านการเงินสู่ภูมิภาคและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ตามที่รัฐบาลได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการกระจายสินเชื่อและบริการด้านการเงิน ซึ่งมีอยู่ 6 กลุ่ม ได้แก่

- 2.2.1 กลุ่มเกษตรกรรายจน
- 2.2.2 กลุ่มแรงงานรับจ้าง
- 2.2.3 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก
- 2.2.4 กลุ่มลูกจ้างเอกชน และผู้มีรายได้น้อย
- 2.2.5 กลุ่มข้าราชการ และพนักงานของรัฐ
- 2.2.6 กลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

2.3 การส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวขนาดเล็ก

สหกรณ์ออมทรัพย์ในหลายแห่งที่มีทุนดำเนินงานเพียงพอได้ขยายบริการด้านการเงินกู้ในลักษณะที่เป็นเงินกู้เพื่อประโยชน์นอกวง (productive credit) ให้แก่สมาชิกครอบครัว เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพส่งเสริมรายได้แก่ครอบครัวตามความเหมาะสม

2.4 การจัดหาและปรับปรุงที่อยู่อาศัยของคนยากจนในเมืองให้มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชนให้ดีขึ้น

จากสถิติการให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ ให้สมาชิกกู้ไปเพื่อปรับปรุงและจัดหาที่อยู่อาศัยคิดเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด เมื่อเทียบกับการให้กู้เพื่อวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ

2.5 การดำเนินงานในฐานะองค์การเอกชนที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความยากจนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

กล่าวได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีบทบาทอย่างสำคัญในการสนับสนุนนโยบายการแก้ปัญหาความยากจนของรัฐบาล และมุ่งที่จะสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่สมาชิก โดยส่งเสริมให้สมาชิกออมเป็นประจำอันจะเป็นการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกและครอบครัวได้ในอนาคต โดยสามารถใช้เงินออมของตนเพื่อประโยชน์ในการนำไปลงทุนประกอบอาชีพหรือแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นได้ ในขณะเดียวกันสำหรับสมาชิกที่มีปัญหาเศรษฐกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ก็มีบริการในด้านการให้เงินกู้ เพื่อแก้ไขปัญหาการครองชีพแก่สมาชิกตามความเหมาะสม และยังมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกสหกรณ์อีกด้วย

2.6 การให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่ทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถที่เหมาะสมในอันที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของการพัฒนาประเทศได้ทันเหตุการณ์มากขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์ทุกสหกรณ์มีนโยบายในการให้การศึกษาอบรมแก่กรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการและสมาชิก เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ทั้งด้านธุรกิจ อุดมการณ์ หลักวิธีการสหกรณ์อยู่แล้ว

2.7 การสนับสนุนระบบแรงงานสัมพันธ์แบบทวิภาคี ในระดับธุรกิจเพื่อให้นายจ้างและลูกจ้างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดมากขึ้นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรงที่เป็นผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนและสถานประกอบการต่างๆ เป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นคือ การที่สหกรณ์ออมทรัพย์เข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนระบบแรงงานสัมพันธ์ และการแก้ปัญหาคัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในธุรกิจต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2.8 การพัฒนาจิตใจ และค่านิยมที่ดีงามแก่ประชาชน

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจ ที่ตั้งมั่นอยู่บนอุดมการณ์สหกรณ์ ซึ่งมุ่งที่จะเป็นการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์ของตนให้ยึดมั่นอยู่บนความร่วมมือกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มีน้ำใจ

บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีต่อสมาชิก

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้บริการแก่สมาชิกจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และจำกัดขอบเขตอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายสหกรณ์ โดยทั่วไป สหกรณ์ออมทรัพย์จะให้บริการแก่สมาชิกใน 3 ด้าน ต่อไปนี้

1. ธุรกิจด้านการเงิน
2. การให้บริการด้านการศึกษาอบรม
3. การให้สวัสดิการแก่สมาชิก

1. ธุรกิจด้านการเงิน

การดำเนินธุรกิจด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ แก่สมาชิกจะมุ่งเน้นไปในการส่งเสริมการออมเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่สมาชิกและการให้เงินกู้ เพื่อแก้ไขปัญหาการครองชีพและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจตามความจำเป็นแก่สมาชิก การให้บริการด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่

1.1 การระดมหุ้นจากสมาชิกเป็นวิธีการส่งเสริมการออมโดยบังคับ ที่สหกรณ์ออมทรัพย์นำมาใช้กับสมาชิกเพื่อให้เกิดการออมในหมู่สมาชิกอย่างจริงจังโดยทั่วไป สหกรณ์ออมทรัพย์จะกำหนดมูลค่าหุ้น ๆ ละ 10 บาท และกำหนดให้สมาชิกสหกรณ์ส่งเงินค่าหุ้นรายเดือน ตั้งแต่เดือนแรกที่เข้าเป็นสมาชิก ตามเกณฑ์การถือหุ้นที่สหกรณ์ได้กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการถือหุ้นของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์รายหนึ่งรายใดอาจส่งเงินค่าหุ้นรายเดือนในอัตราสูงกว่าที่สหกรณ์กำหนดหรืออาจซื้อหุ้นเพิ่มอีกเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์รายหนึ่งรายใด จะต้องไม่ถือหุ้นเกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์จะไม่สามารถขาย หรือโอนหุ้นที่ตนถือให้กับผู้อื่นหรือถอนหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดในระหว่างที่ดินยังเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่ไม่ได้

การจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นแก่สมาชิกสหกรณ์ โดยหลักปฏิบัติทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์จะจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นแก่สมาชิกสหกรณ์ภายหลังวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีเมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ทั้งนี้อัตราที่จ่ายต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เงินปันผลดังกล่าวได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.2 การรับเงินฝากเป็นวิธีการส่งเสริมการออมอีกวิธีหนึ่งที่สหกรณ์ออมทรัพย์ให้บริการแก่สมาชิกตามความสมัครใจ ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีบริการเงินฝากที่สำคัญ 3 ประเภท ได้แก่

1.2.1 เงินฝากออมทรัพย์เป็นเงินฝากที่ฝากเพิ่มหรือถอนเมื่อใด เป็นจำนวนเท่าใดก็ได้เสมอ อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากออมทรัพย์นี้มักจะถูกกำหนดให้ต่ำกว่าดอกเบี้ยประจำและดอกเบี้ยที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับจากเงินฝากประเภทออมทรัพย์จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.2.2 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษเป็นเงินฝากที่สมาชิกจะฝากเพิ่มเมื่อใด จำนวนเท่าใดก็ได้ แต่การถอนให้ถอนได้เดือนละ 1 ครั้งโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม หากถอนเกินกว่าเดือนละ 1 ครั้งจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการถอน ตามที่สหกรณ์กำหนด โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์จะกำหนดเงื่อนไขของจำนวนเงินฝาก สำหรับการเปิดบัญชีเงินฝากครั้งแรกไว้ (ไม่ต่ำกว่า 5,000 บาท) อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากออมทรัพย์พิเศษนั้น มักจะถูกกำหนดให้สูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ และดอกเบี้ยที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับจากเงินฝากประเภทนี้ก็ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่นเดียวกับเงินฝากออมทรัพย์

1.2.3 เงินฝากประจำเป็นเงินที่สมาชิกจะฝากเพิ่มเมื่อใด จำนวนเท่าใดก็ได้ แต่การถอนจะถอนได้ต่อเมื่อครบกำหนดระยะเวลาฝาก ซึ่งจะกำหนดระยะเวลาไว้ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากประจำมักจะถูกกำหนดให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยของเงินฝากประเภทอื่น และสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับนั้น จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราร้อยละ 15 ของยอดเงินรายได้ดอกเบี้ยรับ โดยสหกรณ์จะหัก ณ ที่จ่ายและนำส่งสรรพากรเขตท้องที่ต่อไป

อนึ่ง กรณีที่ผู้ฝากถอนเงินฝากก่อนครบกำหนดระยะเวลาฝาก สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยให้ตามระยะเวลาฝากที่ต่ำกว่า ซึ่งครบกำหนด หรืออาจคิดไว้ในอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากออมทรัพย์ก็ได้แล้วแต่สมควร

1.3 เงินกู้ การให้บริการด้านเงินกู้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การครองชีพ และปัญหาทางเศรษฐกิจแก่สมาชิกสหกรณ์ บนพื้นฐานของความไม่ฟุ่มเฟือย ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ มีบริการด้านเงินกู้ที่สำคัญ 3 ประเภท ได้แก่

1.3.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินเป็นเงินกู้ระยะสั้น หรือบางทีเรียกว่า เงินกู้ไม่มีหลักประกัน เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น ค่ารักษาพยาบาล ไฟไหม้บ้าน และค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น เงินกู้ประเภทนี้เป็นเงินกู้จำนวนน้อย ส่วนใหญ่สหกรณ์ออมทรัพย์จะกำหนดวงเงินกู้สำหรับสมาชิกแต่ละรายได้ ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินได้รายเดือนแต่ไม่เกินวงเงินขั้นสูงที่สหกรณ์กำหนดไว้ ระยะเวลาชำระหนี้ของเงินกู้ประเภทฉุกเฉินที่สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่กำหนด มักจะเป็น 2 เดือน (หรือ 2 งวด)

1.3.2 เงินกู้สามัญ มีลักษณะที่เป็นทั้งเงินกู้ระยะเวลาค้น และเงินกู้ระยะเวลากลับ
บางทีเรียกกันว่า เงินกู้ที่มีหลักประกัน มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกกู้ เพื่อนำไปใช้ในกิจการต่าง ๆ ที่
จำเป็นและมีประโยชน์ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาของสมาชิกหรือลูกหลาน ค่าใช้จ่ายใน
ครอบครัว ค่าซื้ออุปกรณ์หรือของใช้ภายในบ้าน ค่าซ่อมแซม ซื้อมัน ซื้อมีดิน ซื้อมอเตอร์ ชำระหนี้
เก่า และค่าใช้จ่ายเพื่อการสมรส งานฌาปนกิจและงานอุปสมบท เป็นต้น

การกำหนดวงเงินกู้สามัญของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ บางแห่งอาจกำหนดไว้ไม่เกินที่เท่าของเงินได้รายเดือน รวมกับเงินค่าหุ้นที่ชำระแล้วของสมาชิก แต่ไม่เกินจำนวนเงินขึ้นสูงตามที่สหกรณ์กำหนด หลักการที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปคือ ผู้กู้จะต้องมีรายได้เงินเดือนเพียงพอในการผ่อนชำระเงินต้น และดอกเบี้ย รวมทั้งหนี้เงินกู้ประเภทอื่น และเงินค่าหุ้นประจำเดือนที่สหกรณ์กำหนด ระยะเวลาชำระหนี้ของเงินกู้ประเภทสามัญ ส่วนใหญ่สหกรณ์จะพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น 60 งวด (เดือน) 84 งวด (เดือน) เป็นต้น

หลักประกันเงินกู้สำหรับเงินกู้สามัญ อาจใช้บุคคลที่เป็นสมาชิกค้ำประกัน
 ทุนเรือนหุ้น เงินฝาก หรืออสังหาริมทรัพย์ปลอดจำนองหรือหลักทรัพย์อย่างอื่น ซึ่งคณะกรรมการ
 ดำเนินการเห็นสมควร นำมาเป็นประกันได้

1.3.3 เงินกู้พิเศษเป็นเงินกู้ระยะยาวเพื่อส่งเสริมฐานะความมั่นคงหรือเพื่อก่อประโยชน์อภยแก่สมาชิก ได้แก่ เงินกู้เพื่อการเคหะสงเคราะห์ เพื่อซื้อยานพาหนะหรือเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์ มักจะกำหนดวงเงินกู้สำหรับเงินกู้พิเศษไว้มากกว่าเงินกู้ประเภทสามัญ สหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งที่มีทุนดำเนินงานมาก อาจกำหนดวงเงินกู้สำหรับเงินกู้พิเศษไว้มากกว่า 1 ล้านบาท ก็มี ทั้งนี้สมาชิกสหกรณ์รายใดจะกู้ได้มากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้กู้ ก็จะต้องเป็นสมาชิกติดต่อกันตามระยะเวลาที่สหกรณ์กำหนด ไม่มีหนี้เงินกู้สามัญหรือเงินกู้พิเศษค้างชำระ และต้องมีเงินได้รายเดือนเพียงพอในการผ่อนชำระเงินกู้พิเศษ และเงินค่าหุ้นประจำเดือนตามที่สหกรณ์กำหนด ระยะเวลาชำระหนี้ของเงินกู้พิเศษ สหกรณ์จะเป็นผู้กำหนดตามความเหมาะสม เช่นไม่เกิน 180 งวด หรือบางกรณี อาจกำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ให้เสร็จสิ้นภายใน อายุ 65 ปี เป็นต้น

หลักประกันเงินกู้ อาจใช้บุคคลที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ค้ำประกัน ร่วมกับหลักทรัพย์เป็นหลักประกัน หรือใช้สังหาริมทรัพย์ปลอดจำนองเป็นประกันตามแก่สหกรณ์เห็นสมควร

2. การให้บริการด้านการศึกษา

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ และหลักสหกรณ์สากลได้กำหนดไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการให้การศึกษาอบรม ในการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ก็เช่นเดียวกัน การให้การศึกษาอบรม นับว่ามีคุณค่าอย่างมากที่จะช่วยพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ควรจะเป็น ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์จึงควรจัดให้มีโครงการศึกษาอบรมแก่ทรัพยากรบุคคลของสหกรณ์อย่างทั่วถึง ทั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้จัดการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนสมาชิกสหกรณ์ ทั้งในด้านอุดมการณ์ หลักวิธีการสหกรณ์ หน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในสหกรณ์ โดยพิจารณาจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ไว้เพื่อการดังกล่าว

การให้การศึกษาอบรมต่าง ๆ จะช่วยให้ ทรัพยากรบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ของสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ของตน และจะทำให้ทุกคนในสหกรณ์ปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้อย่างเหมาะสมมีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เพื่อความสำเร็จของสหกรณ์

3. การให้สวัสดิการแก่สมาชิก

การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ ถือว่าเป็นบริการอย่างหนึ่งที่มุ่งส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น นอกเหนือไปจากบริการด้านการเงิน และการให้การศึกษาอบรมโดยสหกรณ์ออมทรัพย์ควรพิจารณาจัดสวัสดิการ ตามความเหมาะสม ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกมีดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกอาจดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

3.1.1 การจัดสวัสดิการแบบการให้เปล่าค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดสวัสดิการแบบให้เปล่านี้ สหกรณ์ออมทรัพย์อาจจัดสรรเงินจากเงินงบประมาณดำเนินการประจำปี หรือกำไรสุทธิของสหกรณ์

3.1.2 การจัดสวัสดิการแบบให้สมาชิกเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อจัดสวัสดิการของตน ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดสวัสดิการแบบให้สมาชิกเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อจัดสวัสดิการของตนเองนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์อาจใช้วิธี ให้สมาชิกนำเงินมาฝาก แล้วนำไปหารายได้ เมื่อมีรายได้ก็จะนำมาจ่ายเป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบ ฯ เช่น กรณีโครงการสวัสดิการเงินฝาก เพื่อช่วยเหลือครอบครัว (สคส.) ของสหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่ง นอกจากนั้น อาจใช้วิธีให้สมาชิกสมทบเงินของตนเองในโครงการซึ่งกรมธรรม์ประกันชีวิต หรือ ประกันสุขภาพ จากบริษัทประกันภัย โดยสหกรณ์เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้

วิธีการจัดสวัสดิการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เหมาะสม ย่อมขึ้นอยู่กับขนาดและฐานะทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดเล็กย่อมไม่อาจจัดสวัสดิการแบบให้เปล่าได้ เนื่องจากขีดจำกัดด้านเงินทุน แต่อาจเลือกวิธีการจัดสวัสดิการแบบให้สมาชิกเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อจัดสวัสดิการของตนเองแทน ในทางตรงกันข้ามสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ที่มีความสามารถในการบริหารการเงินจนสามารถจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวมได้ตามสมควรแล้ว อาทิ เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ก็จะสามารถจัดสวัสดิการแบบให้เปล่าได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ที่พึงมีต่อสมาชิก

3.2 รูปแบบการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครอบครัวสมาชิก การจัดสวัสดิการแบบนี้ ได้แก่

- 1) การให้จัดการศึกษาบุตรสมาชิกที่ยากจน และเรียนดี
- 2) การจัดประกันการเจ็บป่วยเป็นกลุ่ม
- 3) สวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วย คลอดบุตร แต่งงาน

3.2.2 การจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ สหกรณ์ออมทรัพย์อาจจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่สมาชิก ดังต่อไปนี้

- 1) โครงการฌาปนกิจสงเคราะห์
- 2) โครงการประกันชีวิตหมู่
- 3) โครงการประกันหนี้สมาชิก

3.2.3 การจัดสวัสดิการเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายสมาชิก สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- 1) การให้สิทธิในการซื้อของราคาถูก
- 2) การจัดบริการจัดรถรับส่ง ระหว่างบ้าน-ที่ทำงาน
- 3) การจัดสถานที่เลี้ยงเด็ก

3.3 ข้อควรคำนึงในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก

การจัดสวัสดิการของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่าง ๆ ควรคำนึงถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะแม้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 มาตรา 21 ก็ตาม แต่เมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องดำเนินธุรกิจที่กว้างขวางขึ้นก็ย่อมต้องไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเภทแห่งธุรกิจนั้น ๆ ด้วย ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

- 1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- 2) ประมวลกฎหมายอาญา
- 3) ประมวลรัษฎากร
- 4) ประมวลกฎหมายที่ดิน
- 5) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์
- 6) พระราชบัญญัติประกันสังคม
- 7) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ฯลฯ

นอกจากประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ แล้ว ผู้บริการสหกรณ์จะต้องสนใจ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และประกาศกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินั้น ๆ อีกด้วย

แนวความคิดเรื่องหนี้และหนี้ในระบบ

คำจำกัดความของคำว่าหนี้

มีนักนิติศาสตร์หลายท่านให้คำจำกัดความของคำว่าหนี้ไว้ดังนี้

สุนทร มณีสวัสดิ์ (2544) อธิบายว่าหนี้เป็นความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างบุคคลสองฝ่าย ได้แก่ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผู้ทรงสิทธิ เรียกว่า เจ้าหนี้ กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผู้มีหน้าที่ เรียกว่า ลูกหนี้ เช่น แดงกู้ยืมเงินมาจากด้อย จำนวน 50,000 บาท ด้อยเป็นฝ่ายผู้ทรงสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ ด้อยจึงเป็นเจ้าหนี้ และแดงเป็นฝ่ายมีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ที่กู้ยืมมานั้น แดงจึงเป็นลูกหนี้

ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช (2546) อธิบายว่าหนี้หมายถึงนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าลูกหนี้ โดยเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ ปฏิบัติการชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดึงเว้นการกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือส่งมอบทรัพย์สิน

โสภณ รัตนกร (2547: 23) กล่าวว่า “ไม่อาจทำให้เข้าใจได้โดยชัดเจนว่าหนี้คืออะไรกันแน่ ความจริงคำจำกัดความถือว่าเป็นเรื่องของนักทฤษฎี หรือนักปราชญ์ทางกฎหมายมากกว่า สำหรับการบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับแก่ผู้เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ หรือเพื่อให้มีผู้พิพากษาคัดสินคดีอาจไม่มีความสำคัญมากนัก ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าเมื่อมีหนี้แล้วเจ้าหนี้มีสิทธิอะไรบ้าง และลูกหนี้มีหน้าที่อะไรบ้างมากกว่า”

ดังนั้นโดยสรุปแล้ว “หนี้” จึงหมายถึง ความเชื่อและความไว้วางใจระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ในการที่จะให้ลูกหนี้กู้ยืมโดยมีสัญญากำหนดเงื่อนไข และเงื่อนไขเวลาการชำระหนี้สิ้นคืนในอนาคต

ที่มาของหนี้

ที่มาแห่งหนี้้นั้นอาจมีได้หลายอย่าง คือ (1) นิติกรรม เช่น พันยกรรม สัญญาต่างๆ (2) นิติเหตุ ได้แก่ ละเมิด ลากมิดควรได้ จัดการงานนอกสั่ง (3) เหตุอื่นๆ ที่กฎหมายกำหนดเช่น ภาษีอากร (สุนทร มณีสวัสดิ์, 2544)

เมื่อพิจารณาเฉพาะหนี้ที่เกิดจากนิติกรรมพบว่า นิติกรรมที่ก่อให้เกิดหนี้อาจเป็นนิติกรรมสองฝ่ายหรือสัญญา หรืออาจเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวก็ได้ แม้ว่าโดยความเป็นจริงส่วนใหญ่ที่ก่อให้เกิดหนี้คือสัญญา (โสภณ รัตนกร, 2547: 29)

จากที่มาของหนี้จะพบว่าหนี้เกิดขึ้นได้จากหลายที่มา หนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินถือเป็นหนี้ชนิดหนึ่งจากหนี้ที่มีหลายชนิด การจะเข้าใจถึงหนี้เงินกู้ยืมในระบบเราจะต้องทำความเข้าใจหนี้ที่เกิดจากการทำสัญญากันระหว่างผู้กู้กับผู้ยืมตามกฎหมาย

การกู้ยืมเงิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ลักษณะ 9 ยืม หมวด 2 ยืมใช้สลับเปลี่ยน บัญญัติเรื่องการกู้ยืมไว้ในมาตรา 653 ถึง มาตรา 656 การกู้ยืมเงินจึงเป็นการยืมใช้สลับเปลี่ยนและเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง (มหาชัย ศรีทองกลาง, 2547: 13)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า “ยืม” และ “กู้ยืม” ไว้ดังนี้

1. ยืม หมายถึง การนำของ สิ่งของ เงิน เป็นต้น มาใช้ชั่วระยะหนึ่งแล้วคืนให้หรือใช้คืน
2. กู้ยืม หมายถึง ยืมเงินโดยให้ดอกเบี้ยแล้ว

ดังนั้นคำว่า “ยืมเงิน” จึงหมายถึง การที่บุคคลหนึ่งมอบเงินจำนวนหนึ่งไม่ว่าจะเป็นของตนหรือไม่ ให้บุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งขอไปใช้ชั่วระยะเวลาหนึ่งและสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนเดียวกับที่ยืมคืน ส่วน “การกู้ยืม” หมายความว่า ใช้คืนพร้อมดอกเบี้ย

การกู้ยืมเงินเป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่ง จึงตกอยู่ภายใต้บทกำหนดตามลักษณะของนิติกรรมสัญญาโดยทั่วไป ซึ่งต้องนำมาพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของสัญญาประกอบด้วย เช่น การกู้ยืมเงินต้องไม่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เรื่องความสามารถของคู่สัญญา เจตนาการผูกนิติสัมพันธ์ และความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืม เป็นต้น

ภายใต้โครงสร้างระบบสินเชื่อของไทย ได้แบ่งลักษณะของการกู้ยืมเงินออกเป็น 2 ส่วน (จันทิพา บุญยะสมิต, 2548) ได้แก่

1. การกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งสถาบันการเงินที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ธนาคาร สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร
2. การกู้ยืมเงินนอกระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งนอกสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง

การกู้ยืมเงินนอกระบบ นายทุนผู้ให้กู้จะมีลักษณะเป็น 2 ประเภท คือ นายทุนผู้ให้กู้ประเภทสมัครเล่น เช่น ญาติ หรือผู้ให้กู้เพียง 1-2 รายเท่านั้น และนายทุนผู้ให้กู้ประเภทอาชีพ จะมีลักษณะเป็นนายทุนผู้ให้กู้ที่มีการดำเนินธุรกิจนอกระบบอย่างจริงจัง ได้แก่ พวกที่มีรายได้ประจำ เช่น ครู พยาบาล พ่อค้า เป็นต้น สำหรับขั้นตอนการให้กู้ยืมนอกระบบบางครั้งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการปล่อยเงินกู้ของสถาบันการเงิน นายทุนผู้ให้กู้บางรายจะพิจารณาการให้กู้โดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และหลักทรัพย์ต้องทำนิติกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย แต่นายทุนผู้ให้กู้บางประเภทจะอาศัยความรู้จักกันในการพิจารณาให้กู้โดยการทำสัญญากู้เพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายของรัฐที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบทมากขึ้น การกู้ยืมเงินในระบบก็ไม่สามารถที่จะทดแทนการให้กู้ยืมเงินนอกระบบได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก

1. ผู้ที่จะกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีฐานะดี มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจการหรือธุรกิจต้องมีผลผลิตส่วนเกิน (กำไร) ส่วนผู้ที่ยากจนโดยเฉพาะเกษตรกร จะไม่สามารถพึ่งพาแหล่งเงินกู้ในระบบได้ สาเหตุเพราะความเสี่ยงของการให้กู้ยืม ถ้าให้ผู้ที่มีฐานะที่ดีมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเองจดทะเบียนจำนองไว้เป็นหลักประกันย่อมมีความเสี่ยงน้อยกว่า
2. การกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ในระบบจะมีค่าเสียในการกู้ยืม (transaction cost) ที่สูงมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อธนาคารต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1-2 เดือน เพราะต้องพาเจ้าหน้าที่ไปสำรวจหลักประกันก่อน และค่าจดทะเบียนจำนองที่ดินอีกร้อยละ 1 ของมูลค่าจำนอง

3. แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบท แต่เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลกำหนดให้ปล่อยเงินกู้ยืมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าต้นทุนของเงินให้กู้ยืมและค่าใช้จ่ายในการให้กู้ยืมของธนาคาร ทำให้ธนาคารต่าง ๆ ไม่ค่อยปล่อยเงินกู้ยืมแก่เกษตรกรมากนัก ทำให้เงินกู้ที่จะปล่อยสู่ชนบทต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด

4. การที่สถาบันการเงินในระบบปล่อยเงินกู้ในปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้เงินของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องหันไปพึ่งพานายทุนผู้ให้กู้นอกระบบ เพราะนอกจากจะมีความสะดวกกว่าแล้ว ยังสามารถกู้ได้เพียงพอกับความต้องการ

ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ

1. ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้ สำหรับการกู้ยืมในระบบจะมีขั้นตอนต่าง ๆ มากมายในการดำเนินการ เช่น ขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลลูกค้า ขั้นตอนการพิจารณาหลักประกัน การดำเนินการขออนุมัติวงเงิน การดำเนินการจดทะเบียนจำนอง ภายใต้อัตราดอกเบี้ยที่ต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควร หากต้องการกู้ยืมเงินในระบบให้เร็ว ต้องขยันติดตามเรื่องราวจากธนาคารอย่างสม่ำเสมอ บางครั้งอาจต้องเสียเงินกินเปล่าได้โตะเพื่อให้ได้เงินที่เร็วขึ้น จะเห็นว่าส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ขอกู้

สำหรับการกู้ยืมนอกระบบโดยส่วนใหญ่แล้ว การพิจารณาให้กู้ยืมจะใช้เวลาน้อยกว่าการกู้ยืมในระบบมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและเงื่อนไขที่ตกลงกันระหว่างนายทุนผู้ให้กู้กับผู้กู้

2. อัตราดอกเบี้ย แม้ว่าการกู้ยืมเงินในระบบจะมีขั้นตอนและต้องใช้เวลาอย่างมาก แต่ข้อดีของการกู้ยืมเงินในระบบ คือ การที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้ยืมจากนอกระบบมาก

3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ การกู้ยืมเงินในระบบจะมีค่าใช้จ่ายมาก เช่น ค่าพาหนะในการดำเนินการติดต่อกับธนาคาร ซึ่งผู้กู้ในระบบจะต้องดำเนินการติดตามเรื่องอย่างสม่ำเสมอค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจหลักประกัน ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนอง และค่าโสหุ้ยต่าง ๆ

สัญญากู้ยืมเงิน

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาซึ่งผู้ให้กู้ตกลงให้ผู้กู้ ยืมเงินไปโดยโอนกรรมสิทธิ์ในเงินนั้นให้แก่ผู้กู้และผู้กู้ตกลงจะชดใช้เงินที่มีมูลค่าเท่ากันคืนแก่ผู้ให้กู้ สำหรับค่าตอบแทนการให้กู้ยืมเงินหรือที่เรียกว่า “ดอกเบี้ย” นั้น ไม่ใช่สาระสำคัญของสัญญากู้ยืมเงิน คู่สัญญาอาจตกลงคิดดอกเบี้ยกันหรือไม่ก็ได้ แต่หากตกลงให้มีการคิดดอกเบี้ยต่อกันแล้ว ก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย (ทงนศักดิ์ ดุลยกาญจน์, 2541: 1) ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 กำหนดว่าห้ามคิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี

“มาตรา 654 ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” (พิชัย นิลทองคำ, 2547: 237)

ลักษณะทั่วไปของสัญญากู้ยืมเงิน

1. เป็นสัญญาใช้สันทนสิ่งชนิดหนึ่ง
2. การกู้ยืมเงินย่อมบริบูรณ์เมื่อมีการส่งมอบเงิน

การส่งมอบเงินที่กู้ยืมนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง หากไม่มีการส่งมอบเงินที่กู้ยืม สัญญากู้ยืมเงินก็ไม่บริบูรณ์

เมื่อผู้ให้กู้และผู้กู้ทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างกัน และผู้ให้กู้ส่งมอบเงินให้ผู้กู้แล้ว สัญญากู้ยืมเงินย่อมบริบูรณ์ ผู้กู้กลายเป็นลูกหนี้ซึ่งมีหน้าที่ต้องชำระหนี้เงินกู้คืนให้แก่ผู้ให้กู้

การชำระหนี้

การชำระหนี้ หมายถึง การนำเงินมาชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้ และหมายความเฉพาะการใช้เงินเท่านั้น ไม่รวมถึงการชำระดอกเบี้ย ดังนั้น หากเป็นการชำระดอกเบี้ยแล้วไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือมีการเวนคืนหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินนั้น หรือหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินนั้นได้แทงเพิกถอนแล้ว (ทงนศักดิ์ ดุลยกาญจน์, 2541:174)

การชำระหนี้กู้ยืมเป็นการชำระต้นเงิน ซึ่งหากมีการชำระกันถูกต้องครบถ้วนย่อมทำให้หนี้เงินกู้ยืมนั้นระงับสิ้นไป อย่างไรก็ตามหนี้เงินกู้ยืมอาจจะระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นอีก เช่น การปลดหนี้ การหักกลบลบหนี้ และการแปลงหนี้ใหม่ ส่วนการชำระดอกเบี้ยไม่จำเป็นต้องมีหนังสือลายมือชื่อของเจ้าหนี้มายืนยัน และอาจใช้พยานบุคคลอ้างอิงได้

หนี้นอกระบบ

หนี้นอกระบบเป็นคำที่ใช้เรียกสั้นๆ มาจากคำว่าหนี้เงินกู้นอกระบบ เมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายซึ่งแบ่งประเภทของผู้ประกอบการปล่อยเงินกู้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งประกอบธุรกิจตาม พ.ร.บ.ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสามารถเรียกดอกเบี้ยจากลูกค้าได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้ ทั้งนี้การจะกำหนดให้อยู่ในอัตราใดนั้นคงต้องขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น ธนาคารกรุงไทยแจ้งอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค (consumer loan) สูงสุดในกรณีลูกค้าทั่วไป กรณีปกติร้อยละ 12.25 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ ร้อยละ 15.00 ต่อปี เป็นต้น (เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2549)

2. พวkbัณฑิตเครดิตและกลุ่มนอนแบงก์ (non-bank) ที่ขออนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทย (หรือแบงก์ชาติ) จำนวน 28 แห่ง ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมต่างๆ รวมกันสูงสุดไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี

3. ผู้ประกอบการที่เป็นประชาชนธรรมดาซึ่งเป็นประชาชนทั่วไป มีสิทธิคิดดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 654

ในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งจะมีแหล่งเงินกู้สำหรับพนักงานโดยเรียกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานซึ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ยกตัวอย่างเช่น สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด แจ้งอัตราดอกเบี้ยประจำวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2549 โดยแยกเป็น (1) เงินกู้สามัญ-ฉุกเฉิน ร้อยละ 6.00 ต่อปี (2) เงินกู้พิเศษเฉพาะสงเคราะห์ ร้อยละ 5.75 ต่อปี (3) เงินกู้พิเศษส่งเสริมฐานะความมั่นคง ร้อยละ 6.00 ต่อปี เป็นต้น

หนี้ในระบบคือหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืมเงินโดยผู้ประกอบการประเภทที่ 3 ซึ่งคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

คำริ เณลิมวงศ์ (2548) อัยการผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นเลขานุการของคณะทำงานดำเนินคดีหนี้ในระบบ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย กล่าวว่า “หนี้ในระบบคือ (1) หนี้ที่ลูกหนี้ได้รับเงินต้นที่กี่ย่านน้อยกว่าจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญากู้ หรือ (2) หนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระดอกเบี้ยสูงกว่าในอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ (ร้อยละ 15 ต่อปี หรือ 1.25 บาทต่อเดือน)”

ลักษณะของหนี้ในระบบในสังคมไทยเกิดจากการให้กู้ยืมเงินโดยประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจจะเรียกชื่อแตกต่างกัน “นายทุนเงินกู้ในระบบรวมทั้งแขกโทกฟ้า เจ้าของบ่อน หวยเถื่อน ซึ่งไม่เคยนำส่งรายได้เพื่อคำนวณการเสียภาษีให้รัฐ ถือเป็นการผิดกฎหมาย และปกติการปล่อยกู้ในระบบก็มักจะคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินกว่าข้อกำหนดของกฎหมายที่ระบุไว้ที่ร้อยละ 15 ต่อปี” (พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, 2547: 26-30)

แนวความคิดเกี่ยวกับตลาดการเงินในระบบ

ความหมายของตลาดการเงิน

ตลาดการเงิน (financial markets) หมายถึง “ขบวนการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างผู้ออม (savers) หรือผู้ให้กู้ยืม (lenders) กับผู้ยืม (borrowers) หรือผู้ใช้จ่ายเงิน (spenders) โดยผ่านทางเทคนิคเครื่องมือ และสถาบันประเภทต่าง ๆ” จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าตลาดการเงินมีลักษณะคล้ายคลึงกับตลาดสินค้าทั่ว ๆ ไป ซึ่งการก่อตัวขึ้นมาเป็นตลาดได้ต้องมีกิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งระหว่างผู้ผลิตหรือผู้มีสินค้ากับผู้ต้องการสินค้าหรือผู้บริโภค โดยการซื้อขายแลกเปลี่ยนนี้จะผ่านวิธีการต่าง ๆ (วิไลลักษณ์ ไทยอุดสาหกรรม, 2534: 345)

ในทางทฤษฎีตลาดการเงินจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท, 2543: 78) คือ ตลาดการเงินในระบบ (Organized Financial Market) และตลาดการเงินนอกระบบ (Unorganized Financial Market)

ตลาดการเงินในระบบ

ตลาดการเงินในระบบได้แก่ ตลาดที่ทำการซื้อขายเงินทุนอย่างเป็นทางการ มีการจัดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามภาวะตลาดภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย สามารถติดตามค้นหาหลักฐานต่าง ๆ ได้ ตลาดดังกล่าวมักเป็นตลาดที่ทำการกู้ยืมเงินทุนโดยผ่านสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทประกันภัย ฯลฯ รวมทั้งตลาดที่ซื้อขายเงินทุนโดยผ่านหลักทรัพย์

ตลาดการเงินนอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบได้แก่ ตลาดที่ซื้อขายเงินทุนกันเป็นการส่วนตัว ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดบันทึกข้อมูลเป็นหลักฐาน ไม่สามารถติดตามข้อมูลต่าง ๆ ได้ อัตราดอกเบี้ยมักจะไม่เป็นไปตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ การกู้ยืมประเภทนี้ ได้แก่ การกู้ยืมเงินระหว่างเพื่อนฝูงญาติพี่น้องและพ่อค้า รวมทั้งวงแชร์ด้วย สำหรับในประเทศไทย การกู้ยืมประเภทนี้นับว่ามีปริมาณมากและกระทำกันอย่างกว้างขวาง

โครงสร้างของตลาดการเงินนอกระบบในประเทศไทยนั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากเกิดขึ้นเองตามความจำเป็นและสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้กระทำโดยผ่านสถาบันการเงินที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ไม่มีตัวบทกฎหมายกำหนดโดยตรง ระเบียบกฎเกณฑ์และข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้เป็นสำคัญหรือที่เรียกว่า “ตลาดเงินนอกระบบ” ซึ่งมีหลายลักษณะ (ทำนอง คาสรี, 2528: 9-11) สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 7 ประเภท ดังนี้

1. แชร์ส่วนบุคคล คือการรวมกลุ่มกันในหมู่บุคคลซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันและมีจุดประสงค์ที่ต้องการเงินทุนสำหรับการใช้จ่ายใช้สอยตามความจำเป็น การลงทุนในลักษณะร่วมทุนกันด้วยจำนวนเงินที่ไม่สูงมากนักและส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ที่เหลือจากที่ต้องนำไปใช้จ่ายประจำอยู่แล้ว การร่วมทุนกันขึ้นเป็นวงแชร์ส่วนบุคคลกำหนดเป็นมูลค่าหุ้นแชร์ที่มีจำนวนหุ้นเท่ากันทุกคนในวง และมักจะมีการชำระมูลค่าหุ้นแชร์ในลักษณะที่สอดคล้องกับวัฏจักรเวลาของรายได้ ผู้ที่มีรายได้ต่ำมักจะเลือกเข้าร่วมวงแชร์ที่กำหนดมูลค่าหุ้นแชร์ต่ำ และผู้ที่มีรายได้สูงขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมวงแชร์ที่กำหนดมูลค่าหุ้นแชร์ที่สูงขึ้น

ประเภทของแชร์ส่วนบุคคลมี 2 ลักษณะ คือ แชร์ส่วนบุคคลประเภทแชร์ดอกตามและประเภทแชร์ดอกหัก โครงสร้างของแชร์ส่วนบุคคลประเภทดอกตาม เน้นด้านการให้ประโยชน์แก่ผู้ประมูลได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือผู้ที่ประมูลได้ในงวดใดก็ตามจะได้รับยอดเงินรวมของวงแชร์นั้นเต็มจำนวน โดยมีข้อผูกพันในส่วนของการชำระดอกเบี้ยแก่ผู้ประมูลแชร์ได้งวดต่อ ๆ ไปจนครบวง ส่วนโครงสร้างของประเภทดอกหักนั้น เน้นการให้ประโยชน์แก่ผู้ที่ยังประมูลไม่ได้หรือยังไม่ได้ประมูล โดยให้สิทธิในการหักดอกเบี้ยที่ผู้ประมูลได้เอาไว้ ณ งวดนั้น ๆ หรือเท่ากับว่าผู้ที่ประมูลได้ในงวดใด ๆ จะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้ที่ยังประมูลไม่ได้ เหลือทุกคน ณ งวดนั่นเอง นอกจากนั้น ผู้ที่เป็นผู้จัดการแชร์หรือที่เรียกกันว่า แท้แชร์จะเป็นผู้ได้รับเงินทุนในงวดแรกโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยทั้ง 2 ประเภท แต่เป็นผู้จัดการการเงินให้แก่สมาชิกตลอดการเล่นแชร์

อนึ่ง แชร์ส่วนบุคคลนั้นนอกจากจะมีการเล่นแชร์ด้วยเงินแล้ว ยังมีการเล่นแชร์สินค้าซึ่งลักษณะการดำเนินการคล้ายเงินทุน โดยสมาชิกจะส่งเป็นงวด ๆ และผู้ประมูลได้แทนที่จะได้รับเป็นเงินก็จะได้รับเป็นสินค้าแทน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็เหมือนการซื้อสินค้าเงินผ่อน นั่นเอง

2. แชร์ธุรกิจคือ การรวมกลุ่มกันของกลุ่มบุคคลซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบธุรกิจหรืออาชีพเดียวกัน และจุดประสงค์ของการรวมกลุ่มนี้ก็เพื่อนำเงินทุนไปใช้เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเอง ทำให้สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของธุรกิจนั้น ๆ ดังนั้นวงเงินหรือมูลค่าหุ้นแชร์ในการเล่นแชร์จะสูงกว่าแชร์ส่วนบุคคล เช่น มูลค่าหุ้นแชร์ละ 10,000 บาท มีสมาชิก 20 คน วงเงินที่ได้แต่ละครั้งจะเท่ากับ 200,000 บาท เป็นต้น

3. แชร์ลูกโซ่หรือเกมปิรามิด ซึ่งมีลักษณะคล้ายธุรกิจต่อเงิน กล่าวคือ หัวหน้าวงแชร์หรือบริษัทผู้จัดการจะให้ลูกค้ารายเก่าไปหาลูกค้ารายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นจำนวนหลายเท่าของลูกค้า เมื่อลูกค้ารายเก่าหาสมาชิกใหม่ได้ครบตามกำหนด บริษัทผู้จัดการจึงจะจ่ายเงินให้แก่ลูกค้าเก่า โดยนำเงินของลูกค้ารายใหม่มาจ่ายให้กับลูกค้ารายเก่าได้ ดังนั้นธุรกิจนี้จะดำเนินอยู่ได้ก็ด้วยการมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และบริษัทจึงสามารถจ่ายผลตอบแทนให้แก่ลูกค้าในอัตราที่สูง

4. การจัดคิวเงิน คือ ธุรกิจที่ระดมเงินโดยอาศัยความสัมพันธ์ของคนกลุ่มหนึ่งไประดมเงินทุนจากคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันแทนตราสารหรือใบรับฝาก และในขณะเดียวกันเมื่อได้เงินทุนนั้นมาแล้วก็จะปล่อยเงินนั้นไปให้กู้โดยผ่านความสัมพันธ์ของคนในลักษณะเดียวกันกับการระดมเงินทุนแทนหลักทรัพย์ค้ำประกัน นอกจากนี้แล้ว ธุรกิจนี้ยังอาจนำไปลงทุนในธุรกิจ

อื่น ๆ ซึ่งธุรกิจเงินนอกระบบลักษณะนี้จะอยู่ได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือนักธุรกิจนั้นสามารถนำเงินทุนนั้นมาแล้ว นำไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนได้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายกับผู้ที่ให้กู้ได้ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการระดมเงินจากคนต่อ ๆ ไป เพื่อจ่ายดอกเบี้ยให้ผู้เข้ามาเล่นก่อน

5. การซื้อลดเช็คหรือขายลดเช็คคือ การนำเช็คที่เขียนสั่งจ่ายลงวันที่ล่วงหน้าไปขายลดเพื่อนำเงินมาใช้หมุนเวียนในธุรกิจการค้าก่อนวันครบกำหนดที่ลงในเช็ค โดยตกลงดอกเบี้ยตามระยะเวลาที่เหลือกันระหว่างผู้รับซื้อลดเช็คและผู้นำเช็คมาขาย การให้กู้ยืมนอกระบบโดยวิธีลดเช็ค นั้น เป็นธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อค่านักธุรกิจด้วยกันเอง ซึ่งโดยทั่วไปรู้จักกันในนาม “แลกเช็ค” ระยะเวลาในการซื้อลดเช็คอยู่ในระหว่าง 1-3 เดือน

6. สินเชื่อทางการค้า คือ การที่ธุรกิจแห่งหนึ่ง (ซึ่งเป็นผู้ขายสินค้า) ให้สินค้าของตนแก่ธุรกิจอีกแห่งหนึ่ง (ซึ่งเป็นผู้รับซื้อสินค้า) เพื่อนำไปขายก่อนแล้วค่อยมาชำระหนี้กันภายหลัง โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน แต่อาศัยความเชื่อถือไว้วางใจกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ปริมาณสินค้าที่อยู่ในรูปสินเชื่อทางการค้า ตลอดจนระยะเวลาการให้สินเชื่อทางการค้า จะขึ้นอยู่กับความคุ้นเคย ประวัติทางการค้า การชำระหนี้ ชนิดของสินค้า และภาวะการแข่งขันในขณะใดขณะหนึ่ง เป็นเกณฑ์ ชนิดของสินค้าที่มีการปล่อยสินเชื่อทางการค้าได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน วัสดุก่อสร้าง เวชภัณฑ์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำมัน เชื้อเพลิง ฯลฯ

7. การกู้ยืมโดยตรง การกู้ยืมระยะสั้น และจำนวนเงินทุนไม่มากนักจะเกิดขึ้นทั่วไปในระบบเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมระหว่างญาติพี่น้อง ผู้บริโภคร่วมพ่อค้า เกษตรกรกับพ่อค้า ฯลฯ แม้การกู้ยืมลักษณะนี้แต่ครั้งจะมีขนาดเล็กมาก แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ตลาดนี้จะมีขนาดใหญ่พอสมควร เนื่องจากกิจกรรมการกู้ยืมในลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นอยู่ทั่วไป

ลักษณะเด่นระหว่างตลาดการเงินในระบบและตลาดการเงินนอกระบบคือ สถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาด โดยตลาดการเงินในระบบนั้น สถาบันที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานในตลาดมีลักษณะเป็นระบบคือ “สถาบันการเงิน” ในขณะที่ตลาดการเงินนอกระบบส่วนใหญ่ไม่มีสถาบันการเงินเข้าไปเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตามที่รัฐมนตรีนโยบายเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคล โดยให้มีการจัดสรรผ่านธนาคารพาณิชย์ที่เคยดำเนินการในอดีตและยังกระทำจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุนและหมุนเวียนทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจ ความจำเป็นดังกล่าวที่จะต้องหาเงินมาเพื่อการลงทุนและเพื่อการหมุนเวียนของประชาชนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจ จึงทำให้ประชาชนในประเทศจำนวนไม่น้อยต้องหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากตลาดเงินกู้ในระบบ ทั้งนี้ประชาชนเหล่านั้นทราบดีว่าการหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบนั้น ต้องเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้จากแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคาร แต่เนื่องจากนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีจำนวนจำกัด ผู้กู้ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจ ที่ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ ต้องยอมเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้ในระบบ ดังนั้น จะเห็นว่าปริมาณความต้องการเงินกู้ยืมในตลาดนอกระบบมีผลมาจากปริมาณให้กู้ยืมเงินในระบบที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในประเทศ หรือไม่สามารถบรรจุเงินกู้ยืมจากการกู้ในระบบได้นั่นเอง เมื่อความต้องการเงินลงทุนและหมุนเวียนที่ไม่เพียงพอหรือเงินกู้ยืมเงินที่ยังขาด ผู้ที่ต้องการเงินจึงหันไปกู้เงินจากตลาดนอกระบบ ทำให้นายทุนผู้ให้กู้ในตลาดนอกระบบสามารถมีอำนาจผูกขาดที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบและปริมาณเงินกู้ยืมที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายได้ ดังนั้น จึงทำให้ตลาดเงินกู้นอกระบบเป็นตลาดที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดเงินกู้ในระบบหลายเท่าตัว และเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์นั่นเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย

ในทางเศรษฐศาสตร์ อัตราดอกเบี้ยเป็นคำตอบแทนปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่ง คือ เป็นคำตอบแทนปัจจัยการผลิตประเภททุน ทฤษฎีดอกเบี้ยซึ่งมีอยู่หลายทฤษฎีได้อธิบายความหมายของดอกเบี้ยต่าง ๆ กัน (วณิ น้อยเกียรติกุล และ สุรักษ์ บุนนาค, 2538: 59-79) ดังนี้

1. Time-preference Theory หรือ real theory อธิบายว่า ดอกเบี้ยคือค่าบริการของสินทรัพย์ประเภททุน และคำตอบแทนที่จำเป็นสำหรับสิ่งใดให้มีการออม
2. Liquidity-preference Theory ของเคนส์ อธิบายว่า ดอกเบี้ยคือรางวัลที่จ่ายให้แก่ผู้ยอมเสียดุลยภาพคล่องตัว (liquidity) ของเงินออม

3. Loanable-funds Theory อธิบายว่า ดอกเบี้ยคือราคาที่ผู้ยืมจ่ายแก่ผู้ให้ยืมเป็นค่าใช้ประโยชน์ของเงิน

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ดอกเบี้ย หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้กู้ต้องจ่ายชำระแก่ผู้ให้กู้ เนื่องจากได้นำเงินหรือสิ่งของมีค่าอื่นของผู้ให้กู้ไปใช้ประโยชน์ โดยสัญญาว่าจะชำระคืนเต็มมูลค่าในวันที่กำหนดในอนาคต โดยทั่วไปดอกเบี้ยคิดเป็นร้อยละของเงินต้น เรียกว่า “อัตราดอกเบี้ย”

ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย

การที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบสูงมาก เนื่องมาจากเหตุผล 4 ประการ (ดวงมณี วงศ์ประทีป และ สุชาดา กิระกุล, 2529: 35) ได้แก่

1. ต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินให้กู้ ซึ่งได้แก่ ผลตอบแทนสูงสุดจากกิจกรรมที่นายทุนผู้ให้กู้ยอมเสียสละ ซึ่งนายทุนผู้ให้กู้แต่ละคนจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่างกัน เพราะสารสนเทศ (ข่าวสาร) ที่เกี่ยวกับช่องทางการลงทุนไม่สมบูรณ์เพียงพอ ตลาดมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ นายทุนผู้ให้กู้แต่ละคนจึงมีทัศนะเกี่ยวกับความเสี่ยงไม่เหมือนกัน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้า อาจเป็นผลตอบแทนจากการนำเงินให้กู้ไปลงทุนในด้านการค้า นอกจากนั้นระยะเวลาของการกู้ (duration) ยังมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสด้วย เช่น กรณีการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้กู้เพื่อนำเงินไปชำระหนี้ธนาคาร ในช่วงสิ้นงวดธนาคาร กรณีนี้หลังจากชำระหนี้แล้ว ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน ลูกหนี้สามารถกู้ยืมธนาคารคืนมาได้ หากระยะเวลาการกู้สั้น ลักษณะเช่นนี้จะมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ เพราะผู้ให้กู้ไม่สามารถใช้เงินทุนให้เป็นประโยชน์ได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้ให้กู้ต้องคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการกู้โดยทั่วไป จะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยจะมีความสัมพันธ์ผกผันกับระยะเวลา

- 2 ต้นทุนธุรกรรม (ค่าโสหุ้ย) ในการปล่อยเงินกู้ ประกอบไปด้วยต้นทุน 3 ส่วน คือ 1) ต้นทุนในการคัดเลือกลูกค้า ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบฐานะการเงินลูกค้า 2) ต้นทุนในการบริหารเงินกู้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำสัญญา และ 3) ต้นทุนของการติดตามทวงหนี้ หรือบังคับหนี้ ซึ่งต้นทุนเหล่านี้รวมถึงค่าเสียเวลา (time cost) ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารถ ค่าจ้าง เป็นต้น

2.1 ต้นทุนในการคัดเลือกลูกค้า คือค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบฐานะของลูกค้าผู้ให้กู้ หากวงเงินกู้ของลูกค้าสูง ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกลูกค้าจึงสูงตามไปด้วย ดังนั้น วงเงินกู้ (loan) จึงมีความสัมพันธ์ที่ผกผันกับอัตราดอกเบี้ย

2.2 ต้นทุนในการบริหารเงินกู้ ประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่าย ค่าเสียเวลาในการทำสัญญา การเจรจาต่อรองต่างๆ ดังนั้นต้นทุนในการบริหารเงินกู้จะต่ำถ้าวงเงินกู้มากและระยะเวลานาน นอกจากนี้สัญญาเงินกู้ที่ต่างกันจะมีต้นทุนในการบริหารที่ต่างกันด้วย เช่น สัญญาเงินแบบปากเปล่าที่นิยมทำกันในกลุ่มนายทุนที่เป็นมุสลิม ย่อมมีต้นทุนการบริหารที่ต่ำกว่าต้นทุนที่มีการทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร (written) ส่วนสัญญาเงินกู้ที่มีลักษณะของการจดทะเบียนจำนองย่อมมีต้นทุนในการบริหารสูงสุด

2.3 ต้นทุนในการบังคับสัญญาหรือติดตามทวงหนี้ที่ให้ผู้กู้ ขึ้นอยู่กับวงเงินกู้และหลักทรัพย์ของผู้กู้ที่นำมาค้ำประกัน

3. ค่าธรรมเนียมตอบแทนความเสี่ยง (risk premium) ซึ่งการกู้ยืมเงินเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับหนี้สูญสูง ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้และการมีเจตนาในการที่จะเบี้ยวหนี้ของผู้กู้

แต่ความสามารถในการชำระหนี้ขึ้นอยู่กับฐานะและการทำมาหากินของผู้กู้ ในส่วนที่ดิน (land) นับว่าเป็นหลักทรัพย์ที่สำคัญที่สุดที่จะแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ ส่วนรายได้เป็นเสมือนเครื่องวัดความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้นจึงคาดว่าถ้าจำนวนที่ดินที่ทำกิน (land) ของผู้กู้อยู่ในระดับสูง รายได้ของผู้กู้ รวมทั้งการทำสัญญากับนายทุนผู้ให้กู้โดยมีการจดทะเบียนจำนองที่ดินจะมีความสัมพันธ์ผกผันกับอัตราดอกเบี้ย นั่นคือ สัญญาเงินกู้ที่มีการจดทะเบียนจำนองเพื่อเป็นการค้ำประกันเงินกู้ จะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสัญญาเงินกู้ที่ไม่มีการค้ำประกัน

4. กำไรจากการผูกขาด คือ ส่วนเกินระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินให้กู้ รวมถึงค่าเสียหายในการให้กู้และค่าธรรมเนียมความเสี่ยง เช่น กรณีเมื่อนายทุนผู้ให้กู้อำนาจว่าผู้กู้ซึ่งเป็นลูกค้าธนาคาร มีความจำเป็นต้องหาเงินเพื่อไปชำระหนี้ธนาคาร เมื่อถึงระยะเวลากำหนดส่งคืน ผู้กู้จึงหันมาขอกู้เงินจากตลาดการเงินนอกระบบเพื่อนำเงินไปชำระหนี้ธนาคารให้ทัน

กำหนดระยะเวลา เพื่อจะรักษาประวัติของตนเอง นายทุนผู้ให้กู้จึงมักเรียกดอกเบี้ยเงินที่ผู้กู้ต้องการในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าปกติ

อัตราดอกเบี้ยกับเงินให้กู้

อัตราดอกเบี้ยเป็นสิ่งชักจูงให้ผู้มีเงินเหลือใช้ นำเงินออกให้กู้ ในขณะที่เดียวกันดอกเบี้ยก็กำหนดความต้องการกู้ยืมของผู้ที่ต้องการใช้เงิน อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเกินไปก็หาผู้ที่ยินดีให้กู้ยืมได้ยาก แต่ถ้าสูงเกินไปก็จะหาผู้ที่ยินดีกู้ยืมได้ยากเช่นเดียวกัน จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ดอกเบี้ยมีความสำคัญในการกำหนด supply และ demand ของเงินกู้ กล่าวคือ ถ้าสิ่งอื่นอยู่คงที่ supply เงินกู้จะเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ย คือถ้าสูงก็สูงตาม ถ้าต่ำก็ต่ำตาม แต่ demand เงินกู้จะเปลี่ยนแปลงตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย คือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง demand เงินกู้ต่ำ และถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำ demand เงินกู้สูง

โดยเหตุที่อัตราดอกเบี้ยในอนาคตยังไม่มีคามแน่นอน อาจสูงหรือต่ำกว่าอัตราปัจจุบัน ดังนั้นในการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินของผู้ให้กู้จึงต้องพิจารณาอัตราดอกเบี้ยในอนาคตด้วย กล่าวคือ ถ้าคาดว่า อัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้น ผู้ให้กู้จะตัดสินใจถือเป็นเงินสดไว้จนกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นจึงนำเงินออกให้กู้ ตรงกันข้าม ถ้าผู้ให้กู้คาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะต่ำลง ก็จะรับนำเงินออกให้กู้ การถือเงินเพื่อเก็งกำไรนี้ เคนส์เรียกว่า speculative demand for money และเชื่อว่าขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะสูงขึ้น คนก็จะเก็บเงินรอไว้ให้กู้ในอนาคต เพราะจะมีรายได้ดีกว่าให้กู้ในปัจจุบัน ตรงกันข้าม ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะต่ำลงคนจะรับนำเงินออกให้กู้ เพราะถ้ารอต่อไปจะทำให้มีรายได้น้อยลง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรมีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราดอกเบี้ยที่คาดว่าจะเป็นในอนาคต

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ย

ในสภาพความเป็นจริง อัตราดอกเบี้ยในขณะใดขณะหนึ่งมิได้หลายอัตรา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน (วเรศ อุปปาดิก, 2539: 113-114) ดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาการไถ่ถอนในฐานะผู้ขอกู้ จะขึ้นอยู่กับลักษณะของการใช้ของเงินทุนที่ได้ขอกู้มาและความพร้อมที่จะชำระหนี้คืนเป็นสำคัญ เช่น ผู้ขอกู้ต้องใช้เงินกู้เพื่อก่อสร้างโรงงานเพื่อผลิตสินค้า ความพร้อมที่จะชำระหนี้ก็ต่อเมื่อโรงงานนั้นสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วและสามารถผลิตสินค้าออกมาจำหน่ายได้ ดังนั้น ระยะเวลาของการชำระหนี้คืนย่อมต้องใช้เวลาานพอสมควร

2. ความเสี่ยงของการให้กู้แต่ละรายย่อมแตกต่างกัน ตามปกติอัตราดอกเบี้ยย่อมแปรผันโดยตรงกับความเสี่ยงชนิดที่จะไม่ได้รับการชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยคืนตามเวลาที่กำหนด (risk of default) กล่าวคือ การให้กู้ ถ้ามีความเสี่ยงสูง อัตราดอกเบี้ยย่อมสูง ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีความเสี่ยงต่ำ อัตราดอกเบี้ยก็ต่ำตามไปด้วย

3. สภาพคล่องของหลักทรัพย์แต่ละชนิดแตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วสภาพคล่องของหลักทรัพย์มีส่วนกำหนดอัตราดอกเบี้ยอยู่ไม่น้อย โดยปกติหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง กล่าวคือมีความสะดวกและรวดเร็วในการเปลี่ยนมือของหลักทรัพย์ที่ตนถืออยู่ให้เป็นเงินสดตลอดจนไม่ก่อให้เกิดขาดทุนด้วยแล้ว อัตราดอกเบี้ยของหลักทรัพย์ชนิดนี้ย่อมต่ำ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากหลักทรัพย์ชนิดใดมีสภาพคล่องต่ำ หมายความว่าเวลาที่ผู้ถือต้องการจำหน่ายหลักทรัพย์นั้นต้องเสียเวลามาก ตลอดจนอาจขาดทุนได้ หลักทรัพย์ชนิดนี้ย่อมต้องมีอัตราดอกเบี้ยสูง

4. ค่าใช้จ่ายในการบริหารหนี้เงินให้กู้ในแต่ละประเภทแตกต่างกันมาก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บดอกเบี้ยและเงินต้น ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบฐานะของลูกหนี้ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาบัญชีลูกหนี้ เช่น การให้กู้ในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมย่อมมีค่าใช้จ่ายการบริหารหนี้สินเงินกู้ต่อบาทต่อปีนั้นต่ำกว่าการให้กู้เพื่อการเกษตรกรรม ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยการให้กู้เพื่ออุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมจึงต่ำกว่าการให้กู้ในภาคเกษตรกรรม

5. ความไม่สมบูรณ์ของตลาดเงินกู้ ทั้งนี้อาจจะเกิดจากผู้ให้กู้และผู้ขอกู้ที่ไม่มีข่าวสารทางการตลาดที่สมบูรณ์ หรือข้อจำกัดของการเคลื่อนย้ายของเงินทุนจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง หรือข้อจำกัดทางกฎหมาย เป็นต้น ย่อมจะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้แตกต่างกันได้เช่นเดียวกัน

อัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินนอกระบบ

ตลาดการเงินนอกระบบหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่าตลาดมืด คือ ภาคการเงินที่มีการโอนเงินทุนจากผู้ให้กู้คนสุดท้ายหรือผู้ออมไปยังผู้กู้คนสุดท้าย โดยไม่มีสถาบันการเงินใดเป็นตัวกลาง หรือไม่มีการควบคุมจากรัฐบาล จากการสำรวจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2541 พบว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของเครดิตการเกษตร ได้มาจากตลาดนอกระบบ การศึกษาตลาดการเงินนอกระบบยังมีน้อยมาก จากการสำรวจของธนาคารกรุงเทพพบว่า ถ้านับจำนวนพ่อค้ารายย่อยโดยทั่ว ๆ ไป จะมีอยู่ร้อยละ 60 ที่หันไปใช้ตลาดการเงินนอกระบบ เช่น เล่นแชร์ และกู้เงินจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูง เพื่อนำเงินมาใช้เป็นหลักในการดำเนินธุรกิจของตน ที่เหลืออีกร้อยละ 40 จะใช้บริการของสถาบันการเงินเป็นหลัก แต่ถ้าจะวิเคราะห์จากจำนวนเงินที่กู้ยืมแล้ว ตลาดมืดมีขนาดประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณเงินที่ธุรกิจและเอกชนต้องการใช้ทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 70 เป็นแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงิน สรุปได้ว่า ผู้ที่ต้องการเงินทุนจากตลาดนอกระบบ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่สามารถจะขอกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากข้อแม้ต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ตั้งไว้อาจจะสูงเกินไป เช่น ต้องมีหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอสังหาริมทรัพย์เป็นเครื่องค้ำประกันเงินกู้ หรือจะต้องเป็นกิจการที่ได้กำไรดีมาตลอด ธุรกิจใหม่บางแห่งจึงอาจหมดโอกาสที่จะหาเงินกู้จากแหล่งการเงินในระบบได้

อัตราดอกเบี้ยที่สูงในตลาดนอกระบบเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1. risk premium นั้นสูงมากในตลาดนอกระบบ
2. ผู้ที่อยู่ธุรกิจเงินกู้มักอยู่ในฐานะผูกขาดในตลาดเงิน เพราะเงินทุนเป็นสิ่งหายาก ใครก็อยากได้
3. ผู้ให้กู้ในตลาดนอกระบบมักมีโอกาที่จะเป็นเบี้ยบนได้ โดยผู้ขอกู้มักจะไม่ไปติดต่อผู้อื่น เนื่องจากผู้ที่ให้กู้ทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางไปด้วย

ดังนั้น ปัจจัยที่ทำให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดนอกระบบสูงกว่าในระบบ ส่วนใหญ่เป็นเพราะปัจจัยด้านการเสี่ยงและการผูกขาดมากกว่าความแตกต่างในด้านสภาพคล่อง

ผลของการมีตลาดการเงินนอกระบบ คือ เจ้าหน้าที่ทางการเงินจะควบคุมอัตราดอกเบี้ยในภาคเอกชนได้ยาก ถ้าจะต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือทางการเงินแล้ว ก็คงจะใช้ในประเทศไทยไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรจะมีมาตรการที่จะเคลื่อนย้ายเงินทุนให้เข้ามาอยู่ในระบบมาก

ยิ่งขึ้นและลดตลาดนอกระบบลง แต่จะทำเช่นนั้นได้ก็ต่อเมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ตลาดนอกระบบเจริญเติบโตอย่างเช่นในปัจจุบัน

1. การกำหนดอัตราสูงสุดของเงินฝากที่ต่ำกว่าที่ควร ทำให้ผู้ออมบางส่วนหันไปให้กู้ในตลาดนอกระบบที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ามากถึงแม้จะมีความเสี่ยงสูง การควบคุมอัตราดอกเบี้ยนี้เป็นการบิดเบือนกลไกของราคาอย่างหนึ่ง จึงทำให้การไหลของเงินทุนออกจากระบบส่วนนอกระบบมีมาก

ตารางที่ 1 อัตราดอกเบี้ยในตลาดนอกระบบ

วิธีการกู้	อัตราดอกเบี้ยที่มักเก็บกัน
แลกเช็ค	2-5 % ต่อเดือน
กู้แบบจำนองระยะสั้น	20 % ต่อปี
จำนำ	24-30 % ต่อปี
กู้ผ่านคอมปราดอร์	15% ขึ้นไปต่อปี
เล่นแชร์	ถึง 10 % ต่อเดือน 3 % ต่อสัปดาห์
เงินผ่อน	3 % ต่อสัปดาห์
กู้โดยมีการค้ำประกัน	
- เงินฝากประจำ	มากกว่า 18.5 % ต่อปี
- กู้เงินสด	10 % ต่อเดือน
- ซื้อลดพันธบัตรรัฐบาล	2 % ต่อเดือน

2. เมื่อมีการกำหนดอัตราเงินกู้ในระบบไว้ไม่เกิน 18 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอาจจะต่ำกว่าระดับที่แท้จริงโดยทั่วไปในเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุน ผู้ที่สามารถได้เครดิตที่ถูกเช่นนี้ก็มีแต่ธุรกิจที่มั่นคงหรือมีหลักทรัพย์มั่นคง ในขณะที่ demand สำหรับเงินกู้อื่น ๆ ที่ต้องผิดหวังกลับไป และถ้าต้องการลงทุนหรือใช้จ่ายก็ต้องหันไปพึ่งตลาดนอกระบบ และในขณะเดียวกันตลาดนอกระบบก็มีความเสี่ยงในการให้กู้สูง การอยู่ในฐานะผู้ขาดอาจเป็นผลให้อัตราดอกเบี้ยสูงมากจนเกินไป

3. ตลาดเงินที่มีการซื้อขายตัวเงินเพื่อการพาณิชย์ปัจจุบันยังไม่พัฒนาเพียงพอ อีกทั้งขาดทุนก็เป็นอุปสรรคมากที่ทำให้ไม่เจริญเท่าที่ควร ผู้ที่ต้องการใช้เงินทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จึงต้องหันหน้าไปพึ่งตลาดนอกระบบอยู่มาก

4. เงินออมที่ธนาคารพาณิชย์ระดมจากชนบทมักจะถูกโอนเข้ามาใช้ในกรุงเทพ ฯ มากกว่าที่จะใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น เกษตรกรที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินบ่อยครั้ง ต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางซึ่งเอาเปรียบในเรื่องดอกเบี้ยอย่างมาก ประกอบกับรายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอที่จะปลดหนี้ การให้เงินกู้แก่เกษตรกรจึงตามมาด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงลิ่ว เพราะผู้ให้กู้ต้องเสี่ยงอย่างมาก

5. มีผู้อ้างถึงผลของพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้เช็ค ที่ให้โอกาสผู้รับเช็ค ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่จะดำเนินคดีทางอาญากับผู้เขียนเช็ค มูลค่าตั้งแต่ 50,000 บาท ขึ้นไป ถ้าหากชำระเงินไม่ได้ ว่าทำให้เจ้าหนี้เงินกู้ในตลาดมีดสามารถใช้เช็คลงวันที่ล่วงหน้าเป็นเครื่องมือชำระเงินและเป็นหลักประกันได้ ซึ่งเป็นการทำให้ตลาดนอกระบบขยายตัวได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีวิธีการแก้ไขหลายประการ วิธีหนึ่งคือให้อัตราดอกเบี้ยทั้งเงินฝากและเงินกู้ของสถาบันการเงินต่าง ๆ นั้นมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้โอกาสอัตราดอกเบี้ยเป็นเครื่องมือดึงดูดเงินทุนเข้ามาในระบบ ขณะเดียวกันสนับสนุนให้สถาบันการเงินที่มีอยู่ปล่อยเงินกู้ให้กว้างขวางไปกว่าเดิม โดยให้อัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันไปเป็นเครื่องสะท้อนถึงความเสี่ยง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการตั้งหรือขยายสถาบันการเงินใหม่ เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ลงทุนรายย่อยให้มากกว่านี้ ในด้านภาคการเกษตรก็อนุญาตให้ใช้พืชผลเป็นหลักค้ำประกันเงินกู้เพื่อขยายเงินให้กู้ไปสู่ชาวไร่ชาวนา สนับสนุนหรือออกกฎหมายบังคับให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้ในท้องถิ่นที่ตนระดมเงินฝากให้มากกว่านี้

ถึงแม้จะมีกฎหมายกำหนดเป็นบรรทัดฐานเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย แต่ความสัมพันธ์ทางการแลกเปลี่ยนระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้เงินกู้นอกระบบนั้นดำรงอยู่ในสังคมไทยเรื่อยมา ซึ่งมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับหนี้เงินกู้นอกระบบมากมาย ที่สำคัญคือ เจ้าหนี้เงินกู้นอกระบบในปัจจุบันมีวิธีการปล่อยกู้ที่แยบยลขึ้น ทำให้เสมือนว่าถูกกฎหมายและมีอำนาจการติดตามทวงหนี้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นยังไม่มีใครทำวิจัยโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกู้เงินนอกระบบของประชาชนหลายสาขาอาชีพที่ได้มีการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

ดวงมณี วงศ์ประทีป และ สุชาดา กิระกุล (2529) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตลาดเงินนอกระบบในระดับมหภาค มีการจำแนกปัจจัยที่ส่งเสริมการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ อันเกิดจากข้อจำกัดของตลาดเงินในระบบ ประเด็นที่สำคัญ คือ ความไม่เพียงพอของบริการทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบ ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันอุปสงค์ต่อสินเชื่อ ซึ่งแยกเป็นต้นทุนของธุรกิจบางประเภทสูงกว่าจุดคุ้มทุนที่สถาบันการเงินในระบบจะดำเนินการได้ และบุคคลในท้องถิ่นไม่สามารถใช้บริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินในระบบในท้องถิ่นได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดเรื่องหลักทรัพย์ ขาดข้อมูลทางการเงิน และไม่มีความรู้ในการเสนอโครงการขอกู้

ปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเกิดและการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ เช่น ความต้องการหลีกเลี่ยงกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย ความต้องการหลีกเลี่ยงภาษี บางกรณีการได้มาซึ่งสินเชื่อ (availability of credit) สำคัญกว่าดอกเบี้ย ธุรกิจบางประเภทไม่อาจพึ่งพาตลาดในระบบได้เต็มที่ เช่น กู้ยืมเงินเพื่อกักตุนสินค้า นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องความสะดวกรวดเร็ว ความคล่องตัวและการอะลุ่มอล่วยที่มีมากกว่าก็เป็นสาเหตุสำคัญ กิจกรรมนอกระบบอาจเกิดจากผู้มีอำนาจทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบใช้อำนาจและโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

อัจฉรา สิริจันทร์ (2537) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาตลาดเงินนอกระบบในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์โครงสร้างตลาด ลักษณะการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของตลาดเงินนอกระบบ และปัจจัยที่ส่งเสริมการคงอยู่และปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อการเกษตรในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี จากการศึกษาใช้แบบสอบถาม พบว่า โครงสร้างตลาด และลักษณะการให้สินเชื่อของแหล่งเงินนอกระบบในท้องที่ที่ศึกษา เป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด มีผู้ให้กู้ไม่น้อยราย และสามารถเข้าออกจากตลาดได้อย่างเสรี และมีการผูกขาดการให้กู้เฉพาะลูกค้าที่ตนรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้ให้กู้ที่มีบทบาทสำคัญในท้องที่ที่ศึกษาได้แก่ พ่อค้าพืชไร่ รองลงมาคือ ญาติพี่น้อง และเกษตรกรเพื่อนบ้าน ในส่วนผู้กู้ พบว่าไม่มีการเปลี่ยนเจ้าหนี้ผู้ให้กู้ เนื่องจากผู้กู้เกรงว่าจะต้องเสียดอกเบี้ยสูงกว่าที่กู้ยืมในปัจจุบัน และทราบว่าผู้ให้กู้อยู่

อื่นมักไม่ยินดีให้กู้กับผู้ที่เคยกู้จากผู้ให้กู้อื่นมาก่อน การให้กู้มีแนวโน้มเปลี่ยนจากการให้กู้เงินสด เป็นการจัดหาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ให้ ตลอดจนการผูกขาดในตลาดผลผลิต ถึงแม้ว่าจะไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีการตกลงกัน และผู้กู้ถือปฏิบัติเคร่งครัดว่าต้องนำผลผลิตมาขายให้ผู้ให้กู้เพื่อเป็นการหักหนี้ ส่วนอัตราดอกเบี้ย มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 32.56 ต่อปี มีผลตอบแทนสูงจึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปล่อยกู้ อย่างไรก็ตามตลาดเงินนอกระบบมีความยืดหยุ่นมากเรื่องหลักประกันในการกู้ และระยะเวลาในการติดต่อกู้จนได้รับเงิน เมื่อเทียบกับสถาบันการเงินในระบบตลอดจนการได้รับเงินกู้ต่อแม้ว่ายังมีหนี้ค้างชำระ นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครัวเรือนยังคงพึ่งพิงแหล่งเงินนอกระบบอยู่ต่อไป

พัฒนา หล่อตระกูล (2542) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการให้กู้ยืมเงินของเจ้าหนี้นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดำเนินงานของเจ้าหนี้นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีเจ้าหนี้นอกระบบเป็นทั้งคนไทยพุทธ และคนไทยมุสลิม ที่มีวิธีการทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมหรือออกเงินให้ก่อนในลักษณะที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหนี้นอกระบบ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหนี้นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 ราย โดยแบ่งเป็นเจ้าหนี้ที่เป็นไทยมุสลิม 3 ราย และเป็นไทยพุทธ 12 ราย ผลการวิจัยพบว่าเจ้าหนี้นอกระบบที่เป็นไทยมุสลิมมักทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมในลักษณะของการออกเงินซื้อสินค้าให้ก่อนและให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้คืนเงินต้นพร้อมผลตอบแทน ซึ่งประเมินรวมไปในราคาสินค้าแล้ว แต่ผ่อนชำระคืนในลักษณะของการขายสินค้าเงินผ่อนหรือผ่อนส่ง โดยไม่นิยมทำสัญญาเงินกู้แต่ประการใด ส่วนเจ้าหนี้นอกระบบที่เป็นไทยพุทธ นิยมปล่อยเงินกู้ใน 2 ลักษณะคือ แบบเรียกเก็บเป็นรายวันและเก็บดอกเบี้ยเป็นรายเดือน โดยมีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานอยู่ระหว่างร้อยละ 5-10 ต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้หญิงเป็นผู้ที่มีบทบาทในการปล่อยเงินกู้ยืมนอกระบบมากกว่าผู้ชาย พื้นที่ที่มีความเจริญและการเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินจำนวนมาก มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจนอกระบบมากขึ้น

ปัญหาอุปสรรคที่พบ เจ้าหนี้นอกระบบที่เป็นไทยมุสลิม ไม่นิยมทำสัญญาแต่ประการใด เมื่อเกิดปัญหาลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้จึงไม่สามารถที่จะบังคับหนี้ได้ เจ้าหนี้นอกระบบในภาคใต้ส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวลูกหนี้และขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืม ทำให้การดำเนินธุรกิจของเจ้าหนี้นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาหนี้สูญมากพอสมควร

ศานิต นันทสมบุรณ์ (2543) ศึกษากระบวนการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรยางจนในการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาระหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรชนบทหมู่บ้านยางจนในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สินเชื่อนอกระบบ และ (3) เพื่อศึกษากระบวนการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรยางจนในการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ค่าสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) ครัวเรือนเกษตรกรมีภาระหนี้สินโดยเฉลี่ย 22,317 บาท เมื่อพิจารณาภาระหนี้สินตามแหล่งสินเชื่อพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรมีภาระหนี้สินจากแหล่งสินเชื่อในระบบโดยเฉลี่ย 16,908 บาท และภาระหนี้สินจากแหล่งสินเชื่อนอกระบบโดยเฉลี่ย 10,773 บาท โดยส่วนใหญ่ภาระหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรนั้นเกิดจากการนำเงินไปลงทุนในภาคการเกษตร รองลงมาเพื่อนำมาชำระหนี้สินเดิม และเป็นทุนการศึกษาของบุตรหลานในครัวเรือน ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สินเชื่อนอกระบบของครัวเรือนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงตามลำดับความสำคัญคือ การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรและสินเชื่อของหัวหน้าครัวเรือน รองลงมาคือระยะเวลาการนำสินเชื่อมาชำระของครัวเรือนเกษตรกร จำนวนครั้งของการเพาะปลูกของครัวเรือนเกษตรกร รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร เจตคติต่อการกู้เงินนอกระบบของหัวหน้าครัวเรือน การมีผู้อำนวยความสะดวกของขั้นตอนในการกู้ และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ตามลำดับ (3) ครัวเรือนเกษตรกรคิดหากระบวนการปรับตัวในการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ โดยส่วนใหญ่มีการปรึกษาหารือภายในครัวเรือนในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับทางเลือกในการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การหาทางเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้ครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ และการรับจ้างทั่วไป สำหรับมาตรการในการดำเนินการของครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการริเริ่มเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม เพิ่มแรงงานในภาคการเกษตรของครัวเรือน โดยให้สมาชิกในครัวเรือนที่ศึกษาอยู่ต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยงานในครัวเรือน และส่วนหนึ่งก็เข้าไปทำงานทำในภาคอุตสาหกรรมในชุมชนเมือง

ภูษงค์ กุประดิษฐ์ (2544) ศึกษาธุรกิจการปล่อยเงินกู้นอกระบบสำหรับแรงงานไทยที่จะไปต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการดำเนินการและกระบวนการปล่อยเงินกู้นอกระบบของธุรกิจเงินกู้สำหรับแรงงานที่จะไปทำงานต่างประเทศ โดยศึกษาถึงสาเหตุที่มีผลต่อการขอกู้ยืมเงินนอกระบบสำหรับแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการปล่อยเงินกู้ทั้งในระบบและนอกระบบสำหรับแรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ

โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ประกอบกับการสัมภาษณ์จากกลุ่มแรงงานที่จะไปทำงานต่างประเทศ ตัวแทนบริษัทจัดหางานและนายทุนเงินกู้ยืมในระบบ ทั้งยังใช้วิธีการสังเกตการณ์ร่วมด้วย ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามเนื้อหาเพื่อหาข้อสรุป ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้ (1) สาเหตุการปล่อยเงินกู้ยืมในระบบมาจากปัญหาของแรงงานที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศเนื่องจากปัจจัยในด้านส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยภายนอกซึ่งล้วนเป็นแรงจูงใจสำหรับแรงงานที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาการปล่อยเงินกู้ในระบบของธนาคารต่างๆ คือ หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมที่ธนาคารได้กำหนดคุณสมบัติไว้มากและเข้มงวดเป็นปัญหาต่อเนื่องสำหรับความสะดวกในการกู้ยืมที่มีหลายขั้นตอนและล่าช้าเพื่ออนุมัติเงินกู้จึงทำให้แรงงานที่ต้องการไปกู้ยืมไม่สามารถกู้เงินได้ ถึงแม้จะกู้เงินได้ก็ต้องเสียเวลานานประกอบกับแรงงานขาดความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนการขอกู้ยืมจึงหันไปกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีขั้นตอนที่ง่ายและสะดวกมากกว่า (2) ขั้นตอนการปล่อยเงินกู้ยืมในระบบการปล่อยสินเชื่อทั้งในระบบและนอกระบบมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แรงงานส่วนใหญ่นิยมกู้ยืมเงินนอกระบบเนื่องจากมีขั้นตอนที่สะดวกรวดเร็วกว่าในระบบแม้ว่าจะมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าก็ตาม (3) ขั้นตอนการชำระหนี้เงินกู้ยืมในระบบ ระบบการชำระเงินของแรงงานในต่างประเทศ แรงงานมีความประสงค์ที่จะส่งเงินกลับมาเพื่อการใช้หนี้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเพื่อการอุปโภคบริโภค เพื่อการออม เพื่อการลงทุน และเพื่อการศึกษา ตามลำดับ สำหรับระบบการส่งชำระเงินคืน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แรงงานจะมีการทำสัญญาชำระเงินที่ปลายทางกับบริษัทจัดหางานผ่านทางธนาคาร ซึ่งบริษัทจัดหางานก็จะโอนเงินให้กับนายทุนเงินกู้ยืมในระบบเป็นขั้นตอนสุดท้าย (4) สภาพปัญหาการชำระหนี้เงินกู้ยืมในระบบซึ่งเป็นสาเหตุในการนำเงินมาชำระหนี้ที่ไม่ตรงตามกำหนดจนกระทั่งไม่มาชำระหนี้กลายเป็นหนี้ค้างชำระและนำไปสู่การยึดหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันการกู้ยืม

วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ (2546) ศึกษาเรื่องการแลกเปลี่ยนทางสังคมระหว่างผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินนอกระบบในชุมชนเมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพันธะผูกพันทางสังคมระหว่างผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงิน โดยเน้นถึงพันธะผูกพันส่วนบุคคล บุญคุณ ความไว้วางใจ วิเคราะห์ว่าสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับภูมิหลัง และความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายทางสังคมของผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินอย่างไร ตลอดจนมีส่วนในการสนับสนุนหรือขัดขวางต่อการเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการสิ้นสุดของการกู้ยืมเงินนอกระบบอย่างไร สำหรับระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 ปี 6 เดือน โดยอาศัยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการศึกษาค้นคว้าภาคสนาม ประกอบด้วยเทคนิคการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การศึกษาประวัติชีวิต การทำแผนที่ทางสังคม และการจัดสนทนา

กลุ่ม สำหรับพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านรักษัไทย ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นแบ่งเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินจำนวน 11 คน กับผู้กู้ยืมเงินจำนวน 14 คน ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงบริบทของชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้ภายในชุมชนมีการกู้ยืมเงินนอกระบบกันมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาในส่วนของผู้ให้กู้ยืมเงินนั้นจะเห็นได้ว่าการที่จะเป็นผู้ให้กู้ได้นอกจากจะต้องมีเงินแล้วยังต้องมีความสามารถในการสร้างเครือข่าย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์กว้างขวาง รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการติดตามบังคับหนี้ด้วย ส่วนผู้กู้ยืมเงินนั้นก็ต้องอาศัยเครือข่ายทางสังคมในการเข้าถึงเงินกู้นอกระบบด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าเครือข่ายเงินกู้นอกระบบมีการซ้อนทับและมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมอื่นๆ ภายในชุมชน ได้แก่ เครือข่ายห่วย และเครือข่ายแชร์ เมื่อพิจารณากระบวนการกู้ยืมเงินนอกระบบพบว่าประกอบไปด้วยแหล่งเงินทุน วิธีการหาข้อมูลข่าวสาร วิธีการให้กู้ยืมเงิน และการติดตามบังคับหนี้ ซึ่งในกระบวนการต่างๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนทางสังคมระหว่างบุคคลต่างๆ ที่อยู่ภายในเครือข่ายเงินกู้นอกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินนั้นมีความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนทางสังคมอย่างชัดเจน ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทั้งการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน ความขัดแย้ง การปกป้องผลประโยชน์อันนำไปสู่การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการสิ้นสุดของการกู้ยืมเงินนอกระบบ

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา (2547) ศึกษาเกี่ยวกับ นายทุนเงินกู้นอกระบบภาคอีสาน โดยกล่าวว่า รัฐบาลต้องการให้หนี้นอกระบบทยอยเข้ามาอยู่ในสถาบันการเงิน จึงได้มีการเชิญเจ้าหนี้นอกระบบเข้ามาเจรจาโดยหวังจะให้เหลือหนี้เงินต้นน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยได้ให้อำนาจสรรพากร ซึ่งเป็นหนึ่งในอนุกรรมการเรื่องหนี้สิน ที่สามารถใช้กลไกของภาษีเข้ามาดำเนินการกับเจ้าหนี้ นายทุนนอกระบบได้ ซึ่งนายทุนเงินกู้นอกระบบทั้งหลายรวมทั้งแขกโปกผ้า เจ้าของบ่อน ห่วยเถื่อน ที่ผ่านมาก็ไม่เคยคิดจะนำส่งรายได้เพื่อคำนวณการเสียภาษีให้รัฐอยู่แล้ว ซึ่งถือเป็นการผิดกฎหมาย และปกติการปล่อยกู้นอกระบบก็มักจะคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินกว่าข้อกำหนดของกฎหมายที่ระบุไว้ที่ 15-19 % เป็นสิ่งที่รัฐต้องให้ความสำคัญเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบให้ลดน้อยลงและ/หรือหมดไปได้จากสังคมในยุคปัจจุบัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นายทุนนอกระบบ จะเรียกดอกเบี้ยเงินกู้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปีไม่ได้ แต่ก็ยังทำกันมาโดยตลอด โดยไม่เกรงกฎหมายบ้านเมือง เพราะตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475 กำหนดไว้ชัดเจนว่า การฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวมีโทษถึงจำคุก แต่ธุรกิจเงินกู้นอกระบบก็เจริญเฟื่องฟูมาจนถึงบัดนี้ และต่อ ๆ ไป แม้ว่ารัฐจะเข้ามาช่วย

โดยกองทุนต่าง ๆ สหกรณ์และธนาคารที่กู้ยืมเงินโดยดอกเบี้ยต่ำก็ตามเพราะการกู้ยืมเงินดังกล่าว ผู้กู้ยืมมีเงื่อนไข มีขั้นตอนเพื่อมิให้เงินต้นสูญ ประชาชนที่กู้ยืมไม่มีคุณสมบัติตามที่ตั้งไว้ คนส่วนนี้เป็นคนส่วนใหญ่จึงต้องหันมาพึ่งนายทุนดอกเบี้ยเกินกฎหมายต่อไป ซึ่งนายทุนเงินกู้ยืมในระบบเหล่านี้มีฐานะมั่งคั่ง และมั่นคงจากการให้กู้ยืมเงินเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา เช่น ออกเงินกู้ 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10-15 ต่อเดือน เดือนหนึ่งจะมีรายได้เดือนละ 10,000-15,000 บาท หักค่าใช้จ่ายอาจมีร้อยละ 10-15 ของดอกเบี้ยต่อเดือน ก็จะมีดอกเบี้ยเดือนละ 8,500-9,000 บาท หรือรายได้สุทธิต่อเดือน 12,750-13,500 บาท และไม่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายด้วย ทางออกที่ดีที่สุดคือกองทุนต่าง ๆ สหกรณ์ และธนาคารน่าจะเป็นแนวทางที่ดีต่อประชาชนในการช่วยบรรเทาความเดือนร้อนจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงจากพวกนายทุนนอกระบบ

วลาตุ ถาวรวิริยะนันท์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับหนี้ นอกระบบ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อเสนอแนะมาตรการ นโยบาย ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปัญหาของเงินกู้ยืมนอกระบบ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (key informant) ผู้กู้เงินนอกระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพการ เป็นหนี้ นอกระบบ และสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้ นอกระบบ ตลอดจนผลกระทบของแรงงานหลังจาก เป็นหนี้ นอกระบบแล้ว

ผลการศึกษาพบว่า เงินกู้ยืมนอกระบบเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วและทันทั่วถึงและมีนายทุนมา บริการถึงโรงงาน บางครั้งแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีความจำเป็นต้องใช้เงินอย่างเร่งด่วนจึง ต้องกู้เงินนอกระบบ เพราะการที่ขอกู้จากสถาบันการเงินนั้นทำให้ไม่ทันทั่วถึง เนื่องจากใช้ ระยะเวลาในการขออนุมัติเงินและมีเงื่อนไขในการกู้หลายเงื่อนไข ซึ่งเป็นปัญหาต่อแรงงาน เนื่องจากแรงงานทำตามเงื่อนไขของสถาบันการเงินไม่ได้ เช่น ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และต้อง มีวัตถุประสงค์ในการกู้ หลังจากกู้เงินนอกระบบแล้วคุณภาพชีวิตของแรงงานในโรงงาน อุตสาหกรรมไม่ดีขึ้น เนื่องจากต้องหารายได้เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะนำไปชำระดอกเบี้ยที่กู้ยืมมาและ แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแรงงานที่มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำจึงทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับ รายจ่าย ทั้งนี้รายจ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากการบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ทั้งการเล่นการพนัน ใช้จ่ายไป ในสินค้าอำนวยความสะดวก และสินค้าฟุ่มเฟือย เหตุผลเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรัฐบาลไม่ ปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำให้ขึ้นตามราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ค่าครองชีพสูงในขณะที่ค่าแรงคงที่เท่า เดิม เป็นผลทำให้รายจ่ายมีมากกว่ารายได้ จึงทำให้แรงงานต้องกู้เงินนอกระบบเพื่อมาใช้จ่ายใน ชีวิตประจำวัน

จันทิพา บุญยะสมิต (2548) ทำการศึกษาเรื่อง โครงสร้างและพฤติกรรมการกู้เงินจากตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร : กรณีศึกษา นายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดเงินนอกระบบและพฤติกรรมการให้กู้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการให้กู้เงินในตลาดเงินนอกระบบ รวมถึงการศึกษาถึงพฤติกรรมการกู้ของผู้กู้เงินจากตลาดเงินนอกระบบ ในหน่วยทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาโครงสร้างและพฤติกรรมการให้กู้เงินจากตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นายทุนผู้ให้กู้จำนวน 5 คน ส่วนการศึกษาถึงพฤติกรรมการกู้ของผู้กู้เงินจากตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามกระจายมอบให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในกองบัญชาการทหารสูงสุด เพื่อให้ได้จำนวนตรงตามกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้ 100 นาย โดยนำข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจนามาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย การให้สินเชื่อของตลาดเงินกู้นอกระบบ พบว่า ผู้ให้กู้นอกระบบประกอบด้วย ผู้ให้กู้ต่าง ๆ เช่น เพื่อนทหาร ญาติพี่น้อง พ่อค้า แม่ค้า และร้านทอง ส่วนใหญ่มีมูลเหตุจูงใจในการปล่อยเงินกู้ของผู้ให้กู้คือ การได้รับผลตอบแทนสูงในระยะสั้น เนื่องจากโดยเฉลี่ยได้รับผลตอบแทนร้อยละ 5-10 ต่อเดือน และยังพบว่าเหตุผลประการหนึ่งคือ ต้องการช่วยเหลือผู้กู้ โดยมีระยะเวลาในการปล่อยเงินกู้จะมีตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 12 เดือน โดยไม่มีการกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ส่วนปัญหาอุปสรรคในการให้กู้เงินคือ การที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนตามเงื่อนไขได้ และในบางครั้งต้นทุนในการติดตามสูงกว่าผลตอบแทนที่ได้ และยังพบว่านายทหารชั้นประทวนที่มีหนี้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบสูงกว่า 15,000 บาท

ปรีชญา ปิ่นมณี (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หนี้นอกระบบ ภาวะหนี้สินเรื้อรัง และการเจริญเติบโตของภาคเกษตรกรรมไทย: สมมติฐานจากกรณีพิเศษของแบบจำลอง AK โดยกล่าวว่า ภาวะหนี้สินที่เกิดจากแหล่งเงินกู้นอกระบบยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญต่อเกษตรกร และเมื่อมีการจัดตั้งสถาบันการเงินสำหรับการเกษตร เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ฯลฯ ได้ลดบทบาทของแหล่งเงินกู้นอกระบบลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเงินกู้นอกระบบต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยตลาด 10-15 เท่า เมื่อพิจารณาทางด้านผู้ให้กู้นอกระบบแล้ว สามารถแบ่งผู้ให้กู้นอกระบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ เกษตรกร ผู้ที่มีรายได้ประจำ พ่อค้า และบริษัทธุรกิจหุ้นส่วน นายทุนเงินกู้ 2 ประเภทหลังมีระบบการหมุนเวียนของเงินดีกว่า 2 ประเภท

แรก พวกเขาได้รับเงินทุนส่วนหนึ่งจากทุนหมุนเวียนในกิจการค้าของตน ส่วนที่เหลือจะมาจาก การเบิกเงินเกินบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ ด้วยเหตุนี้รายทุนเงินกู้ 2 ประเภทหลัง คือ ผู้ที่นำเงินออม ของภาคการผลิตอื่น ๆ มาปล่อยสินเชื่อให้กับเกษตรกร ในขณะที่รายทุนเงินกู้ประเภทแรกอาศัยเงิน ออมของภาคเกษตรกรรม มีการค้นพบว่า ในขณะที่ร้อยละ 90 ของผู้กู้ กู้เงินจาก ธกส. เกือบร้อยละ 70 ของผู้กู้ ยังคงกู้เงินนอกระบบจากญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน (แสดงให้เห็นว่าผู้กู้ 1 คน มักจะกู้ยืมจากหลาย ๆ แห่ง)

เรวัต อัมพวานนท์ (2548) ศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างบริษัทอำเภอ แนวทางแก้ปัญหาหนี้สิน นอกระบบโดยกล่าวว่า การแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน โดยเฉพาะปัญหาที่คนยากจนหรือคน ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนเงินทุนชั่วคราว ต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนหน้าเลือด ที่ถูก กดขี่ข่มเหงสารพัดวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการขูดรีดมหาโหด การใช้ดอกเบี้ยทบต้น การบังคับให้ลูกหนี้ นำ อสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นมาค้ำประกันเงินกู้หรือแม้แต่การเขียนสัญญาสูงเกินกว่าเงินต้น ล้วนทำให้ลูกหนี้กลายเป็นบุคคลล้มละลาย ลื่นมือประดาตัว หอดหวังกำลังใจ ท้อแท้ ไม่อยาก ต่อสู้ชีวิต คิดทำลายชีวิตตัวเอง และทำให้เกิดปัญหาครอบครัว หรือก่อคดีจี้ปล้น มีการเรียกลูกหนี้ ดังกล่าวว่า “คนจนที่สังคมไม่ยอมรับ เป็นคนจนที่ขาดเครดิตทางการเงิน”

ในขณะที่หนี้สินนอกระบบกำลังจะถูกผลักดันให้เข้าสู่หนี้ในระบบ หลังจากที่มีการประนอมหนี้ แล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นมาก็คือ เมื่อสถาบันการเงิน อันได้แก่ ธนาคาร ธกส. ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สหกรณ์ออมทรัพย์ รับหนี้ดังกล่าวเข้าสู่ระบบ จากนั้น จะมีการสัมภาษณ์ลูกหนี้ พบว่ามีลูกหนี้มากกว่า 80 % มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถในการชำระคืน ขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน บางรายหาหลักทรัพย์ไม่ได้ จะหาเพื่อนบ้าน ข้าราชการ อบต. ค้ำ ประกันแทนก็ยังไม่มีการเชื่อถือ จึงทำให้ไม่มีหลักทรัพย์มาค้ำประกัน ในเมื่อเกิดความเดือดร้อน จึงต้องขายรถ ขายทีวี ขายรถไถนา นำโฉนดที่ดินไปค้ำประกันเงินกู้ไว้ที่นายทุน เพื่อนำเงินมา เลี้ยงตัวเองและครอบครัว เมื่อเพื่อนบ้านเห็นฐานะความเป็นอยู่ก็ไม่มีใครอยากค้ำประกันเพราะไม่ เห็นคู่ทางที่จะได้เงินคืน ผลสุดท้ายธนาคารก็ไม่ปล่อยสินเชื่อให้จึงกลายเป็น “หนี้ในระบบ ที่ ไม่ได้รับความช่วยเหลือ” หลังจากมีการประนอมหนี้ คนจนจึงต้องหันไปหานายทุนนอกระบบ เพื่อ กู้หนี้ยืมสินมาจุนเจือในครอบครัวอีก

คนจนที่สังคมไม่ยอมรับ หรือคนจนที่ขาดเครดิตทางการเงิน ต้องแก้ด้วยการสร้างอาชีพ สร้างงานและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน จึงต้องมีการสร้างการยอมรับสร้างเครดิตขึ้นมาใหม่ โดยการ

สร้างอาชีพ สร้างงานให้ทำและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ให้มีรายรับสูงกว่ารายจ่าย และมีเงินออม แต่มีความจริงข้อหนึ่งที่ว่า ประเทศไทยไม่มีความมั่นคง ร่ำรวยพอที่จะนำเงินจากภาษีอากรมาไถ่ถอนหนี้ในระบบหรือนำเงินมาแจกในลักษณะให้เปล่า ดังนั้น ประชาชนที่มีฐานะยากจนและประสบปัญหาสถาบันการเงินไม่ปล่อยสินเชื่อเพื่อนำไปชำระหนี้ในระบบจึงต้องยอมรับความจริง และปรับเปลี่ยนความคิด หันมาฟื้นฟูอาชีพ เพื่อสร้างฐานะ สร้างเครดิตเพื่อให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจที่จะให้นำเงินไปชำระหนี้ การแก้ไขปัญหานี้ในระบบที่ดีที่สุดไม่ใช่การทุ่มเงินของประเทศเพื่อใช้หนี้แทนประชาชน แต่อยู่ที่การลดภาระหนี้ของคนจนให้น้อยลง อยู่ในสัดส่วนที่พวกเขาสามารถรับได้ จนกระทั่งไม่เกิดปัญหานี้ในระบบเลย

สุกชัย สมานสินธุ์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ธุรกิจก๊าซ ปตท. จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ธุรกิจก๊าซ ปตท. จำกัด และสมาชิกที่เป็นหนี้อยู่กับสหกรณ์ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมการบริโภคและปัญหาทางการเงินกับลักษณะการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ธุรกิจก๊าซ ปตท. จำกัด จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ธุรกิจก๊าซ ปตท. จำกัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 39 ปี เป็นสมาชิกมาแล้วเฉลี่ย 10 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายสมรสแล้ว มีการศึกษาค่อนข้างดี มีขนาดครอบครัว 2-4 คน และมีภาระเลี้ยงดูบุคคล 1-3 คน มีรายได้และรายจ่ายของครอบครัวต่อเดือนเฉลี่ย 45,147.2 บาทและ 26,937.89 บาท ส่วนลักษณะการเป็นหนี้ของสมาชิกแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือหนี้ต่อเนื่องและหนี้ปกติ สำหรับการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดกับลักษณะการเป็นหนี้ พบว่า เพศและปัญหาการเงินเนื่องจากการใช้บัตรเครดิตมีความสัมพันธ์กับลักษณะการเป็นหนี้ ส่วนอายุ ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายรายเดือน ค่ารักษาพยาบาลที่เบิกไม่ได้ ภาระผู้อยู่ในอุปการะ ค่านิยมการจัดงานทางสังคม ค่านิยมการใช้สินค้าแบรนด์เนม อิทธิพลจากการโฆษณา ปัญหาการเงินเนื่องจากคดโกง ภัยธรรมชาติ การพนัน และการกู้หนี้ยืมสินในระบบไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเป็นหนี้

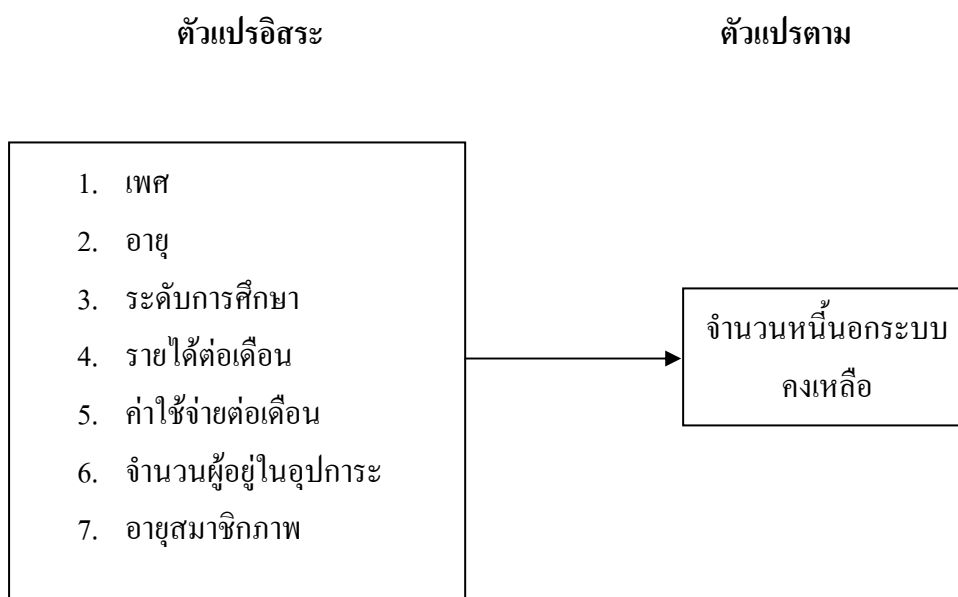
ยิ่งศักดิ์ มาลีวัตร (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเป็นลูกหนี้เงินกู้ในระบบ กรณีศึกษาพนักงานรัฐวิสาหกิจในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเป็นลูกหนี้เงินกู้

นอกระบบ สาเหตุที่ทำให้พนักงานรัฐวิสาหกิจเป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบ วิธีการกู้ยืมเงินนอกระบบ วิธีการชำระหนี้และดอกเบี้ยรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากเป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบ และการแก้ไขปัญหา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่เป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในกรุงเทพมหานคร รวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลคำร้องขอความช่วยเหลือเรื่องหนี้ นอกระบบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของพนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 113 คน และการสัมภาษณ์เจาะลึกพนักงานรัฐวิสาหกิจอีก 14 คน วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือสถิติพรรณนา นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการหาข้อสรุป การตีความและการตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบที่ถูกบังคับชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้นอกระบบ สาเหตุเกิดจากความต้องการเงินและความจำเป็นอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยวิธีการกู้เงินนอกระบบคือเจ้าหนี้มักจะกำหนดให้ลูกหนี้กรอรายละเอียดในสัญญากู้ยืมเงินด้วยตนเองทั้งหมด โดยระบุจำนวนเงินกู้เกินจากความจริง เพื่อเป็นหลักประกันและเซ็นชื่อในช่องผู้กู้ วิธีการชำระดอกเบี้ยถูกกำหนดโดยเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าหนี้มักจะถอนเงินจากบัญชีเงินเดือน โดยใช้บัตรเอทีเอ็มของลูกหนี้ และลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้มีวิธีการชำระหนี้โดยนำเงินไปชำระหนี้กับเจ้าหนี้ด้วยตนเอง แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาไม่ชำระหนี้ (เงินต้น) ได้ จึงถูกเจ้าหนี้ฟ้องร้องต่อศาลและถูกบังคับชำระหนี้โดยกรมบังคับคดีมากกว่าจำนวนเงินที่กู้มาจริง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นลูกหนี้ส่วนใหญ่แก้ไขปัญหามาโดยใช้การเจรจา ประนีประนอมกับเจ้าหนี้เพื่อให้ลดหนี้ อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหามาของพนักงานรัฐวิสาหกิจที่เป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด (conceptual framework) ในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

สมาชิกที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ แตกต่างกัน จะมีหนี้ในระบบที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey study) โดยมีรายละเอียดที่จะได้นำเสนอต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกฯ จำนวนทั้งสิ้น 908 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2550)

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ในกรณีวิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร โดยมีการกำหนดสูตรการคำนวณดังนี้ (สุวรรณ ชูโชติ, 2541: 90-91 อ้างถึง Yamane, 1970: 580-581)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 908 คน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{908}{1 + 908(0.05)^2} \\
 &= 278 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

หลังจากที่ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.6 ของจำนวนประชากรแล้วได้เลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) เนื่องจากว่าสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ในเขตพื้นที่ของโรงงานที่ห้ามบุคคลภายนอกเข้า จึงได้ใช้การแจกแบบสอบถามแก่สมาชิกผู้มาใช้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ในช่วงเวลาทำการ วันจันทร์-วันเสาร์ ระหว่างเวลา 08.30-16.30 เป็นหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลโดยตรง ในที่นี้คือข้อมูลที่ได้จากสมาชิก ซึ่งจะรวบรวมโดยวิธีการสอบถามตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสอบถาม โดยตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ คือ 278 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก

ส่วนที่ 2 ประวัติและสถานการณ์การเป็นหนี้ในระบบ

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การเป็นหนี้ในระบบของสมาชิกฯ ในปัจจุบันนี้

ส่วนที่ 4 บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหนี้ในระบบ

ส่วนที่ 5 ความพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ (ในการมาใช้บริการของสมาชิก)

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะแก่สหกรณ์เพื่อการบรรเทาปัญหานี้ในอนาคต ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือ เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรง (validity) ของเนื้อหาแบบสอบถามและปรับปรุงโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและมีความกะทัดรัดตลอดจนความเหมาะสมของภาษา (content validity) ว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างบางส่วน (pre-test) จำนวน 30 ชุด ที่สหกรณ์ออมทรัพย์ (ไม่ได้นำมาใช้เป็นตัวอย่างไม่ในการศึกษา) เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบสามารถเข้าใจคำถามทุกข้อและสามารถตอบคำถามได้ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงให้สอดคล้องและง่ายต่อความเข้าใจของผู้ตอบ จึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

3. หลังจากทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างบางส่วน (pre-test) แล้วนั้น ได้นำมาทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Crobach ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้น หากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นได้ และจากการทดสอบได้ค่าแอลฟา 0.89 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จึงถือว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นได้

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (editing) โดยการตรวจทานดูความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

2. ลงรหัส (coding) นำแบบสอบถามที่ทำการตรวจสอบแล้ว มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

3. ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ (computing) นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (description method) เพื่ออธิบายถึงบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ในการแก้ไขหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ ภูมิศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด โดยจะนำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานต่างๆ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เป็นต้น

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้สินนอกระบบของสมาชิกฯ โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test สำหรับข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และ Analysis of Variance (ANOVA) สำหรับข้อมูลที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งกำหนดให้ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ เป็นตัวแปรอิสระ โดยมีขนาดของหนี้สินนอกระบบ เป็นตัวแปรตาม

ในส่วนของการศึกษาถึงความพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ (ในการมาใช้บริการของสมาชิก) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในการแก้ไขปัญหานี้ของสมาชิก โดยใช้การวัดตามวิธีของ Likert scale ที่มีการกำหนดระดับค่าคะแนน ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์หาระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างจากคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย
กำหนดให้อันตรภาคชั้นเท่ากันคือ 0.8 โดยคำนวณจาก

$$\begin{aligned}
 \text{จำนวนชั้น} &= 5 \\
 \text{พิสัย} &= \text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด} \\
 &= 5 - 1 = 4 \\
 \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4}{5} = 0.8
 \end{aligned}$$

คะแนนอยู่ในช่วง	1.00-1.80 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด
	1.81-2.60 หมายถึง พึงพอใจน้อย
	2.61-3.40 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
	3.41-4.20 หมายถึง พึงพอใจมาก
	4.21-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด และตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ประวัติความเป็นมา

บริษัทไทยเรยอน จำกัด เป็นบริษัทที่ผลิตเส้นใยเรยอนแห่งแรกในประเทศไทย เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2518 อย่างไรก็ตามอัตราค่าจ้างและสวัสดิการที่บริษัทจ่ายให้แก่พนักงานในขณะนั้นยังไม่สูงมากนัก จนกระทั่งพนักงานได้รวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้น โดยชื่อสหภาพแรงงานไทยเรยอน ภายใต้การนำของนายศรีโพธิ์ วายุพัคค์ ซึ่งสหภาพแรงงานได้ทำการยื่นข้อเรียกร้องเพื่อขอแก้ไขข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างกับบริษัทไทยเรยอน ในปี พ.ศ. 2522 และ พ.ศ. 2523 จนทำให้บริษัทต้องปรับค่าจ้างและสวัสดิการให้แก่พนักงานเพิ่มมากขึ้น แต่จากการพิจารณาของคณะกรรมการสหภาพแรงงานฯ พบว่าในขณะที่พนักงานมีรายได้เพิ่มขึ้น กลับมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน การที่สหภาพแรงงานฯ เรียกร้องให้บริษัทจ่ายค่าจ้าง และสวัสดิการต่างๆ ให้สูงขึ้นผลประโยชน์ไม่ได้ตกแก่พนักงานอย่างแท้จริง ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์กลับกลายเป็นนายทุนปล่อยเงินกู้แก่พนักงาน

คณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ ได้พิจารณาเห็นว่าสมควรทำการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อเป็นสถาบันการเงินของสมาชิก และพนักงานในการที่จะเป็นแหล่งออมเงินที่ได้รับผลตอบแทนสูง และในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งให้กู้ยืมเงินที่สมาชิกจะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ คณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ จึงได้มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อไป

ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2525 ของสหภาพแรงงานไทยเรยอน เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2526 ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้สหภาพแรงงานฯ จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นมา และได้มีการขอความร่วมมือกับบริษัทให้ความช่วยเหลือในการหักเงินค่าหุ้น เงินกู้ และดอกเบี้ยจากพนักงานที่เป็นสมาชิกที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งบริษัทฯ ได้มีหนังสือตอบรับที่จะหักเงินส่งให้แก่สหกรณ์

ในวันที่ 20 เมษายน 2526 และสภาพแรงงานฯ ได้ทำหนังสือถึงสหกรณ์จังหวัดในวันที่ 26 เมษายน 2526 เพื่อให้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ ต่อมาในวันที่ 9 สิงหาคม 2526 ได้มีการประชุมใหญ่พนักงานผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกและร่วมดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ขึ้น โดยมีสมาชิกเข้าร่วมลงชื่อแจ้งความจำนงค์จะเป็นสมาชิกสหกรณ์จำนวน 116 คน โดยจะร่วมถือหุ้นจำนวน 28,150 บาท จากนั้นที่ประชุมได้มีมติเลือกตั้งคณะกรรมการผู้ก่อตั้งสหกรณ์จำนวน 12 คน

ต่อมากรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ทำการประกาศจดทะเบียนสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์หมายเลขทะเบียนสหกรณ์ที่ กพร 73/2526 หมายเลขข้อบังคับที่ กพร 73/2526 ตั้งแต่วันที่ 22 สิงหาคม 2526 นับแต่นั้นเป็นต้นมา การดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้เจริญก้าวหน้ามาด้วยดีโดยตลอด

สหกรณ์ออมทรัพย์ให้บริการที่รวดเร็วแก่สมาชิก โดยการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในสหกรณ์ ทั้งระบบทะเบียนหุ้น ระบบเงินกู้ และระบบฝากถอนเงิน ซึ่งทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับความเชื่อถือจากสมาชิกอย่างมาก ในด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ จ่ายเงินกู้ฉุกเฉินให้แก่สมาชิก ทันทิที่สมาชิกเขียนคำร้องขอกู้ สมาชิกไม่ต้องรอคิวเงินกู้ หรือรอให้กรรมการเป็นผู้อนุมัติให้กู้เงิน การจ่ายเงินกู้สามัญเมื่อสมาชิก ยื่นคำขอกู้เข้าจะได้รับเงินกู้ในช่วงบ่าย และยื่นคำขอกู้บ่ายได้รับเงินกู้ในวันถัดไป

จากการทำงานอย่างจริงจัง และเข้มแข็งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับรางวัลจากทางราชการรวม 6 รางวัล คือ

1. รางวัล "ประธานกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่น เขต 1 ประจำปี 2535" ซึ่งมอบให้แก่ นายศรีโพธิ์ วายุพัคค์ ประธานกรรมการ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2535

2. รางวัล “สหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นจังหวัดอ่างทอง ประจำปี 2536” ซึ่งมอบเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2536

3. รางวัล "สหกรณ์ออมทรัพย์ดีเด่นระดับภาค ประจำปี 2546" ซึ่งมอบเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2546

4. สหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสหกรณ์ต้นแบบของจังหวัดอ่างทองในปี 2545 และได้รับคัดเลือกให้เป็นสหกรณ์ต้นแบบติดต่อกันทุกปีจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2550)

5. ประกาศเกียรติคุณเป็น “สหกรณ์ระดับมาตรฐานประจำปี 2546 - 2547” ตามเกณฑ์ชี้วัด มาตรฐานสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์

6. ประกาศเชิดชูเกียรติเป็นสหกรณ์ที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ตามอุดมการณ์สหกรณ์ ในด้านการพึ่งพาตนเอง และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

สหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดา สมาชิก โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ฯ โดยช่วยให้สามารถสงวนส่วนแห่งรายได้ของตนไว้ในทางอันมั่นคงและได้รับประโยชน์ตามสมควร
2. ส่งเสริมการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกฯ
3. รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น
4. จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์
5. ให้เงินกู้แก่สมาชิก
6. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
7. ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
8. ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์ หรือสหกรณ์อื่น
9. ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์
10. ซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ
11. ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
12. ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด
13. ดำเนินกิจการให้กู้ยืมเพื่อการเคหะสงเคราะห์
14. ให้สวัสดิการและการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว

15. ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และสหกรณ์อื่นเพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์

16. กระทำการต่างๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น รวมถึง ซื้อถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินครอบครอง กู้ยืม เช่า หรือให้เช่า เช่าซื้อ หรือให้เช่าซื้อ โอน หรือรับโอน สิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อขายหรือจำหน่าย จำนอง หรือรับจำนอง จำน่า หรือรับจำนำ ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก

17. ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก

18. ได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศ หรือบุคคลอื่นใด

19. ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

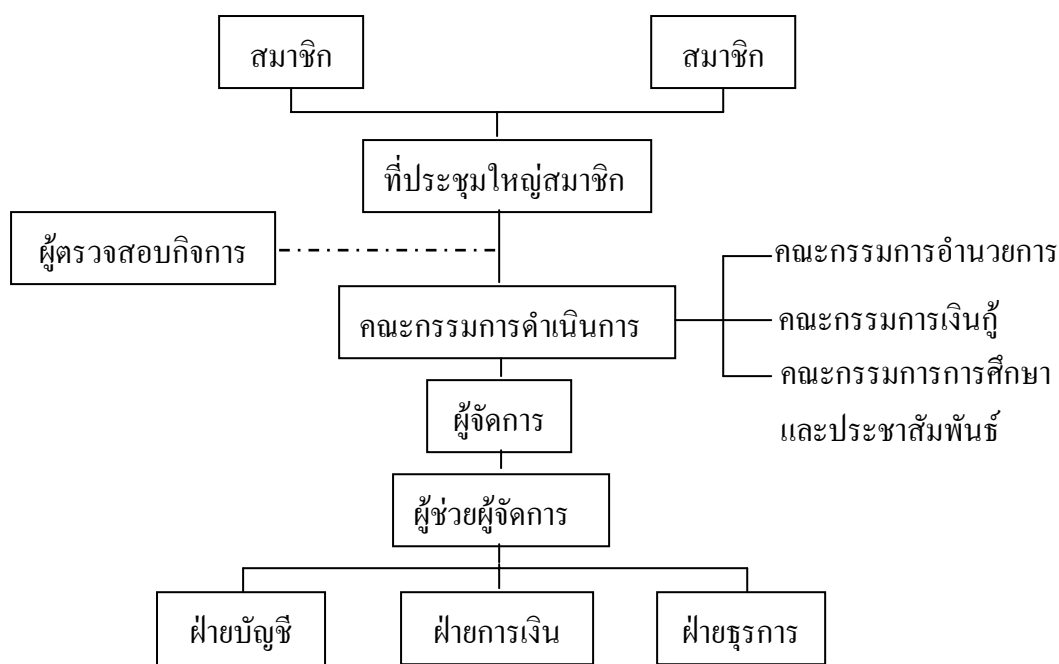
โครงสร้างการบริหารงาน

สหกรณ์มีโครงสร้างองค์การในลักษณะเดียวกันกับสหกรณ์ชั้นประถมประเภทอื่นๆ ประกอบด้วยที่ประชุมใหญ่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการ กรรมการผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ (ภาพที่ 2) ทั้งนี้แต่ละองค์ประกอบมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ที่ประชุมใหญ่สมาชิก เป็นที่ประชุมของเจ้าของกิจการ มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ นอกจากนั้นที่ประชุมใหญ่ยังเป็นเวทีที่ใช้อำนาจของสมาชิก การใช้สิทธิออกเสียง ลงมติในเรื่องต่างๆ ตามแนวทางประชาธิปไตย

2. คณะกรรมการดำเนินการ เป็นกลุ่มสมาชิกของสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ ให้เข้ามาทำหน้าที่บริหารสหกรณ์แทนสมาชิกทั้งหมด โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก เพื่อดำเนินกิจการต่างๆ ของสหกรณ์ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการดำเนินการอาจตั้งคณะกรรมการย่อยเพิ่มเติมได้ตามข้อบังคับของสหกรณ์ อันได้แก่

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

2.1 คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการและเหรัญญิก และกรรมการร่วมในคณะกรรมการดำเนินการอีกจำนวนหนึ่ง รวมกันไม่เกินจำนวน 7 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการแทนคณะกรรมการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย และตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

2.2 คณะกรรมการเงินกู้ ประกอบด้วยกรรมการร่วมในคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ จำนวนไม่เกิน 5 คน ตามที่กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ คณะกรรมการเงินกู้มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

2.3 คณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วยกรรมการร่วมใน คณะกรรมการดำเนินการ จำนวนไม่เกิน 5 คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ มีอำนาจหน้าที่ ในด้าน

การพัฒนาคุณภาพสมาชิกโดยการให้การศึกษาอบรม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานของสหกรณ์ การขยายจำนวนสมาชิก รวมทั้งการติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่างๆ เพื่อเสนอแนะกรรมการในการพัฒนาสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผู้ตรวจสอบกิจการ ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งสมาชิกหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถในการด้านธุรกิจ การเงินหรือการบัญชีหรือการเศรษฐกิจ หรือกฎหมายหรือการ สหกรณ์ หนึ่งคนหรือหลายคนตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการ ดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์

4. ผู้จัดการสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงานอาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความรู้ความสามารถและความเหมาะสมเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้จัดการ มีอำนาจหน้าที่จัดการ ทั่วไป และรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำของสหกรณ์ อย่างไรก็ตามสหกรณ์ยังมีผู้ช่วย ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี เจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ ซึ่งเป็นพนักงานที่สหกรณ์ จัดจ้างและแต่งตั้งตามระเบียบว่าด้วยพนักงานและลูกจ้างเป็นผู้ได้บังคับบัญชา

ฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ปี พ.ศ. 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินการมาครบ 24 ปี ตลอดเวลาที่ผ่านมาสหกรณ์ ออมทรัพย์เจริญเติบโตเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปีทั้งด้านสินทรัพย์ หนี้สินทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว และ กำไรสุทธิ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สินทรัพย์

สินทรัพย์รวม คือ สิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงิน ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน สินทรัพย์ถาวร และสินทรัพย์อื่นๆ ตารางที่ 2 ชื่อว่าสินทรัพย์ของสหกรณ์ออม ทรัพย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 254.13 ล้านบาท เป็น 363.82 ล้านบาท อย่างไรก็ดี อัตราการเพิ่มของสินทรัพย์ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 11.88 เหลือ เพียงร้อยละ 4.17

ตารางที่ 2 จำนวนสินทรัพย์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ.
2545-2550

ปี พ.ศ.	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2545	254.13	-
2546	284.33	11.88
2547	299.49	5.33
2548	327.97	9.50
2549	349.24	6.48
2550	363.82	4.17

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ได้กล่าวแล้วว่าในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มีสินทรัพย์รวมจำนวน 363.82 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 69.15, 13.23, 7.35 และ 7.20 เป็นลูกหนี้ระยะยาว ลูกหนี้ระยะสั้น เงินฝากสหกรณ์อื่น และ เงินสดและเงินฝากธนาคาร ตามลำดับ ในขณะที่มีเพียงประมาณร้อยละ 3 เท่านั้น ที่เป็นสินทรัพย์ประเภท เงินลงทุนระยะยาว ดอกเบี้ยค้างรับ ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่นๆ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2550

สินทรัพย์	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	26,202,627.60	7.20
เงินฝากสหกรณ์อื่น	26,752,883.23	7.35
เงินลงทุนระยะยาว	4,200,000.00	1.15
ลูกหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยค้างรับ		
ลูกหนี้ระยะสั้น	48,139,482.68	13.23
ลูกหนี้ระยะยาว	251,588,833.08	69.15
ดอกเบี้ยค้างรับ	14,812.84	0.02
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	505,883.62	0.14
สินทรัพย์อื่น	6,422,128.83	1.76
รวมสินทรัพย์	363,826,651.88	100.00

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

2. หนี้สินและทุน

หนี้สิน คือ เงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก ประกอบด้วย เงินรับฝาก และหนี้สินอื่น ตารางที่ 4 ชี้ว่าหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 118.69 ล้านบาท เป็น 121.48 ล้านบาท อย่างไรก็ตามอัตราการเพิ่มของหนี้สินดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 8.75 เหลือเพียงร้อยละ 4.92 โดยเป็นที่น่าสนใจว่า ใน พ.ศ. 2546 สหกรณ์ออมทรัพย์มีหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากปี พ.ศ. 2545 ถึง 10.39 ล้านบาท

ตารางที่ 4 จำนวนหนี้สิน และทุนเรือนของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2545-2550

ปี พ.ศ.	หนี้สิน (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ทุนเรือนหุ้น (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2545	118.69	-	118.26	-
2546	129.08	8.75	136.32	15.27
2547	122.74	4.91	155.96	14.40
2548	126.43	3.00	177.07	13.53
2549	127.77	1.05	195.17	10.22
2550	121.48	4.92	212.80	9.03

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ได้กล่าวแล้วว่าในรอบปีบัญชี 2550 นั้นสหกรณ์ออมทรัพย์มีหนี้สินรวมทั้งสิ้น จำนวน 121.48 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 32.53 เป็นเงินรับฝาก ขณะที่มียอดร้อยละ 0.85 เท่านั้น ที่เป็นหนี้สินอื่นๆ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ. 2550

หนี้สินและทุน	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
หนี้สิน		
เงินรับฝาก	118,376,081.74	32.53
หนี้สินอื่น	3,105,125.42	0.85
รวมหนี้สิน	121,481,207.16	33.39
ทุน		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10 บาท)		
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	212,800,230.00	58.49
ทุนสำรอง	14,060,202.93	3.86
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ	1,056,841.91	0.29
กำไรสุทธิประจำปี	14,428,169.88	3.96
รวมทุน	242,345,444.72	66.61
รวมหนี้สินและทุน	363,826,651.88	100.00

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือ เงินทุนที่เป็นของสหกรณ์ ซึ่งไม่ใช่ของผู้หนึ่งผู้ใด ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และกำไรสุทธิประจำปี ตารางที่ 4 ชี้ว่าทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึงปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 118.26 ล้านบาท เป็น 212.8 ล้านบาท อย่างไรก็ตามการเพิ่มของทุนเรือนหุ้นดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 15.27 เป็น ร้อยละ 9.03

ได้กล่าวแล้วว่าในรอบปีบัญชี พ.ศ. 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนในการดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 242.34 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 58.49 คือ ส่วนของทุนเรือนหุ้นที่เป็นหุ้นชำระเต็มมูลค่าแล้ว ในการระดมหุ้น ที่เป็นการส่งเสริมการออมนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถออกหุ้นได้โดยไม่จำกัดจำนวน มีมูลค่าหุ้นๆ ละ 10 บาท ผู้เป็นสมาชิกๆ เท่านั้นจึงจะถือหุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ สมาชิกอาจขอซื้อหุ้นเพิ่มเป็นครั้งคราวได้ตามความประสงค์ โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการดำเนินการ จำนวนหุ้นที่ซื้อเป็นครั้งคราวดังกล่าวนี้ ต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งหุ้น สมาชิกคนหนึ่งๆ จะถือหุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์เกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้น

หรือหลายหุ้นที่สมาชิกถือและชำระเต็มมูลค่า สมาชิกจะโอนหรือถอนหุ้นที่ถือไว้ แม้บางส่วนหรือทั้งหมดในระหว่างที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ไม่ได้ หุ้นที่ถอนคืนก่อนวันสิ้นปีทางบัญชีปีใดไม่ให้ได้รับเงินปันผลในปีนั้น ส่วนการจ่ายคืนค่าหุ้น สมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ สหกรณ์ออมทรัพย์จะจ่ายคืนค่าหุ้นแก่ผู้มีสิทธิได้รับ โดยไม่มีเงินปันผลสำหรับปีที่ออกนั้น เว้นแต่ผู้มีสิทธิได้รับค่าหุ้นจะเรียกให้จ่ายคืนค่าหุ้นหลังจากวันสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ที่ออก จึงมีสิทธิได้รับเงินปันผลสำหรับปีที่ออกนั้น สมาชิกที่ออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์เพราะเหตุต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สหกรณ์จะจ่ายคืนค่าหุ้น เงินปันผล ให้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ถ้าในปีใดจำนวนค่าหุ้นที่ถอนคืนเนื่องจากสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์เกินร้อยละสิบแห่งทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ตามที่มีอยู่ในวันต้นปีนั้น คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจให้หรือการจ่ายคืนหุ้นของสมาชิกที่ลาออกรายการต่อไป ในปีนั้นไว้จนถึงปีทางบัญชีใหม่การจ่ายคืนเงินค่าหุ้นให้สหกรณ์หักจำนวนเงินซึ่งสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสหกรณ์ออกก่อน ในขณะที่มีเพียงประมาณร้อยละ 4 เท่านั้น ที่เป็นทุนสำรองและทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ

ธุรกิจและผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการให้บริการแก่สมาชิกจะต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจำกัดอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายของสหกรณ์ ซึ่งสามารถแบ่งการให้บริการแก่สมาชิกได้ดังนี้

1. ธุรกิจด้านการเงิน

ธุรกิจด้านนี้มีความสำคัญในแง่ของการส่งเสริมการออมและการให้เงินกู้แก่สมาชิก ซึ่งการให้บริการด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่

1.1 การระดมหุ้นจากสมาชิก เป็นวิธีการส่งเสริมการออม เพื่อเป็นเจ้าของกิจการและองค์กรร่วมกัน

1.2 เงินฝาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมแก่สมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่มีการให้บริการเงินฝากที่สำคัญ อยู่ 4 ประเภท คือ

1.2.1 เงินฝากประจำ เงินฝากประจำรายหนึ่งๆ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท และระยะเวลาฝากต้องไม่น้อยกว่าสามเดือน สหกรณ์จะให้ดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภท

ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยสหกรณ์จะประกาศอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำอัตราปัจจุบันให้ผู้ฝากเงินรับทราบเป็นคราวๆ ไป ดอกเบี้ยนั้นจะจ่ายให้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาเงินฝากหรือตามงวดที่ได้ตกลงกันในเวลาฝาก ถ้ายังไม่ถอนเงินฝากจนครบกำหนดไปอีกเจ็ดวันแล้วก็เป็นอันถือว่าผู้ฝากตกลงฝากต้นเงินรายนั้นต่อไปอีกเท่าระยะเวลาเดิม (นับแต่วันต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิม) ทั้งนี้ สหกรณ์จะมีหนังสือยืนยันไปยังผู้ฝากด้วย ส่วนดอกเบี้ยนั้นสหกรณ์จะจ่ายแก่ผู้ฝากตามที่กล่าวในวรรคก่อนให้เสร็จไป ผู้ฝากไม่มีสิทธิถอนคืนเงินฝากประจำก่อนกำหนด แต่ถ้าสหกรณ์เห็นสมควรจะยอมให้ถอนก่อนกำหนดก็ได้ ในกรณีดังกล่าวนี้สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยให้อัตราไม่เกินร้อยละสิบสี่ต่อปี สำหรับเงินฝากซึ่งได้ฝาก หรือต่อเวลามาถึงหรือเกินหกเดือนการคิดดอกเบี้ยที่วันนี้คิดให้ตามจำนวนเดือนเต็ม

1.2.2 เงินฝากออมทรัพย์ ในการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ในครั้งแรก ผู้ฝากจะต้องเปิดบัญชีอย่างน้อย 100 บาท จำนวนเงินฝากในบัญชีในเวลาใดเวลาหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 100 บาท และผู้ฝากจะต้องส่งเงินฝากเพิ่มเมื่อใด โดยจำนวนเท่าใดก็ได้แต่ต้องไม่น้อยกว่าครั้งละ 100 บาท สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ในวันที่ 31 ธันวาคม ทุกปี แต่ถ้าดอกเบี้ยสำหรับปีใดมีจำนวนต่ำกว่ายี่สิบห้าสตางค์ สหกรณ์จะไม่คิดดอกเบี้ยสำหรับปีนั้นให้ และให้ผู้ฝากรีบยื่นสมุดคู่ฝากเพื่อสหกรณ์ลงรายการดอกเบี้ยประจำปีให้ ในวันหนึ่งๆ ผู้ฝากจะถอนเงินฝากออมทรัพย์ในบัญชีของตนได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ผู้ฝากจะถอนเงินฝากคงเหลือทั้งหมดเพื่อปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของตนเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยให้จนถึงวันที่ถอนเงินนั้น และนำเข้าบัญชีของผู้ฝากเพื่อให้ถอนจำนวนรวมทั้งหมด ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าผู้ฝากเงินออมทรัพย์คนใดฝ่าฝืนระเบียบหรือก่อความยุ่งยากให้แก่สหกรณ์ หรือเห็นว่ามิเหตุอันสมควรที่จะปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของผู้ฝากคนใดก็ดี สหกรณ์จะไม่รับเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของผู้ฝากนั้นอีก และให้ผู้ฝากถอนเงินฝากคงเหลือทั้งหมดเพื่อปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของตน ทั้งนี้โดยสหกรณ์แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ฝาก ผู้ฝากเงินซึ่งยังเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่แต่ไม่ได้ติดต่อกับสหกรณ์ตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไปและสหกรณ์ได้แจ้งให้มาติดต่อกับสหกรณ์เป็นลายลักษณ์อักษร 3 ครั้งแล้ว หากมีเงินออมทรัพย์คงเหลือในบัญชีไม่เกิน 500 บาท สหกรณ์จะถือว่าบัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีทอดทิ้ง คณะกรรมการดำเนินการอาจมีมติให้ปิดบัญชีเงินฝากดังกล่าว และให้โอนเงินฝากที่ถูกปิดบัญชีโดยมติของคณะกรรมการดำเนินการเข้าเป็นเงินค่าหุ้นของผู้ฝากเงิน กรณีผู้ฝากเงินซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีทอดทิ้งตามความข้างต้นได้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว ให้สหกรณ์โอนเงินฝากที่ถูกปิดบัญชีโดยมติคณะกรรมการดำเนินการเข้าเป็นทุนสำรองของสหกรณ์

1.2.3 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ผู้ฝากคนหนึ่งๆ เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ได้เพียงบัญชีเดียวโดยจำนวนเงินฝากในบัญชีนั้นครั้งแรกต้องไม่น้อยกว่า 300 บาท จำนวนเงินฝากในบัญชีเวลาใดเวลาหนึ่งต้องไม่น้อยกว่า 300 บาท และผู้ฝากจะต้องส่งเงินฝากเพิ่มเมื่อใดโดยจำนวนเท่าใดก็ได้แต่ต้องไม่น้อยกว่า 100 บาท สหกรณ์จะให้ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์พิเศษในอัตราไม่เกินร้อยละ 13 ต่อปี โดยจะได้ประกาศอัตราดอกเบี้ยให้ทราบเป็นคราวๆ ไป และคำนวณดอกเบี้ยให้เป็นรายวันตามจำนวนต้นเงินฝากคงเหลือ สหกรณ์จะคิดอัตราดอกเบี้ยทบเป็นต้นเงินเข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์พิเศษให้ทุกวันที่ 30 มิถุนายน และวันที่ 31 ธันวาคม ในกรณีที่จำนวนเงินฝากออมทรัพย์พิเศษเหลือต่ำกว่า 300 บาท สหกรณ์จะไม่คิดดอกเบี้ยให้ การถอนเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ ให้ถอนได้เดือนละหนึ่งครั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม หากเดือนใดมีการถอนมากกว่าหนึ่งครั้ง สหกรณ์จะคิดค่าธรรมเนียมการถอนครั้งที่สองและครั้งต่อ ๆ ไป ในอัตราร้อยละ 10 ของจำนวนเงินที่ถอน แต่ต้องไม่ต่ำกว่า 200 บาท ผู้ฝากเงินซึ่งยังเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่แต่ไม่ได้ติดต่อกับสหกรณ์ตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไปและสหกรณ์ได้แจ้งให้มาติดต่อกับสหกรณ์เป็นลายลักษณ์อักษร 3 ครั้งแล้ว หากมีเงินออมทรัพย์พิเศษคงเหลือในบัญชีไม่เกิน 500 บาท สหกรณ์จะถือว่าบัญชี ดังกล่าวเป็นบัญชีทอดทิ้ง คณะกรรมการดำเนินการมีมติให้ปิดบัญชีเงินฝากดังกล่าว และให้โอนเงินฝากที่ถูกปิดบัญชีโดยมติของคณะกรรมการดำเนินการเข้าเป็นเงินค่าหุ้นของผู้ฝากเงิน กรณีผู้ฝากเงินซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีทอดทิ้งตามข้างต้น ได้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกของสหกรณ์แล้ว ให้สหกรณ์โอนเงินฝากที่ถูกปิดบัญชีโดยมติคณะกรรมการดำเนินการเข้าเป็นทุนสำรองของสหกรณ์

1.2.4 เงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร การเปิดบัญชีครั้งแรก ต้องไม่ต่ำกว่า 200 บาท สูงสุดไม่เกิน 25,000 บาท โดยต้องฝากติดต่อกันทุกเดือนๆ เท่ากัน และเท่ากับที่เปิดบัญชีครั้งแรกเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 36 เดือน และรวมทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท จึงจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับดอกเบี้ยเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร ในการส่งเงินฝากเข้าบัญชี ต้องฝากภายในวันที่ 7 ของเดือน สำหรับพนักงานที่รับค่าจ้าง 2 งวด และภายในวันที่ 30 ของพนักงานที่รับค่าจ้างรายเดือน และจะขาดการฝากหรือฝากไม่ครบตามวงเงินที่กำหนด หรือฝากล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดทุกกรณีรวมกันต้องไม่เกิน 2 เดือน การส่งเงินเข้าบัญชีเงินฝากทุกครั้ง ให้ทำใบส่งเงินตามแบบพิมพ์ที่สหกรณ์กำหนดยื่นพร้อมด้วยสมุดคู่ฝากและจำนวนเงินฝากต่อพนักงานสหกรณ์ ณ สำนักงานสหกรณ์ ทั้งนี้ผู้ฝากหรือผู้อื่นจะเป็นผู้ส่งเงินก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฝากอยู่ต่างจังหวัดหรือไม่สามารถฝากด้วยตนเอง สามารถนำเงินโอนเข้าบัญชีของสหกรณ์ที่มีอยู่ในธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ได้โดยสหกรณ์จะถือว่าสมาชิกผู้นั้นได้นำเงินเข้าฝากกับสหกรณ์ตั้งแต่วันที่สหกรณ์ได้รับโอนหรือสมาชิกจะยินยอมให้สหกรณ์หักเงินเดือน ณ ที่จ่ายส่งฝากแบบหุ้นรายเดือนก็ได้ สหกรณ์

จะคิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราไม่เกินร้อยละ 13 ต่อปี ตามประกาศของสหกรณ์ โดยจะคิดค่าดอกเบี้ยให้ทุกยอดเงินฝากที่ครบ 12 เดือน และทบทเป็นต้นเงินให้ สำหรับเงินฝากที่ไม่ครบ 12 เดือน จะไม่ทบต้นให้ ในกรณีมีเหตุไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือฝากต่อไปไม่ได้ อันเป็นเหตุให้ไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษี สหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยให้อัตราออมทรัพย์สำหรับเงินฝาก 12 เดือน ขึ้นไป ส่วนเงินฝากที่ไม่ถึง 12 เดือน สหกรณ์จะไม่จ่ายดอกเบี้ยให้ และจะปิดบัญชีเมื่อเจ้าของบัญชีมาติดต่อกับสหกรณ์

ตารางที่ 6 ชี้ว่า ในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับเงินฝากจากสมาชิกทั้งสิ้นเป็นเงิน 118.37 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 84.43 คือ เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ และร้อยละ 9.63 คือ เงินฝากออมทรัพย์ ขณะที่เพียงร้อยละ 5.94 เท่านั้นที่เป็นเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร ซึ่งในการฝากเงินออมทรัพย์พิเศษนั้น ได้มีเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์แก่สมาชิกในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์และไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้ธุรกิจเงินฝากมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันนี้

ตารางที่ 6 เงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2550

เงินรับฝาก	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
เงินรับฝากออมทรัพย์	11,391,364.01	9.63
เงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ	99,951,517.73	84.43
เงินรับฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร	7,033,200.00	5.94
รวมเงินรับฝาก	118,376,081.74	100.00

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

1.3 เงินกู้ การให้บริการประเภทนี้ เป็นวิธีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจแก่สมาชิก โดยคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสถาบันการเงินอื่นๆ ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์มีบริการให้เงินกู้แก่สมาชิกที่สำคัญ ได้แก่

1.3.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน เป็นเงินกู้ระยะสั้น หรือบางทีเรียกว่าเงินกู้ไม่มีหลักประกัน เพื่อให้สมาชิกได้กู้เงิน เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ไฟไหม้บ้าน และค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น เงินกู้ประเภทนี้เป็นเงินกู้จำนวนน้อย โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ได้กำหนด

วงเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินสำหรับสมาชิกแต่ละรายไม่เกินสามหมื่นบาท หรือหกเท่าของเงินได้รายเดือนของสมาชิกนั้นสุดแต่จำนวนไหนน้อยกว่า เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินนอกจากหนังสือกู้ซึ่งผู้กู้ได้ทำไว้ต่อสหกรณ์แล้วก็ต้องมีหลักประกันอย่างอื่นอีก เว้นแต่ผู้กู้มีค่าหุ้นสะสมน้อยกว่าจำนวนเงินที่กู้ ต้องมีผู้ค้ำประกัน 1 คน เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินพร้อมด้วยดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือนรวมหกเดือนหรือสิบสองงวดการจ่ายค่าจ้างสำหรับพนักงานที่รับค่าจ้างเดือนละ 1 งวด งวดแรกให้ส่งคืนเงินไม่ต่ำกว่าหนึ่งในหกของจำนวนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยภายในวันสิ้นเดือนที่คิดดอกเบี้ยเดือนแรก หรือสองในสิบของจำนวนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยสำหรับพนักงานที่รับค่าจ้างเดือนละ 2 งวด ส่วนเงินต้นที่เหลือพร้อมด้วยดอกเบี้ยให้ส่งภายในสิ้นเดือนถัดไป ทั้งนี้ โดยไม่มีการผ่อนเวลาย่างใดอีก

1.3.2 เงินกู้สามัญ เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง บางทีอาจเรียกว่า เงินกู้ที่มีหลักประกัน มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกกู้เพื่อนำไปใช้ในกิจการต่างๆ ที่จำเป็นและมีประโยชน์ จำนวนเงินกู้ที่ให้แก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่งๆ นั้นย่อมสุดแต่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเห็นสมควรแต่ต้องอยู่ภายในจำกัดไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือจำนวนเงินได้รายเดือนรวมห้าสิบเดือนของสมาชิกนั้นสุดแต่จำนวนไหนน้อยกว่า ในกรณีที่สมาชิกกู้เงินสามัญ โดยมีค่าหุ้นหรือเงินฝากหรือค่าหุ้น และเงินฝากรวมกันค้ำประกัน ให้ผู้กู้ได้ภายในจำนวนไม่เกินร้อยละเก้าสิบของค่าหุ้นหรือเงินฝาก หรือค่าหุ้นและเงินฝากรวมกันทั้งหมด ที่เป็นหลักประกันนั้นเงินกู้ตามข้างต้นนี้ ผู้กู้สามารถกู้ได้เกินกว่าจำนวนสูงสุดที่กำหนดไว้ เพื่อความมั่นคงในการให้เงินกู้สามัญ ให้กำหนดให้มีการค้ำประกันเงินกู้สามัญดังนี้

- 1) เงินกู้สามัญ ไม่เกิน 500,000 บาท ให้มีผู้ค้ำประกันไม่น้อยกว่าสองคน
- 2) เงินกู้สามัญ เกินกว่า 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 800,000 บาท ให้มีผู้ค้ำประกันไม่น้อยสองคน และต้องจ่ายเบี้ยประกันสมทบเข้ากองทุนค้ำประกันเงินกู้สามัญ
- 3) เงินกู้สามัญ เกินกว่า 800,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท ให้ต้องมีผู้ค้ำประกันไม่น้อยกว่าห้าคน และต้องจ่ายเบี้ยประกันสมทบเข้ากองทุนค้ำประกันเงินกู้สามัญ

เงินกู้สามัญ กำหนดให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้สามัญเป็นงวดรายเดือนเท่ากันพร้อมด้วยดอกเบี้ยเป็นจำนวนถึงงวด ที่สุดแต่ละจะเห็นเป็นการสมควรตามฐานะของผู้กู้จำนวนและความมุ่ง

หมายแห่งเงินกู้ แต่ไม่เกินสองร้อยยี่สิบงวดหรือหนึ่งร้อยเดือน ตั้งแต่เดือนที่คิดดอกเบี้ยเดือนแรก เงินกู้สามัญที่ใช้หุ้น หรือเงินฝาก หรือหุ้นและเงินฝากรวมกันค้ำประกัน ที่มีจำนวนมากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป กำหนดให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เป็นรายงวดรายเดือนเท่ากัน พร้อมกับดอกเบี้ยเป็นจำนวนถึงงวดที่สุดแต่เห็นสมควรตามฐานะของผู้กู้และความมุ่งหมายแห่งเงินกู้ ในกรณีที่ผู้กู้มีคำขอเป็นหนังสือและเห็นว่าเหตุอันสมควรผ่อนผันเป็นพิเศษ จะผ่อนเวลาการส่งเงินงวดชำระหนี้สำหรับเงินกู้สามัญที่กำหนดไว้ ให้แก่ผู้กู้คราวละหนึ่ง หรือหลายเดือนก็ได้ แต่การผ่อนเวลาเช่นนั้น รวมกันทั้งหมดสำหรับเงินกู้สามัญรายหนึ่งๆ ต้องไม่เกินหกเดือน

ตารางที่ 7 ระบุว่าในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มีเงินให้กู้ทั้งสิ้นจำนวน 299.74 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 83.93 คือ ลูกหนี้ระยะยาว และร้อยละ 16.06 คือลูกหนี้ระยะสั้น ขณะที่มียอดร้อยละ 0.01 เท่านั้นที่เป็นดอกเบี้ยค้างรับ ในขณะที่สมาชิกเป็นลูกหนี้ระยะยาวนั้น ซึ่งไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ออกเงินกู้ระยะยาวเพื่อส่งเสริมฐานะความมั่นคง หรือเพื่อก่อประโยชน์ของแก่สมาชิก โดยเพื่อการเคหะสงเคราะห์ เพื่อซื้อยานพาหนะ หรือเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ

ตารางที่ 7 เงินให้กู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ประจำปี พ.ศ. 2550

เงินให้กู้	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
ลูกหนี้ระยะสั้น	48,139,482.68	16.06
ลูกหนี้ระยะยาว	251,588,833.08	83.93
ดอกเบี้ยค้างรับ	14,812.84	0.01
รวมเงินให้กู้	299,743,128.60	100.00

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

2. กำไรจากการดำเนินงาน

ตารางที่ 8 ระบุว่ากำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 8.11 ล้านบาท เป็น 14.42 ล้านบาท อย่างไรก็ตามการเพิ่มของกำไรสุทธิดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 13.19 เป็นร้อยละ 18.19 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี พ.ศ. 2548 นั้น มีอัตราการเพิ่มที่สูงมากถึงร้อยละ 24.64 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตารางที่ 8 จำนวนกำไรสุทธิ ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ปี พ.ศ.
2545-2550

ปี พ.ศ.	กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2545	8.11	-
2546	9.18	13.19
2547	9.90	7.84
2548	12.34	24.64
2549	12.17	-1.37
2550	14.42	18.19

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ตารางที่ 9 ชี้ว่าในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์ มีรายได้รวมดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุน ทั้งสิ้นจำนวน 20.69 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 18.25 นั้น เป็นค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินรับฝาก ดังนั้น ร้อยละ 81.75 จึงเป็นรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ โดยร้อยละ 99.15 เป็นเงินให้กู้ยืมและเงินฝาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกผู้มาฝากเงินมีความเชื่อถือไว้วางใจและแน่ใจว่าสหกรณ์มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ (Security and Stability) จึงนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ ขณะที่มียอดร้อยละ 0.84 เท่านั้นที่เป็นรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย ได้แก่ รายได้อื่น รายได้ค่าโฆษณา และค่าธรรมเนียมแรกเข้า ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ชี้ว่าในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานร้อยละ 12.88 โดยร้อยละ 5.35 คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น รองลงมาร้อยละ 4.67 คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 3 เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับสมาชิก และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์

ตารางที่ 9 ชี้ว่าในรอบปีบัญชี 2550 สหกรณ์ออมทรัพย์มีกำไรสุทธิร้อยละ 68.87 ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชี ที่สามารถเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้

ตารางที่ 9 รายได้ รายจ่าย และกำไร ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
ประจำปี พ.ศ. 2550

รายการ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
รายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุน		
เงินให้กู้ยืมและเงินฝาก	20,523,446.69	99.15
เงินลงทุน	175,157.56	0.85
รวมรายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุน	20,698,604.25	100.00
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย		
เงินรับฝาก	3,777,656.78	18.25
รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	3,777,656.78	18.25
รายได้ดอกเบี้ยและผลตอบแทนจากการลงทุนสุทธิ	16,920,947.47	81.75
บวก รายได้ที่มีไม่ดอกเบี้ย		
ค่าธรรมเนียมแรกเข้า	4,060.00	0.02
รายได้อื่น	144,458.53	0.70
รายได้ค่าโฆษณา	24,200.00	0.12
รวมรายได้ที่มีไม่ดอกเบี้ย	172,718.53	0.84
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่	965,778.67	4.67
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์	237,984.38	1.15
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสมาชิก	353,947.59	1.71
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น	1,107,785.48	5.35
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	2,665,496.12	12.88
กำไรสุทธิ	14,428,169.88	68.87

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

3. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

ตารางที่ 10 ชี้ว่า การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี 2550 ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.62 คือการจัดสรรกำไรที่อยู่ในรูปของเงินปันผลแห่งมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว รองลงมาคือ ร้อยละ 10.40, 5.70 เป็นเงินสำรองที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และเงินเฉลี่ยคืน ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อสหกรณ์

ออมทรัพย์มีความสำเร็จในการดำเนินงานในฐานะที่เป็นสหกรณ์และสถาบันการเงินที่มุ่งความสำเร็จไปในเชิงธุรกิจ แต่การวัดความสำเร็จของสหกรณ์นอกจากเชิงธุรกิจแล้วนั้นยังต้องมีการพิจารณาถึงความสำเร็จในทางสังคมตามหลักการสหกรณ์ด้วย ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์อันพึงมีต่อสมาชิก ชุมชน และสังคม

ตารางที่ 10 กำไรสุทธิประจำปี 2550 ของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

กำไรสุทธิประจำปี	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
เป็นเงินสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ	1,500,000.00	10.40
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	10,000.00	0.07
เงินปันผลร้อยละ 5.50 แห่งมูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว	11,055,060.00	76.62
เงินเฉลี่ยคืนร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิ	821,579.00	5.70
ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล	3,158.88	0.02
เงินโบนัสเจ้าหน้าที่	181,810.00	1.26
เงินโบนัสกรรมการ	254,400.00	1.76
เงินทุนสาธารณประโยชน์	310,000.00	2.15
เงินบริจาคแก่สหภาพแรงงานไทยเรยอน	100,000.00	0.69
ทุนสวัสดิการสมาชิกเกษียณอายุ	150,000.00	1.04
บริจาคมูลนิธิสหภาพแรงงานไทยเรยอน	25,000.00	0.17
เงินปันผลคาดเคลื่อน	17,162.00	0.12
รวมกำไรสุทธิประจำปี	14,428,169.88	100.00

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก รายจ่ายต่อเดือนของสมาชิก อายุสมาชิกภาพ จำนวนสมาชิก ทั้งหมดในครอบครัว และบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู พบว่าสมาชิก ในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.0 เป็นเพศชาย รองลงมาร้อยละ 41.0 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 29.9 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 26.3, 23.0 และ 10.8 มีอายุระหว่าง 40-50 ปี, 26-30 ปี และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี

ตามลำดับ สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65.1 มีสถานภาพสมรส รองลงมา คือ ร้อยละ 26.3 และ 8.6 มีสถานภาพโสดและอยู่ร้าง/หม้าย ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.0 ไม่มีบุตร รองลงมาคือร้อยละ 27.0, 25.9 และ 9.7 มีบุตร 2 คน 1 คน และ 3 คน ตามลำดับ ร้อยละ 37.4 มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย หรือ ปวช. รองลงมาคือร้อยละ 26.6, 21.9 และ 7.2 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. ปริญญาตรี และ ป.6 หรือต่ำกว่า ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตรและระดับการศึกษา
ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	278	100.0
เพศ		
ชาย	164	59.0
หญิง	114	41.0
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	30	10.8
26-30	64	23.0
31-40	83	29.9
41-50	73	26.3
มากกว่า 50 ขึ้นไป	28	10.0
เฉลี่ย	36.86	59.0
สถานภาพ		
โสด	73	26.3
สมรส	181	65.1
อยู่ร้าง/หม้าย	24	8.6

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	100	36.0
1	72	25.9
2	75	27.0
3	27	9.7
4	4	1.4
เฉลี่ย	1.14	4.0
ระดับการศึกษา		
ป.6 หรือต่ำกว่า	20	7.2
มัธยมต้น	17	6.1
มัธยมปลาย หรือ ปวช.	104	37.4
อนุปริญญา หรือ ปวส.	74	26.6
ปริญญาตรี	61	21.9
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.7

จากการสำรวจ พบว่าสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.7 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน รองลงมาคือร้อยละ 22.3, 20.1 และ 11.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน 3 คน และ 6 คน ตามลำดับ และสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.2 มีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู 2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 24.8, 13.7 และ 12.6 มีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู 3 คน 1 คน และไม่มีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดูของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	278	100.0
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	18	6.4
3	56	20.1
4	91	32.7
5	62	22.3
6	32	11.5
มากกว่า 6 ขึ้นไป	19	6.9
เฉลี่ย	4.38	12.0
บุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู (คน)		
ไม่มีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู	35	12.6
1	38	13.7
2	84	30.2
3	69	24.8
4	32	11.5
เท่ากับหรือมากกว่า 5	20	7.3
เฉลี่ย	2.33	9.0

จากการสำรวจ พบว่าสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 25.5, 23.7 และ 11.9 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท และระหว่าง 25,001 – 30,000 บาท ตามลำดับ ส่วนรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.5 มีรายจ่ายต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท รองลงมาคือ ร้อยละ 19.8, 19.1 และ 13.7 มีรายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	278	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	22	7.9
10,001 – 15,0 00 บาท	71	25.5
15,001 – 20,000 บาท	75	27.0
20,001 – 25,000 บาท	66	23.7
25,001 – 30,000 บาท	33	11.9
30,001 บาท ขึ้นไป	11	4.0
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	55	19.8
10,001 – 15,0 00 บาท	96	34.5
15,001 – 20,000 บาท	53	19.1
20,001 – 25,000 บาท	38	13.7
25,001 – 30,000 บาท	25	9.0
30,001 บาท ขึ้นไป	11	3.9

จากการสำรวจ พบว่าสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 มีอายุสมาชิกภาพระหว่าง 1-5 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 21.6, 18.3 และ 16.9 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก ระหว่าง 6-10 ปี 16-20 ปี และ 11-15 ปี ตามลำดับ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	278	100.0
อายุสมาชิกภาพ (ปี)		
1-5	99	35.6
6-10	60	21.6
11-15	47	16.9
16-20	51	18.3
21-25	21	7.6
เฉลี่ย	10.37	25.0

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

ในการนี้ การวิเคราะห์จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ลักษณะหนี้สินนอกระบบของสมาชิก บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการแก้ไขหนี้สินนอกระบบ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเป็นหนี้สินนอกระบบ และความพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลักษณะหนี้สินนอกระบบของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

1. การเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สามารถแบ่งการเป็นหนี้สินนอกระบบของสมาชิก ได้ 3 กลุ่ม คือ สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 69.1 มีหนี้สินนอกระบบ รองลงมา คือ ร้อยละ 21.2 และ 9.7 ที่เคยมีหนี้สินนอกระบบ แต่ปัจจุบันไม่ได้มีหนี้สินนอกระบบแล้ว และกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินนอกระบบ ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามการเป็นหนี้สินนอกระบบ

การเป็นหนี้สินนอกระบบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	278	100.0
มีหนี้สินนอกระบบ	192	69.1
เคยมี ปัจจุบันไม่ได้มี	59	21.2
ไม่มีหนี้สินนอกระบบ	27	9.7

2. วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบของสมาชิก

จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 81.3 มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และจ่ายค่าเช่าบ้าน รองลงมาคือ ร้อยละ 62.6, 48.2 และ 32.7 มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อผ่อน

รถยนต์หรือรถมอเตอร์ไซด์ และซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อจ่ายค่าเทอม ค่าหนังสือ ให้แก่บุตร และค่ารักษาพยาบาล เพื่อนำไปใช้ชำระหนี้บัตรเครดิต และใช้หนี้ที่กู้มาจากธนาคาร ตามลำดับ ส่วนร้อยละ 11.2 มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ เพื่อใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น เล่นการพนัน ดื่มเหล้า และอื่นๆ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสมาชิก ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อนำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้) เป็นส่วนใหญ่ มีสมาชิกเพียงส่วนน้อย คือร้อยละ 9.6 ที่กู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อใช้ไปในทางที่ก่อให้เกิดรายได้ (หนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้) โดยกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเป็นหนี้สินนอกระบบ

วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
นำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และจ่ายค่าเช่าบ้าน	204	81.3
ผ่อนรถยนต์หรือรถมอเตอร์ไซด์และซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสิ่งอำนวยความสะดวก	157	62.6
จ่ายค่าเทอม ค่าหนังสือ ให้แก่บุตร และค่ารักษาพยาบาล	121	48.2
ใช้ชำระหนี้บัตรเครดิต และใช้หนี้ที่กู้มาจากธนาคาร	82	32.7
นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม	24	9.6
ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และอื่นๆ	28	11.2

หมายเหตุ: สมาชิกบางรายมีวัตถุประสงค์ในการกู้มากกว่า 1 ข้อ

3. อัตราดอกเบี้ย

จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง จ่ายอัตราดอกเบี้ยที่หลากหลายกันไป ได้แก่ ร้อยละ 36.3 จ่ายอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 (บาทต่อเดือน) รองลงมาคือร้อยละ 27.5 และ 9.6 จ่ายอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 และ 7 (บาทต่อเดือน) ตามลำดับ และมีการจ่ายดอกเบี้ยที่กระจายกันไปในอัตราที่น้อยกว่า 5 (บาทต่อเดือน) มีร้อยละ 15.2 และ อัตราดอกเบี้ยที่ มากกว่า 10 (บาทต่อเดือน) ขึ้นไป มีร้อยละ 9.8 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามอัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
อัตราดอกเบี้ยบาทต่อเดือน (%)		
น้อยกว่า 5	38	15.2
5	69	27.5
6	2	0.8
7	24	9.6
8	2	0.8
10	91	36.3
มากกว่า 10 ขึ้นไป	25	9.8

4. วิธีการจ่ายดอกเบี้ย

ตารางที่ 18 ชี้ว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 90.8 มีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นรายเดือน ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 9.2 ที่ต้องจ่ายดอกเบี้ยทันทีเมื่อรับเงินกู้มาแล้ว และหลังจากนั้นจึงจ่ายเป็นรายเดือน อย่างไรก็ตาม การจ่ายดอกเบี้ยทั้ง 2 กรณีต้องจ่ายเป็นแบบรายเดือนเพียงแต่กรณีที่ 2 โหดกว่าเพราะงวดแรกต้องจ่ายชำระเลยเมื่อรับเงินกู้ เท่ากับว่าสมาชิกจะได้รับเงินต้นที่หักด้วยดอกเบี้ยแล้ว

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามวิธีการจ่ายดอกเบี้ย

วิธีการจ่ายดอกเบี้ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
จ่ายดอกเบี้ยเมื่อรับเงินกู้ หลังจากนั้นจึงจ่ายเป็นรายเดือน	23	9.2
จ่ายดอกเบี้ยเป็นรายเดือน	228	90.8

5. ระยะเวลาในการชำระเงินคืน

จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า เงินกู้ที่สมาชิกส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.2) ใช้บริการอยู่นั้น มีการกำหนดระยะเวลาในการชำระเงินคืนชัดเจน เช่น 6 เดือน 12 เดือน หรือ 36 เดือน เป็นต้น ส่วนที่เหลืออยู่อีกร้อยละ 43.8 ไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการชำระเงินคืนไว้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการกำหนดระยะเวลาชำระคืนชัดเจน แต่หากผู้กู้ประสบปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ก็สามารถที่จะขอผ่อนผันกับเจ้าหนี้เงินกู้นอกระบบได้ จึงเห็นได้ว่าการกู้เงินนอกระบบนั้น มีความยืดหยุ่นมากกว่าการกู้เงินในระบบ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้กู้ขาดระเบียบวินัยทางการเงิน (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด จำแนกตามระยะเวลาในการชำระเงินคืน

ระยะเวลาในการชำระเงินคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
ไม่มีกำหนด	110	43.8
มีกำหนด	141	56.2

6. ประสิทธิภาพ (จำนวนครั้ง) ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ

ในเรื่องของประสิทธิภาพในการกู้ยืมเงินนอกระบบ ตารางที่ 20 ชี้ว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินมากกว่า 1 ครั้งเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่เคยกู้ยืมเงิน 2-5 ครั้ง มีถึงร้อยละ 57.8 ส่วนร้อยละ 20.7 เป็นกลุ่มผู้ที่เคยกู้ยืมเงินเพียงครั้งเดียว และมีประมาณร้อยละ 10 ที่เคยกู้ยืมเงินมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามประสบการณ์ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ

จำนวน (ครั้ง) ที่กู้ยืมนอกระบบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
1 ครั้ง	52	20.7
2-5 ครั้ง	145	57.8
6-10 ครั้ง	28	11.2
มากกว่า 10 ครั้ง	26	10.4

7. แหล่งข้อมูลข่าวสารและการกู้เงินนอกระบบ

จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อันดับ 1 ร้อยละ 65.3 ทราบแหล่งข้อมูลข่าวสารการกู้เงินนอกระบบจากเพื่อนฝูง อันดับ 2 ร้อยละ 28.3 ทราบแหล่งข้อมูลข่าวสารการกู้เงินนอกระบบจากญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่อยู่ใกล้ตัวและสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ส่วนที่มาหรือแหล่งของเงินกู้เงินนอกระบบนั้น จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.6 กู้เงินนอกระบบมาจากนายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา) ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รองลงมาคือร้อยละ 20.3 เป็นแหล่งกู้เงินนอกระบบที่มาจากเพื่อนร่วมงาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการกู้เงินจากนายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา) จะคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าเพื่อนร่วมงานและญาติพี่น้อง (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารและการกู้ยืมในระบบ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
แหล่งข้อมูลข่าวสาร		
เพื่อนฝูง	164	65.3
ญาติพี่น้อง	71	28.3
ติดประกาศตาม ตู้โทรศัพท์เสาไฟฟ้า	8	3.2
อื่นๆ	8	3.2
แหล่งเงินกู้ยืมในระบบ		
ญาติพี่น้อง	47	18.7
นายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา)	147	58.6
เพื่อนร่วมงาน	51	20.3
อื่นๆ	6	2.4

8. การได้รับเงินกู้ยืมในระบบและเงื่อนไขในการชำระเงินกู้ยืมในระบบ

จากตารางที่ 22 เป็นที่น่าสังเกตว่า การได้รับเงินกู้จากแหล่งเงินกู้ยืมในระบบ จะได้รับความสะดวกมาก โดยจะเห็นว่าเงินกู้ยืมในระบบนั้น สามารถรับเงินได้ไม่เกิน 7 วัน หรือประมาณร้อยละ 90 ซึ่งมีความรวดเร็ว และสะดวก โดยที่ไม่ต้องรอขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้เวลานานเหมือนเงินกู้ในระบบ

ส่วนเงื่อนไขในการชำระเงินกู้ยืมในระบบนั้น จากการสำรวจสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างพบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.0 ผ่อนชำระเดือนละ 1 ครั้ง รองลงมาคือ ร้อยละ 21.5, 17.5 และ 1.2 ชำระเงินครั้งเดียวทั้งหมด ไม่กำหนดแน่นอน (ชำระตามสะดวก) และผ่อนชำระรายวัน ตามลำดับ ซึ่งจากการที่ได้รับความสะดวก ความรวดเร็ว การชำระเงินคืน ที่ผู้กู้สามารถผ่อนผันและต่อรองได้ จึงทำให้เกิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้เงินในระบบ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามการได้รับเงินกู้ยืมในระบบและเงื่อนไขในการชำระเงินกู้ยืมในระบบ

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
การได้รับเงินกู้ยืมในระบบ		
ได้รับทันที	155	61.8
ภายใน 3 วัน	45	17.9
4-7 วัน	24	9.6
8-15 วัน	6	2.3
เกินกว่า 15 วัน	21	8.4
เงื่อนไขในการชำระเงินกู้ยืมในระบบ		
ผ่อนชำระรายวัน	3	1.2
ผ่อนชำระเดือนละครั้ง	148	59.0
ชำระครั้งเดียวทั้งหมด	54	21.5
ไม่กำหนดแน่นอน (ชำระตามสะดวก)	44	17.5
อื่น ๆ	2	0.8

9. ลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมในระบบ

ตารางที่ 23 ชี้ว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.4 แจ้งว่าในการกู้ยืมไม่มีการค้ำประกัน รองลงมาคือ ร้อยละ 38.2 ใช้บุคคลค้ำประกัน ที่เหลือประมาณร้อยละ 16.0 มีการค้ำประกันด้วยสิ่งของ ทะเบียนรถ และโฉนดที่ดิน ฉะนั้นการกู้ยืมในระบบที่มีความยืดหยุ่นมาก ไม่มีระบบ ไม่มีเงื่อนไขมาก จึงง่ายกว่าการไปกู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบ วงจรการกู้เงินในระบบจึงยังสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยที่ไม่มีกฎหมายใดคุ้มครองได้

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมนอกระบบ

ลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมนอกระบบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
ไม่มีการค้ำประกัน	109	43.4
ใช้บุคคลค้ำประกัน	96	38.2
จำนำสิ่งของเป็นประกัน	12	4.8
ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์	14	5.6
โฉนดที่ดิน	14	5.6
อื่นๆ	6	2.4

10. ลักษณะของสัญญาและการได้รับสำเนาหรือคู่ฉบับสัญญา

ตารางที่ 24 ชี้ว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.0 ซึ่งว่ามีลักษณะของสัญญาการกู้ยืมเงินนอกระบบแบบมีข้อความชัดเจน รองลงมาคือ ร้อยละ 35.3 และ 3.6 ที่มีลักษณะของสัญญาการกู้ยืมเงินนอกระบบแบบปากเปล่า และแบบเซ็นเอกสารเปล่าหรือเอกสารที่มีข้อความไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้กู้ที่ไม่มีเอกสารใดๆ เก็บไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งผิดจากการกู้เงินจากสถาบันการเงินในระบบที่จะได้รับเอกสารอย่างครบถ้วน ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ผู้กู้มีหลักฐานเก็บไว้

ส่วนการได้รับสำเนาหรือคู่ฉบับสัญญานั้น จากการสำรวจสมาชิก พบว่า สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.8 ได้รับสำเนาหรือคู่ฉบับสัญญา และร้อยละ 48.2 ไม่ได้รับสำเนาหรือคู่ฉบับสัญญาเลย (ตารางที่ 24) ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นอันตรายมาก

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
จำแนกตามลักษณะสัญญาและการได้รับสำเนาหรือคู่มือสัญญา

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
ลักษณะของสัญญา		
มีข้อความชัดเจน	153	61.0
เช่นเอกสารเปล่าหรือเอกสารที่มีข้อความไม่ครบถ้วน	9	3.6
ปากเปล่า	89	35.5
การได้รับสำเนาหรือคู่มือสัญญา		
ได้รับมา	131	51.8
ไม่ได้รับมา	120	48.2

บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขหนี้ในระบบ

สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.1) เชื่อว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีโครงการช่วยเหลือแก้ไขหนี้ในระบบของสมาชิกเป็นกรณีพิเศษ ขณะที่เพียงร้อยละ 15.9 เท่านั้นที่ไม่ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีโครงการช่วยเหลือแก้ไขหนี้ในระบบของสมาชิกเป็นกรณีพิเศษ (ตารางที่ 25) ทั้งนี้ในความเป็นจริงแล้ว จากการที่สมาชิกไม่ทราบว่ามีการช่วยเหลือแก้ไขหนี้ในระบบเป็นกรณีพิเศษนั้น จึงชี้ให้เห็นว่าทางสหกรณ์ออมทรัพย์มีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ไม่ทั่วถึงแก่สมาชิกจึงทำให้สมาชิกบางส่วนไม่ได้รับข้อมูลหรือความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบจากทางสหกรณ์ออมทรัพย์

ขณะเดียวกันสมาชิกร้อยละ 81.7 เชื่อว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่สมาชิกในกรณีที่สมาชิกถูกดำเนินคดีจากเจ้าหนี้ในระบบ ทั้งนี้เนื่องจากทางสหกรณ์ออมทรัพย์มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ทางสมาชิกให้ได้รับทราบอย่างทั่วถึงและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือสมาชิก ขณะที่เพียงร้อยละ 18.3 เท่านั้น ที่เชื่อว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายได้ หากถูกดำเนินคดีจากเจ้าหนี้ในระบบ

ในตารางเดียวกันนี้ซึ่งชี้ว่าสมาชิกร้อยละ 90.4 ที่กล่าวว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถช่วยแก้ไขปัญหาด้านการชำระค่านี้นอกระบบได้ โดยเมื่อมีปัญหาสมาชิกสามารถกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่า ไปชำระค่านี้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าได้ ขณะที่มียังร้อยละ 9.6 เท่านั้น ที่ชี้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถช่วยแก้ไขได้

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามความคิดเห็นต่อสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหานี้นอกระบบ

บทบาท	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
สหกรณ์ออมทรัพย์มีโครงการช่วยเหลือ แก้ไขนี้ของสมาชิกเป็นกรณีพิเศษ		
ทราบ	211	84.1
ไม่ทราบ	40	15.9
ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย หากเกิดปัญหาถูกดำเนินคดีจากเจ้าหนี้นอกระบบ		
ให้ความช่วยเหลือ	205	81.7
ไม่ให้ความช่วยเหลือ	46	18.3
ปัญหาด้านการชำระค่านี้นอกระบบ สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้หรือไม่		
ช่วยได้	227	90.4
ช่วยไม่ได้	24	9.6

ตารางที่ 26 ชี้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ โดยสามารถช่วยให้สมาชิกลดหนี้นอกระบบลงได้ ทำให้สมาชิกพ้นจากวงจรการเป็นหนี้นอกระบบ และช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถให้ความช่วยเหลือสมาชิกได้ดังนี้

1. ภาระหนี้ (จำนวนเงินที่เป็นหนี้) นอกระบบของตัวสมาชิกในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 61.4 ชี้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้การเป็นหนี้นอกระบบลดลง ขณะที่มียังร้อยละ 7.5 เท่านั้น ที่ชี้ว่า มีภาระหนี้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด
เกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนแปลง

ประเด็น	(n=251)		
	ลักษณะการเปลี่ยนแปลง		
	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ภาระหนี้ (จำนวนเงินที่เป็นหนี้) นอกระบบของตัวสมาชิกในปัจจุบัน	78 (31.1)	154 (61.4)	19 (7.5)
2. อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้นอกระบบคิดจากท่านในปัจจุบัน	124 (49.4)	89 (35.5)	38 (15.1)
3. ระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบ	132 (52.6)	103 (41.0)	16 (6.4)
4. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบ	158 (63.0)	59 (23.5)	34 (13.5)
5. เงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินกู้นอกระบบ	147 (58.6)	70 (27.9)	34 (13.5)
6. ความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ หรือความเป็นรูปแบบมากขึ้น	145 (57.8)	45 (17.9)	61 (24.3)

2. อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้นอกระบบคิดจากสมาชิกในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 35.5 เชื่อว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้อัตราดอกเบี้ยที่สมาชิกจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้มีจำนวนลดลง ขณะที่มียกย่องร้อยละ 15.1 เท่านั้นที่เชื่อว่า อัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายมีจำนวนเพิ่มขึ้น

3. ระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบ ในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 41.0 เชื่อว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้สมาชิกมีระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบลดลง ขณะที่มียกย่องร้อยละ 6.4 เท่านั้นที่เชื่อว่า มีระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบเพิ่มขึ้น

4. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินทุนในระบบ ในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 23.5 ระบุว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้สมาชิกมีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินทุนในระบบลดลง ขณะที่มียังร้อยละ 13.5 เท่านั้นที่ชี้ว่ามีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินทุนในระบบเพิ่มขึ้น

5. เงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินทุนในระบบ ในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 27.9 ระบุว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้เงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินทุนในระบบลดลง ขณะที่มียังร้อยละ 13.5 เท่านั้นที่ชี้ว่ามีเงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินทุนในระบบเพิ่มขึ้น

6. ความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ หรือความเป็นรูปแบบมากขึ้น ในปัจจุบันสมาชิกร้อยละ 24.3 ระบุว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำให้สมาชิกได้รับความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ หรือความเป็นรูปแบบของสัญญาที่เพิ่มขึ้น ขณะที่มียังร้อยละ 17.9 เท่านั้นที่ชี้ว่าได้รับความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ หรือความเป็นรูปแบบของสัญญาที่ลดลง

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถช่วยเหลือปัญหานี้นอกกรอบให้แก่สมาชิกได้ โดยจะเห็นได้จากการที่สมาชิกมีภาระหนี้สินนอกกรอบที่ลดลงประมาณร้อยละ 60 ซึ่งแสดงถึงสมาชิกมีการพึ่งพาเงินนอกกรอบที่ลดลงจากการพึ่งพาเงินกู้ยืม อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้คิดจากสมาชิกรวม มีแนวโน้มที่ลดลงประมาณร้อยละ 35 ซึ่งเอนเอียงไปในทางที่ดีขึ้น มีระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินทุนในระบบ โดยดูจากเครดิตของสมาชิกในสายตาของเจ้าหน้าที่นอกกรอบดีขึ้นถึงประมาณร้อยละ 40 และมีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ให้กับเจ้าหน้าที่นอกกรอบที่ลดลงประมาณร้อยละ 23 เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 13 ซึ่งมีทิศทางที่ลดลง ส่วนเงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินทุนในระบบนั้น ประมาณร้อยละ 28 มีทิศทางที่ลดลง แสดงได้ว่าสมาชิกมีเครดิตการกู้เงินนอกกรอบที่ดีขึ้น ซึ่งก่อนหน้านี้ถ้าจะกู้เงินนอกกรอบต้องมีเงื่อนไขการค้ำประกันที่สามารถเทียบเท่ากับจำนวนเงินที่กู้ไป เพราะถ้าหาก สมาชิกไม่นำเงินไปชำระคืนหนี้สินนอกกรอบ ก็สามารถที่จะยึดสิ่งของที่น่าไปค้ำประกันได้ และมีความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ที่เพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 24 และลดลงประมาณร้อยละ 18 ซึ่งแสดงถึงทิศทางที่ดีขึ้น สมาชิกได้รับความไว้วางใจจากผู้ให้กู้เงินนอกกรอบ โดยมั่นใจว่าสมาชิกจะสามารถใช้หนี้สินนอกกรอบได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 27 สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 79.7 ระบุว่าเหตุที่ยังเป็นหนี้สินนอกกรอบอยู่ เนื่องมาจากมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น รองลงมาคือ ร้อยละ 57.0 มีเงินในช่องที่ได้แต่ละเดือนจำนวน

น้อย ขณะที่เพียงร้อยละ 2.4 เท่านั้นที่ชี้ว่า นำไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางอบายมุข ตามลำดับ อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันนี้ ที่ไม่สามารถจะได้รับความช่วยเหลือจากสภกรณ์ ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณความต้องการเงินกู้ในระบบที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการเงินของสมาชิกหรือการที่สมาชิกไม่สามารถที่จะบรรลุเงื่อนไขของสภกรณ์ออมทรัพย์ได้ จึงต้องหันไปพึ่งพาการกู้ยืมเงินนอกระบบ ที่ได้เงินอย่างสะดวก และรวดเร็ว

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสภกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด เป็นหนี้นอกระบบ

เหตุผลที่ยังเป็นหนี้นอกระบบอยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	251	100.0
มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	200	79.7
เงินในซองที่ได้แต่ละเดือนมีจำนวนน้อย	143	57.0
ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางอบายมุข	6	2.4
อื่นๆ	13	5.2

หมายเหตุ: สมาชิกบางรายมีเหตุผลมากกว่า 1 ข้อ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการเป็นหนี้นอกระบบ

จากการสำรวจสมาชิกพบว่า มีสมาชิกในปัจจุบันที่ยังเป็นหนี้นอกระบบอยู่จำนวน 192 ตัวอย่าง แต่ในการทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 173 ตัวอย่าง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนนี้ยินดีเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่สามารถทำการทดสอบสมมติฐานได้

1. เพศและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 28 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วเพศชายมีหนี้สินนอกระบบ 41,169.32 บาทต่อคน สูงกว่าเพศหญิง ซึ่งมีหนี้สินนอกระบบเฉลี่ย 34,585.71 บาทต่อคน ถึง 6,583.61 บาท อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณค่า t แล้วพบว่าค่า t เท่ากับ 0.778 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.277 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า ความแตกต่างระหว่างหนี้สินนอกระบบของเพศชายและหญิงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือ สมาชิกเพศชายหรือหญิงมีภาระหนี้สินนอกระบบไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเพศและภาระหนี้สินไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้สินนอกระบบจำแนกตามเพศของผู้เป็นหนี้

เพศ	N	Mean	S.D.	df	t	Sig.
ชาย	103	41,169.32	58,575.204	171	0.778	0.277
หญิง	70	34,585.71	48,259.712			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

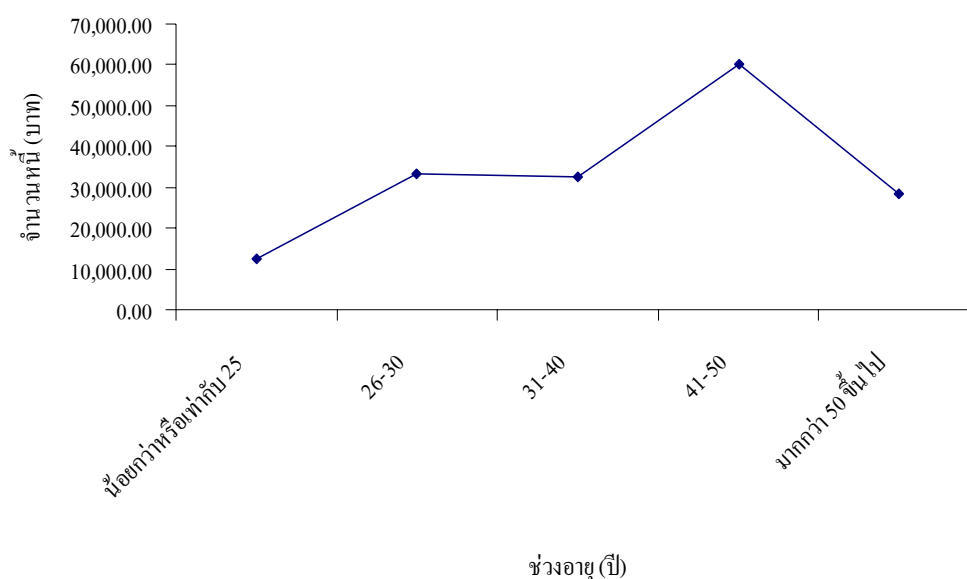
2. ช่วงอายุและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 29 โดยเฉลี่ยแล้วช่วงอายุที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี มีหนี้สินนอกระบบ 12,600.00 บาทต่อคน และขยับสูงขึ้นเป็น 33,395.90 บาทต่อคน ในช่วงอายุ 26-30 ปี และเป็นหนี้สินนอกระบบใกล้เคียงกันกับสมาชิกที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี แต่เมื่อช่วงอายุ 41-50 ปี พบว่าเป็นหนี้สินนอกระบบสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มช่วงอายุที่ผ่านมาแล้ว และเมื่อพิจารณาจากสมาชิกในช่วงอายุที่มากกว่า 50 ปีขึ้นไป พบว่าเป็นหนี้สินนอกระบบ 28,294.12 บาทต่อคน อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 3.356 ขณะที่มีความระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.011 ซึ่งต่ำกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า มีหนี้สินนอกระบบของกลุ่มคนในบางช่วงอายุแตกต่างจากหนี้สินนอกระบบของช่วงอายุอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีความแตกต่างเกิดขึ้นในการเป็นหนี้สินนอกระบบของช่วงอายุที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 29 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อ

เปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้สินนอกระบบจำแนกตามช่วงอายุของผู้เป็นหนี้

ช่วงอายุ (ปี)	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	15	12,600.00	8,740.709	168	3.356	0.011
26-30	39	33,395.90	56,738.886			
31-40	53	32,716.98	40,321.963			
41-50	49	60,306.12	73,094.461			
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	17	28,294.12	25,188.700			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

ภาพที่ 3 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุกับจำนวนหนึ่ในระบบ
ที่มา: ตารางที่ 29

เนื่องจากช่วงอายุและภาระหนึ่สินมีความเกี่ยวข้องกัน นั่นคือ ช่วงอายุที่แตกต่างกัน เป็นหนึ่ในระบบที่แตกต่างกัน จึงต้องทำการทดสอบต่อไปว่า ช่วงอายุใดบ้างที่มีการเป็นหนึ่ในระบบที่ต่างกัน โดยได้นำเอาวิธี Fisher's Least Significant Different; LSD เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ จากตารางที่ 30 ชี้ว่า สมาชิกที่มีช่วงอายุ 41-50 ปี จะเป็นหนึ่ในระบบที่แตกต่างอย่างชัดเจน หรือมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 30 แสดงผลการทดสอบ Fisher's Least Significant Different; LSD

ช่วงอายุ	ช่วงอายุ	Mean Difference	Std.	Sig.
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	26-30	-20,795.90	16,147.564	.200
	31-40	-20,116.98	15,543.863	.197
	41-50	-47,706.12*	15,683.189	.003
	มากกว่า 50 ขึ้นไป	-15,694.12	18,827.513	.406
26-30	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	20,795.90	16,147.564	.200
	31-40	678.92	11,212.740	.952
	41-50	-26,910.23*	11,405.099	.019
	มากกว่า 50 ขึ้นไป	5,101.78	15,446.330	.742
31-40	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	20,116.98	15,543.863	.197
	26-30	-678.92	11,212.740	.952
	41-50	-27,589.14*	10,533.002	.010
	มากกว่า 50 ขึ้นไป	4,422.86	14,814.080	.766
41-50	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	47,706.12*	15,683.189	.003
	26-30	26,910.23*	11,405.099	.019
	31-40	27,589.14*	10,533.002	.010
	มากกว่า 50 ขึ้นไป	32,012.00*	14,960.204	.034
มากกว่า 50 ขึ้นไป	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	15,694.12	18,827.513	.406
	26-30	-5,101.78	15,446.330	.742
	31-40	-4,422.86	14,814.080	.766
	41-50	-32,012.00*	14,960.204	.034

หมายเหตุ: * หมายความว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

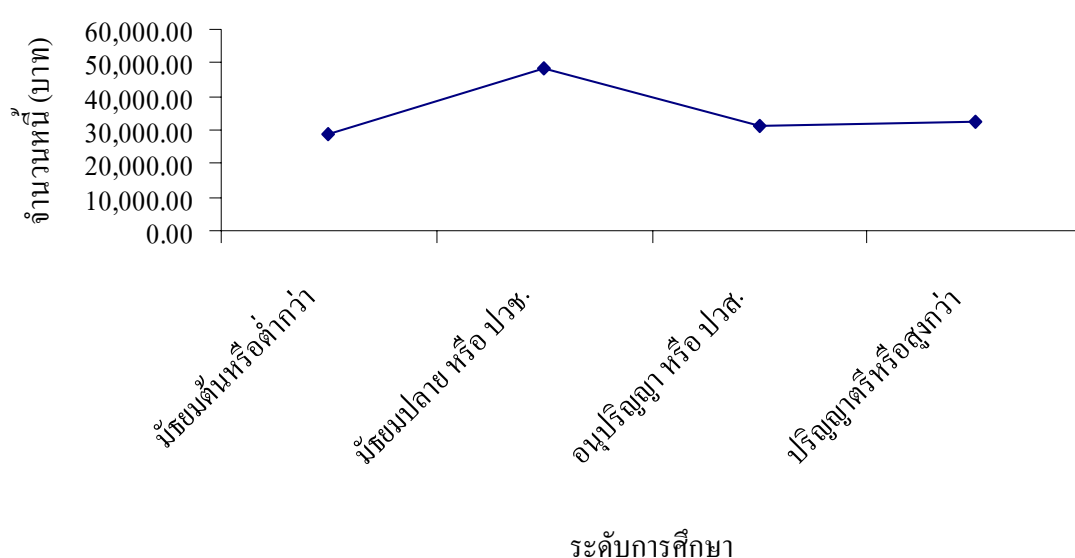
3. ระดับการศึกษาและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 31 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วระดับการศึกษามัธยมต้นหรือต่ำกว่า มีหนี้นอกระบบ 28,965.52 บาทต่อคน และขยับสูงขึ้นเป็น 31,065.95 บาทต่อคน ในระดับการศึกษาอนุปริญญา หรือ ปวส. และเป็นหนี้นอกระบบใกล้เคียงกันกับสมาชิกที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า แต่ในระดับการศึกษามัธยมปลาย หรือ ปวช. พบว่าเป็นหนี้นอกระบบที่สูงมาก เมื่อ

เปรียบเทียบกับระดับการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณหาค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 1.511 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.214 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้หมายความว่า มีเห็้นนอกระบบของกลุ่มคนในบางระดับการศึกษาแตกต่างจากเห็้นนอกระบบของระดับการศึกษาอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือ สมาชิกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีภาระเห็้นนอกระบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 31 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณเห็้นนอกระบบจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้เป็นเห็้น

ระดับการศึกษา	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
มัธยมต้นหรือต่ำกว่า	29	28,965.52	25,657.751	169	1.511	0.214
มัธยมปลาย หรือ ปวช.	75	48,493.33	63,360.908			
อนุปริญญา หรือ ปวส.	37	31,065.95	56,816.996			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	32	32,343.75	46,615.524			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

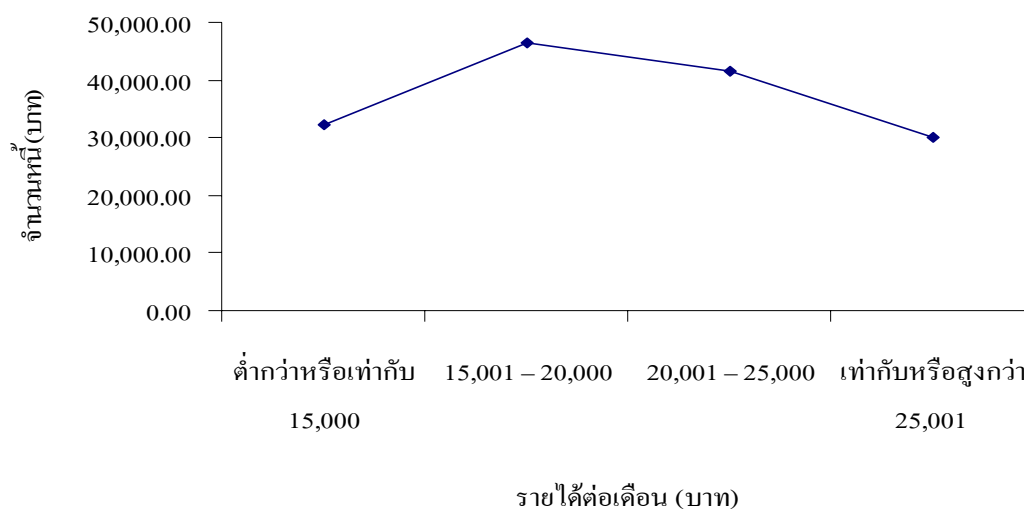
ภาพที่ 4 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับจำนวนเห็้นนอกระบบ
ที่มา: ตารางที่ 31

4. รายได้ต่อเดือนและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 32 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วรายได้ต่อเดือนที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาทต่อเดือน มีหนี้สินนอกระบบ 32,171.15 บาทต่อคน ซึ่งเป็นหนี้สินนอกระบบใกล้เคียงกันกับสมาชิกที่มีรายได้ต่อเดือนที่เท่ากับหรือสูงกว่า 25,001 บาทต่อเดือน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001 – 25,000 บาทต่อเดือน ที่มีหนี้สินนอกระบบ 41,400.00 บาทต่อคนแล้ว พบว่า เป็นหนี้สินนอกระบบที่สูงกว่าถึง 9,228.5 บาทต่อคน ในขณะที่สมาชิกที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน เป็นหนี้สินนอกระบบที่สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อเดือนที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามเมื่อกำหนดค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 0.523 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.183 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า มีหนี้สินนอกระบบของกลุ่มคนในบางช่วงรายได้ต่อเดือนแตกต่างจากหนี้สินนอกระบบของช่วงรายได้ต่อเดือนอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสมาชิกที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีภาระหนี้สินนอกระบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 32 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้สินนอกระบบจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้เป็นหนี้

รายได้ต่อเดือน (บาท)	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000	61	32,171.15	46,348.346	169	0.523	0.183
15,001 – 20,000	54	46,333.33	63,208.177			
20,001 – 25,000	40	41,400.00	61,840.490			
เท่ากับหรือสูงกว่า 25,001	18	30,055.56	30,012.688			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

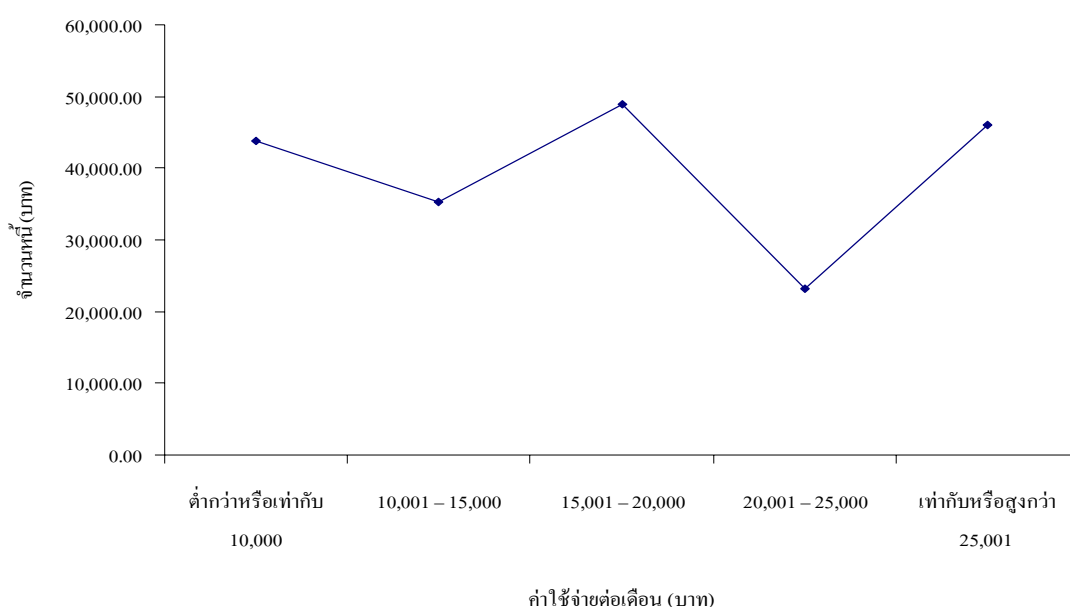
ภาพที่ 5 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับจำนวนหนี้ในระบบ
ที่มา: ตารางที่ 32

5. ค่าใช้จ่ายต่อเดือนและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 33 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วช่วงค่าใช้จ่ายระหว่าง 20,001 – 25,000 บาทต่อเดือน มีหนี้สินนอกระบบ 23,214.29 บาทต่อคน และขยับสูงขึ้นเป็น 35,366.25 บาทต่อคน ในช่วงค่าใช้จ่ายระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าถึง 12,151.96 บาทต่อคน แต่ในค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาทต่อเดือน มีหนี้สินนอกระบบ 43,848.48 บาทต่อคน และเป็นหนี้สินนอกระบบใกล้เคียงกันกับสมาชิกที่มีค่าใช้จ่ายเท่ากับหรือสูงกว่า 25,001 บาทต่อเดือน ในขณะที่ค่าใช้จ่ายระหว่าง 15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน เป็นหนี้สินนอกระบบที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงค่าใช้จ่ายที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 1.048 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.284 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า มีหนี้สินนอกระบบของกลุ่มคนในบางช่วงค่าใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างจากหนี้สินนอกระบบของช่วงค่าใช้จ่ายต่อเดือนอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสมาชิกที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างกันมีภาระหนี้สินนอกระบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 33 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อ
เปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือนของ
ผู้เป็นหนี้

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน (บาท)	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000	33	43,848.48	62,462.925	168	1.048	0.284
10,001 – 15,000	64	35,366.25	48,755.905			
15,001 – 20,000	32	48,906.25	70,168.166			
20,001 – 25,000	28	23,214.29	17,961.599			
เท่ากับหรือสูงกว่า 25,001	16	46,000.00	65,341.156			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

ภาพที่ 6 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่อเดือนกับจำนวนหนี้ในระบบ
ที่มา: ตารางที่ 33

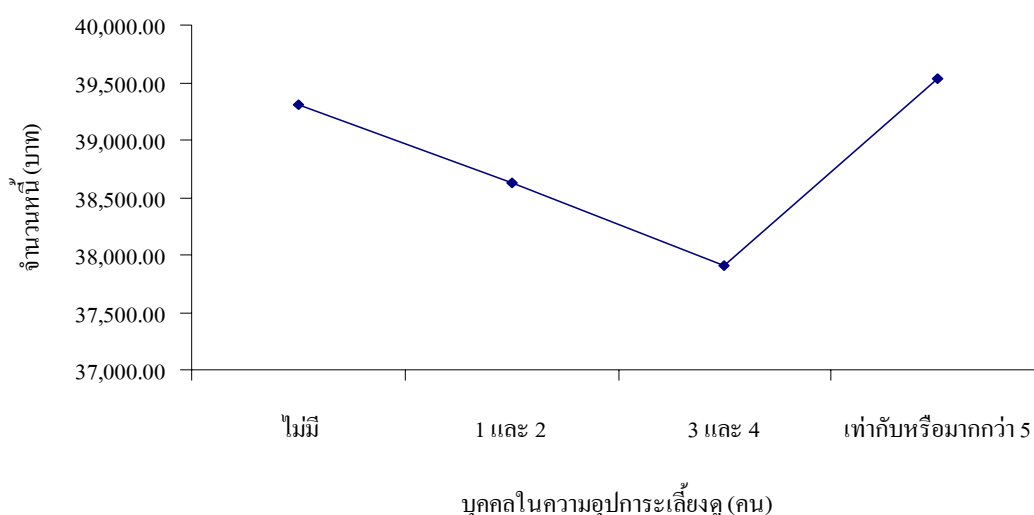
6. จำนวนผู้อยู่ในอุปการะและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 34 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกฯ ที่มีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ 3-4 คน มีหนี้
นอกระบบ 37,913.04 บาทต่อคน และขยับสูงขึ้น 38,632.35 บาทต่อคน ในการมีผู้อยู่ในอุปการะ 1-
2 คน ทั้งนี้ยังมีหนี้สินนอกระบบที่ใกล้เคียงกันกับสมาชิกฯ ที่ไม่มีผู้อยู่อุปการะการะ ในขณะที่มีผู้อยู่ใน

อุปการะที่เท่ากับหรือมากกว่า 5 คนขึ้นไป มีหนี้ในระบบที่สูงที่สุด 39,533.33 บาทต่อคน อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 0.006 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.299 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า มีหนี้ในระบบของกลุ่มคนในบางจำนวนผู้อยู่ในอุปการะแตกต่างจากหนี้ในระบบของจำนวนผู้อยู่ในอุปการะอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสมาชิกที่มีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะแตกต่างกันมีภาระหนี้สินในระบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 34 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้ในระบบจำแนกตามจำนวนผู้อยู่ในอุปการะของผู้เป็นหนี้

จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ (คน)	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
ไม่มี	21	39,306.67	73,844.195	169	0.006	0.299
1-2	68	38,632.35	52,796.965			
3-4	69	37,913.04	54,516.792			
เท่ากับหรือมากกว่า 5	15	39,533.33	32,177.780			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

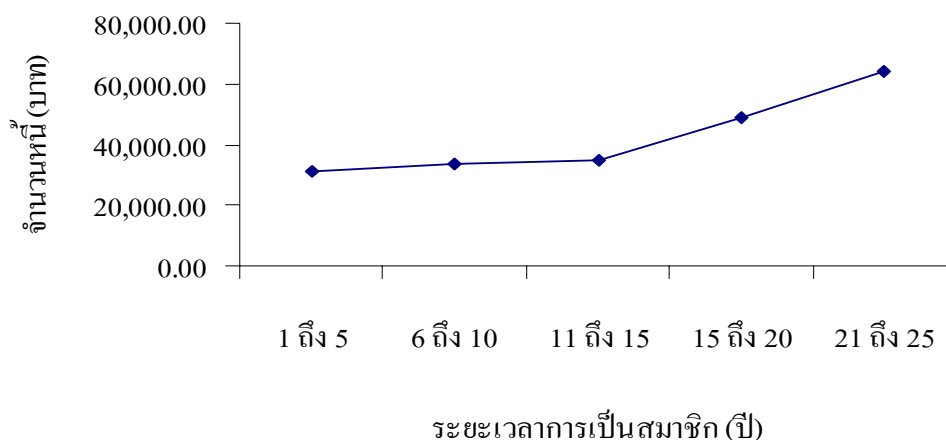
ภาพที่ 7 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้อยู่ในอุปการะกับจำนวนหนี้ในระบบ
ที่มา: ตารางที่ 34

7. อายุสมาชิกภาพและการเป็นหนี้สินนอกระบบ

จากตารางที่ 35 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วอายุสมาชิกภาพ 1-5 ปี มีหนี้สินนอกระบบ 31,132.86 บาทต่อคน และขยับสูงขึ้น 33,511.63 บาทต่อคน ในอายุสมาชิกภาพ 6-10 ปี และมีหนี้สินนอกระบบที่ใกล้เคียงกันกับอายุสมาชิกภาพ 11-15 ปี แต่เมื่ออายุสมาชิกภาพ 16-20 ปี พบว่ามีหนี้สินนอกระบบเพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นสูงมากในอายุสมาชิกภาพ 21-25 ปี ซึ่งมีหนี้สินนอกระบบ 63,928.57 บาทต่อคน อย่างไรก็ตามเมื่อคำนวณค่าสถิติ F แล้ว พบว่าค่าสถิติ F เท่ากับ 1.455 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.218 ซึ่งสูงกว่า 0.05 ที่กำหนดไว้ หมายความว่า มีหนี้สินนอกระบบของกลุ่มคนในบางอายุสมาชิกภาพแตกต่างจากหนี้สินนอกระบบของอายุสมาชิกภาพอื่นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสมาชิกที่มีอายุสมาชิกภาพแตกต่างกันมีภาระหนี้สินนอกระบบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 35 การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณหนี้สินนอกระบบจำแนกตามอายุสมาชิกภาพของผู้เป็นหนี้

อายุสมาชิกภาพ (ปี)	N	Mean	S.D.	df	F	Sig.
1-5	56	31,132.86	45,070.920	168	1.455	0.218
6-10	43	33,511.63	55,078.460			
11-15	25	35,000.00	37,158.445			
16-20	35	48,771.43	66,802.644			
21-25	14	63,928.57	74,062.826			
รวม	173	38,505.43	54,584.848			

ภาพที่ 8 กราฟเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการเป็นสมาชิกกับจำนวนหนี้ในระบบ
ที่มา: ตารางที่ 35

จากปัจจัยส่วนบุคคลที่กำหนดเป็นตัวแปรในการทดสอบสมมติฐานนั้น มีเพียง 1 ตัวแปรเท่านั้น ที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ อายุ ส่วนตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ ซึ่งอาจมีผลเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกิดสภาวะตกต่ำ ค่าครองชีพที่สูงในขณะนี้ค่าตอบแทนยังเท่าเดิมจึงเกิดความต้องการเงินมากขึ้น ทำให้ต้องกู้เงินนอกระบบตามมา เพื่อมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น

ความพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด

1. ด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ

ตารางที่ 36 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 75.5 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในด้านมนุษยสัมพันธ์ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 22.7 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 2 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

ตารางเดียวกัน ซึ่งให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 73.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในด้านความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริตและความกระตือรือร้นในการทำงานของคณะกรรมการในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 17.3 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 9 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 65.5 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในด้านความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริตและความกระตือรือร้นในการทำงานของผู้จัดการและพนักงานในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 30.2 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 (ตารางที่ 36)

ในตารางเดียวกันยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 72.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในด้านความเสมอภาคในการให้บริการในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 21.2 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 6 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับบริการสมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 76.3 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 18.1 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 6 มีความพอใจในระดับปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ								
1. มนุษย์สัมพันธ์กับผู้มาติดต่อ ขอรับบริการ	0 (0)	1 (0.4)	4 (1.4)	210 (75.5)	63 (22.7)	4.21	0.46	มาก ที่สุด
2. ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริตและความกระตือรือร้น ในการทำงานของ คณะกรรมการ	0 (0)	1 (0.4)	24 (8.6)	205 (73.7)	48 (17.3)	4.08	0.51	มาก
3. ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริตและความกระตือรือร้น ในการทำงานของผู้จัดการและ พนักงาน	0 (0)	1 (0.4)	11 (4.0)	182 (65.5)	84 (30.2)	4.26	0.54	มาก ที่สุด
4. ความเสมอภาคในการ ให้บริการแก่สมาชิก	0 (0)	4 (1.4)	13 (4.7)	202 (72.7)	59 (21.2)	4.14	0.54	มาก
5. ความรู้ในเรื่องที่ให้บริการ	1 (0.4)	1 (0.4)	14 (5.0)	212 (76.3)	50 (18.1)	4.11	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย						4.16	0.51	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

เมื่อพิจารณาทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกมีความพอใจต่อเจ้าหน้าที่และ
คณะกรรมการในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.16

2. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 37 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 55.0 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านทำเลที่ตั้งในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 15.1 มีความพอใจในระดับปานกลางที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 30 มีความพอใจในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด และมาก อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

ตารางเดียวกัน ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 64.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านขนาดพื้นที่ของสภกรณ์ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 13.3 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 22 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

นอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 66.5 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านความทันสมัยของอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงานในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 23.4 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (ตารางที่ 37)

ในตารางเดียวกันยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 59.4 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ เช่น ที่นั่งรอ น้ำดื่มวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 26.3 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก								
สะดวก								
1. ทำเลที่ตั้งของสหกรณ์ฯ (มี ความสะดวกต่อการเดินทางมา ติดต่อ)	27 (9.7)	34 (12.2)	42 (15.1)	153 (55.0)	22 (7.9)	3.39	1.10	ปาน กลาง
2. ขนาดพื้นที่ของสหกรณ์ฯใน การให้บริการ	1 (0.4)	25 (9.0)	35 (12.6)	180 (64.7)	37 (13.3)	3.82	0.78	มาก
3. ความทันสมัยของอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน	0 (0)	4 (1.4)	24 (8.6)	185 (66.5)	65 (23.4)	4.12	0.60	มาก
4. สิ่งอำนวยความสะดวก ระหว่างรอรับบริการ เช่น ที่ นั่งรอ น้ำดื่ม วารสารหรือ หนังสือพิมพ์	0 (0)	5 (1.8)	35 (12.5)	165 (59.4)	73 (26.3)	4.10	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย						3.85	0.78	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

เมื่อพิจารณาทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกมีความพอใจต่อสถานที่และสิ่ง
อำนวยความสะดวกในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.85 แต่
อย่างไรก็ตาม สมาชิกมีความพอใจในทำเลที่ตั้งในระดับปานกลาง ซึ่งมีพื้นที่ที่คับแคบทำให้ไม่
สะดวกเมื่อสมาชิกมาติดต่อ

3. ด้านระบบการบริหารจัดการ

ตารางที่ 38 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 61.9 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อระบบการบริหารจัดการในด้านป้ายที่บอกขั้นตอนในการมาติดต่อในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 26.3 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 12 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.69

ตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 72.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อระบบการบริหารจัดการในด้านความรวดเร็วในการให้บริการในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 15.1 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 12 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 75.2 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อระบบการบริหารจัดการในด้านเงื่อนไข กฎระเบียบ ข้อบังคับในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 12.2 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 13 มีความพอใจในระดับมากที่สุดและน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านระบบการบริหารจัดการ

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านระบบการบริหารจัดการ								
1. ป้ายขึ้นตอนในการติดต่อรับ บริการ	0 (0)	15 (5.4)	73 (26.3)	172 (61.9)	18 (6.4)	3.69	0.67	มาก
2. ความรวดเร็วในการให้บริการ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ	0 (0)	7 (2.5)	27 (9.7)	202 (72.7)	42 (15.1)	4.00	0.59	มาก
3. เงื่อนไข กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้บริการของสหกรณ์	0 (0)	6 (2.2)	34 (12.2)	209 (75.2)	29 (10.4)	3.94	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย						3.87	0.60	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

เมื่อพิจารณาทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกมีความพอใจต่อระบบการบริหารจัดการในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.87

4. ด้านเงินฝาก

4.1 เงินฝากออมทรัพย์

ตารางที่ 39 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.0 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงื่อนไขที่กำหนดจำนวนเงินฝากครั้งแรกไว้เพียง 100 บาท ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 12.6 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.01

ในตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.0 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์ในข้อกำหนดที่ว่า ในวันหนึ่งๆ ผู้ฝากจะถอนเงินฝากออมทรัพย์

ในบัญชีได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 15.5 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 7 มีความพอใจในระดับมากที่สุดและน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้ว สมาชิก มีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 75.2 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์ในการคิดดอกเบี้ยเป็นรายวันและจ่ายดอกเบี้ยให้ทุกวันสิ้นปี ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 13.3 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (ตารางที่ 39)

ในตารางเดียวกันยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 75.9 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์ในอัตราดอกเบี้ยในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 19.4 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 5 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากออมทรัพย์

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านเงินฝากออมทรัพย์								
1. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 100 บาท	0 (0)	2 (0.7)	27 (9.7)	214 (77.0)	35 (12.6)	4.01	0.50	มาก
2. ในวันหนึ่งๆ ผู้ฝากจะถอนเงินฝากออมทรัพย์ในบัญชีของตนได้ไม่เกิน 2 ครั้ง	0 (0)	3 (1.1)	43 (15.5)	214 (77.0)	18 (6.5)	3.89	0.50	มาก
3. สหกรณ์ฯ คิดดอกเบี้ยเป็นรายวันและจ่ายดอกเบี้ยให้ทุกวันสิ้นปี	0 (0)	3 (1.1)	29 (10.4)	209 (75.2)	37 (13.3)	4.01	0.53	มาก
4. อัตราดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ	0 (0)	2 (0.7)	11 (4.0)	211 (75.9)	54 (19.4)	4.14	0.49	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

4.2 เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ

ตารางที่ 40 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 78.4 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์พิเศษในการเปิดบัญชีครั้งแรกในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 11.9 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

ตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 74.1 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์พิเศษในการถอนเงินเดือนละหนึ่งครั้ง ถ้าวอนมากกว่านี้จะมีการคิดค่าธรรมเนียมในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 12.2 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีก

ประมาณร้อยละ 14 มีความพอใจในระดับมากที่สุดและน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.87

นอกจากนั้นยังพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 78.1 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์พิเศษในการกีดดอกเบี้ยและจ่ายให้ทุก 6 เดือนในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 13.3 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 8 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (ตารางที่ 40)

ในตารางเดียวกันยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 70.9 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากออมทรัพย์พิเศษในอัตราดอกเบี้ยในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 23.7 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 5 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ								
1. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 300 บาท	0 (0)	2 (0.7)	33 (11.9)	218 (78.4)	25 (9.0)	3.96	0.48	มาก
2. การถอนเงินให้ถอนได้เดือนละหนึ่ง ครั้ง หากเดือนใดมีการถอนมากกว่าหนึ่งครั้ง สหกรณ์ฯ จะคิดค่าธรรมเนียม	0 (0)	13 (4.7)	34 (12.2)	206 (74.1)	25 (9.0)	3.87	0.62	มาก
3. สหกรณ์ฯ คิดดอกเบี้ยเป็นรายวัน และจ่ายดอกเบี้ยให้ทุก 6 เดือน	0 (0)	2 (0.7)	22 (7.9)	217 (78.1)	37 (13.3)	4.04	0.49	มาก
4. อัตราดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่นๆ	4 (1.4)	0 (0)	11 (4.0)	197 (70.9)	66 (23.7)	4.17	0.55	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

4.3 เงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร

ตารางที่ 41 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 75.2 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตรในการเปิดบัญชีครั้งแรกในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 12.9 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 12 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.01

ตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 72.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตรในการที่จะเบิกถอนไม่ได้ในระดับมาก รองลงมาคือ

ร้อยละ 13.3 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14 มีความพอใจในระดับมากที่สุดและน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 71.2 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตรในอัตราดอกเบี้ยในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 18.0 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านเงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร								
1. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 200 บาท แต่ไม่เกิน 25,000 บาท โดยฝากติดต่อกันเวลา 36 เดือน หรือ 3 ปี	1 (0.4)	0 (0)	32 (11.5)	209 (75.2)	36 (12.9)	4.01	0.51	มาก
2. ผู้ฝากจะถอนเงินรับฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตรไม่ได้	0 (0)	9 (3.2)	37 (13.3)	202 (72.7)	30 (10.8)	3.91	0.60	มาก
3. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.50 ต่อปี	0 (0)	2 (0.7)	28 (10.1)	198 (71.2)	50 (18.0)	4.06	0.55	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

4.4 เงินฝากประจำ

ตารางที่ 42 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 73.3 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากประจำในการฝากเงิน ต้องฝากไม่น้อยกว่า 100 บาทในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 16.2 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 มีความพอใจในระดับมากที่สุดและน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.88

ตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 71.6 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากประจำในการที่ไม่มีสิทธิถอนเงินก่อนกำหนดในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 19.1 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 มีความพอใจในระดับมากที่สุด น้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.79

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 65.8 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินฝากประจำในการที่จะต้องเสียภาษีดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปีในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 16.2 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 18 มีความพอใจในระดับมากที่สุด น้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพ
แรงงานไทยเรอเนอ จำกัด ด้านเงินฝากประจำ

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
ด้านเงินฝากประจำ								
1. เงินรับฝากประจำจำนวน หนึ่งๆ ต้องไม่น้อยกว่า 100 บาท และระยะเวลาฝากต้องไม่ น้อยกว่าสามเดือน	0 (0)	6 (2.2)	45 (16.2)	204 (73.3)	23 (8.3)	3.88	0.56	มาก
2. ผู้ฝากไม่มีสิทธิถอนคืนเงินรับ ฝาก ประจำก่อนกำหนด	1 (0.4)	9 (3.2)	53 (19.1)	199 (71.6)	16 (5.8)	3.79	0.60	มาก
3. ผู้ฝากเงินฝากประจำต้องเสีย ภาษีดอกเบียเงินฝากร้อยละ 15 ต่อปี	5 (1.8)	30 (10.8)	45 (16.2)	183 (65.8)	15 (5.4)	3.62	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย						3.95	0.55	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

เมื่อพิจารณาทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกมีความพอใจต่อด้านเงินฝากใน
ระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.95

5. ด้านเงินกู้

ตารางที่ 43 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 82.4 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความ
พอใจต่อเงินกู้ในด้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 10.1 มีความพอใจ
ในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 7 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตาม
ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ
4.01

ตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 83.8 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในด้านอัตราดอกเบี้ยในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 7.9 มีความพอใจในระดับปานกลางและมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 1 มีความพอใจในระดับน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 79.1 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในด้านขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการกู้ยืมในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 12.2 มีความพอใจในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 9 มีความพอใจในระดับปานกลางถึงน้อย อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (ตารางที่ 43)

ในตารางเดียวกันยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 81.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในด้านปริมาณเงินให้กู้ในแต่ละครั้งในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 7.6 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.90

ในเรื่องของเงื่อนไขและหลักทรัพย์ค้ำประกัน สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 76.3 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 9.7 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 14 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 ชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.7 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในด้านระยะเวลาและปริมาณเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยที่ต้องผ่อนชำระคืนในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 9.7 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 13 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.90

ในตารางเดียวกันชี้ให้เห็นว่า สมาชิกส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.0 ของตัวอย่างทั้งหมดมีความพอใจต่อเงินกู้ในด้านการลงโทษเมื่อไม่ชำระคืนตามกำหนดหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาในระดับมาก รองลงมาคือ ร้อยละ 11.2 มีความพอใจในระดับปานกลาง ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 12 มีความพอใจในระดับมากที่สุด และน้อยถึงน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้วสมาชิกมีความพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละ ระดับความพึงพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ด้านเงินกู้

(n=278)								
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
จำนวน (ร้อยละ)								
ด้านเงินกู้								
1. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน	0 (0)	5 (1.8)	16 (5.8)	229 (82.4)	28 (10.1)	4.01	0.48	มาก
2. อัตราดอกเบี้ยที่สหกรณ์ออมทรัพย์ฯคิดกับผู้กู้	0 (0)	1 (0.4)	22 (7.9)	233 (83.8)	22 (7.9)	3.99	0.41	มาก
3. ขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการกู้ยืม (ตั้งแต่ยื่นเรื่องจนได้รับเงินกู้)	0 (0)	3 (1.1)	21 (7.6)	220 (79.1)	34 (12.2)	4.03	0.49	มาก
4. ปริมาณเงินในการให้สมาชิกกู้ยืมแต่ละครั้ง	1 (0.4)	11 (4.0)	21 (7.6)	227 (81.7)	18 (6.5)	3.90	0.56	มาก
5. เงื่อนไข/หลักหลักทรัพย์ค้ำประกันที่สหกรณ์ออมทรัพย์ฯเรียกจากสมาชิก	1 (0.4)	12 (4.3)	27 (9.7)	212 (76.3)	26 (9.4)	3.90	0.62	มาก

ตารางที่ 43 (ต่อ)

								(n=278)
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ					X	S.D.	ระดับ ความ พึง พอใจ
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)							
6. ระยะเวลาและปริมาณเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยที่ต้องผ่อนชำระ คืน	1 (0.4)	11 (4.0)	27 (9.7)	216 (77.7)	23 (8.3)	3.90	0.60	มาก
7. การลงทะเบียนเมื่อไม่ชำระคืน ตามกำหนด/ไม่ปฏิบัติตาม สัญญา	2 (0.7)	14 (5.0)	31 (11.2)	214 (77.0)	17 (6.1)	3.83	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย						3.93	0.54	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ คือค่าร้อยละ

เมื่อพิจารณาทุกด้านแล้ว สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกมีความพอใจต่อด้านเงินกู้ในระดับมาก โดยมีคะแนนระดับความพอใจเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 3.93

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

เนื่องจากปัญหานี้สินของบุคลากรบริษัทไทยเรยอน จำกัด ที่กู้ยืมมาจากนายทุน โดยต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก พนักงานของบริษัทจึงร่วมมือกันจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และการให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและบรรเทาปัญหานี้ในกระบวนการของสมาชิก

อย่างไรก็ตาม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยังเป็นหนี้ในระบบอยู่ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ศึกษาสภาพหนี้ในระบบและปัจจัยที่ทำให้สมาชิกเป็นหนี้ในระบบ และศึกษาบทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของสมาชิก

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นสมาชิกจำนวน 278 คน ในข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นข้อมูลในช่วงปี 2551 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูล และคำนวณค่าทางสถิติสำคัญๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test และ Analysis of Variance (ANOVA) ทั้งนี้ได้ตั้งระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ได้กำหนดให้ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน บุคคลผู้อยู่ในอุปการะเลี้ยงดู และอายุสมาชิกภาพ เป็นตัวแปรอิสระ โดยมีปริมาณหนี้ในระบบ เป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 59.0 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรสแล้ว ไม่มีบุตร จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย หรือ ปวช. มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายระหว่าง 10,001 – 15,000 บาทต่อเดือน มีอายุสมาชิกภาพอยู่ระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน และมีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู 2 คน

สมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีหนี้สินในระบบ กลุ่มที่เคยมีหนี้สินในระบบ และกลุ่มที่ไม่มีหนี้สินในระบบ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินในระบบก็เพื่อ

นำเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อเดือน จ่ายดอกเบี้ยเป็นรายเดือน มีกำหนดเวลาชำระเงินคืนเงินต้น มีความถี่ในการกู้ยืมเงินนอกระบบ 2-5 ครั้ง สมาชิกทราบแหล่งเงินกู้นอกระบบจากเพื่อนฝูง ซึ่งมาจากนายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา) เมื่อกู้แล้วสามารถรับเงินกู้ได้ทันที ส่วนการผ่อนชำระเงินกู้นอกระบบนั้น ส่วนใหญ่จะผ่อนชำระเดือนละ 1 ครั้ง ไม่มีการค้ำประกัน มีลักษณะของสัญญาแบบมีข้อความชัดเจน และได้รับสำเนาหรือฉบับสัญญามายึดถือไว้

ในภาพรวมสหกรณ์ออมทรัพย์มีบทบาทในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหนี้นอกระบบ โดยสมาชิกมีภาระหนี้นอกระบบ (จำนวนเงินที่เป็นหนี้) ลดลง ซึ่งแสดงถึงสมาชิกมีการพึงพาเงินนอกระบบที่น้อยลง อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้คิดจากสมาชิกมีแนวโน้มที่ลดลง ซึ่งเอนเอียงไปในทางที่ดีขึ้น มีระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบที่ลดลง โดยผู้ให้กู้ดูจากความน่าเชื่อถือของสมาชิกจึงตัดสินใจให้กู้ยืมได้เร็วขึ้น และมีระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ของแหล่งเงินกู้นอกระบบลดลง ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีขึ้น ส่วนเงื่อนไขการค้ำประกันของแหล่งเงินกู้นอกระบบนั้นมีทิศทางที่น้อยลง และมีความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงถึงทิศทางที่ดีขึ้น

ส่วนความพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ (ในการมาใช้บริการของสมาชิก) พบว่าสมาชิกมีความพึงพอใจในระดับมาก ในด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านระบบการบริหารจัดการ ด้านเงินฝาก และด้านเงินกู้

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นหนี้นอกระบบ กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ภาระผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ ที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% หรือที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ความแตกต่างกันที่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ภาระผู้อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ ไม่มีผลทำให้การเป็นหนี้นอกระบบมีความแตกต่างกัน ส่วนอายุของสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน มีผลต่อการเป็นหนี้นอกระบบ โดยสมาชิกที่มีอายุ 41-50 ปี นั้นเป็นหนี้นอกระบบที่แตกต่างจากสมาชิกที่มีอายุในช่วงอื่นๆ อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการที่สมาชิกเป็นหนี้ในระบบนั้น พบว่าหนี้ในระบบมีความยืดหยุ่นมากจึงทำให้สะดวกแก่ผู้กู้ ดังนั้นในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาหนี้ในระบบของสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกกลับไปสู่วงจรการเป็นหนี้ในระบบนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์ควรมีการพัฒนาระบบ/รูปแบบธุรกิจให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสมาชิก โดยอาจมีการสร้างเงื่อนไขในการทำธุรกรรมต่างๆ ที่สมาชิกสามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ลดขั้นตอน/ระยะเวลาให้น้อยลงในการมาติดต่อ มีการประชาสัมพันธ์ กระจายข่าวสารอย่างทั่วถึง เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบ

2. สมาชิกในกลุ่มช่วงอายุบางกลุ่มยังมีปัญหาในเรื่องของการเป็นหนี้ในระบบอยู่มาก สหกรณ์ออมทรัพย์จึงควรที่จะทำการศึกษาดูแลเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกลุ่มช่วงอายุ 41-50 ปี ที่เป็นหนี้ในระบบแตกต่างจากกลุ่มช่วงอายุกลุ่มอื่น เพื่อที่จะให้สหกรณ์ออมทรัพย์เข้าไปช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มนี้ก่อน จากนั้นจึงช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มอื่นต่อไป

3. จากการที่สมาชิกยังเป็นหนี้ในระบบอยู่จำนวนมากนั้น เนื่องมาจากการใช้จ่ายเงินที่ฟุ่มเฟือย สมาชิกควรลดค่าใช้จ่ายลง จึงควรมีการส่งเสริมให้สมาชิกนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว จึงจะมีเงินเก็บออมได้ และควรมีการสอนให้สมาชิกจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อได้ทราบถึงรายรับ-รายจ่าย ในสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นภายในครัวเรือน ซึ่งสามารถลดค่าใช้จ่ายที่เห็นว่าไม่จำเป็นลงได้

4. จากที่ได้ศึกษาถึงความพอใจที่มีต่อบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ (ในการมาใช้บริการของสมาชิก) นั้น ทำให้ได้ทราบว่าสมาชิกมีความพอใจในระดับปานกลาง เกี่ยวกับเรื่องทำเล/สถานที่ตั้งของสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรมีการปรับเปลี่ยนหรือโยกย้ายสถานที่ตั้งสหกรณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ

5. จากผลการวิเคราะห์นี้ จึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีบทบาทในการบรรเทาปัญหาหนี้ในระบบของสมาชิก รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณานำเอาแนวคิดและวิธีการของสหกรณ์ออมทรัพย์ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ

ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน จำนวนผู้ อยู่ในอุปการะ และอายุสมาชิกภาพ ที่มีสภาพหนี้สินนอกระบบไม่แตกต่างกันนั้น จึงควร ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้นอกระบบ เช่น การมีวินัยทาง การเงิน พฤติกรรมการใช้จ่าย ค่านิยมทางสังคม เพื่อให้ผลการศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวิจัยในเรื่องลักษณะเดียวกันในสถานประกอบการอื่น เปรียบเทียบผลการวิจัย ที่เกิดขึ้นกับงานวิจัยนี้ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา วางแผน กำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการแก้ปัญหา หนี้สินนอกระบบในสถานประกอบการ

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- จันทิพา บุญยะสมิต, ร้อยตรีหญิง. 2548. โครงสร้างและพฤติกรรมการกู้เงินจากตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร: กรณีศึกษา นายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท. 2535. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. (โรเนียว) คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. 2543. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร.
- ดวงมณี วงศ์ประทีป และ สุชาดา กิระกุล. 2529. รายงานการศึกษาตลาดเงินนอกระบบ เรื่อง ตลาดเงินนอกระบบในระดับมหภาค. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย.
- คำริ เณลิมวงศ์. 2548. หนี้ในระบบในสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (Online). www.ago.go.th, 14 ธันวาคม 2550.
- ทงศักดิ์ ดุลยกาญจน์. 2541. คดีกู้ยืม. กรุงเทพมหานคร: จีรรัชการพิมพ์, หน้า 174.
- ทำนอง ดาศรี. 2528. ระบบการเงินและการธนาคารของไทยในปัจจุบัน. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ โรงเรียนกิจการพลเรือนกรมยุทธการทหารเรือ (โรเนียว), หน้า 9-11.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. 2546. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรัชญา ปิ่นมณี. 2548. หนี้ในระบบ ภาวะหนี้สินเรื้อรัง และการเจริญเติบโตของภาคเกษตรกรรมไทย: สมมติฐานจากกรณีพิเศษของแบบจำลอง AK. วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, ปีที่ 23, ฉบับที่ 4, หน้า 90-112.

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. 2547. **นายทุนเงินกู้ในระบบภาษีอากร**. นิตยสารกรมการปกครอง
เทศาภิบาล, ปีที่ 99, ฉบับที่ 8, หน้า 26-30.

พัฒนา หล่อตระกูล. 2542. **ทักษะและพฤติกรรมทำให้กู้ยืมเงินของเจ้าหน้าที่ในระบบใน 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้**. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พิชัย นิลทองคำ. (ผู้รวบรวม). 2547. **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6 อาญา**. พิมพ์
ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: อททยา มิเลินเนียม, หน้า 237.

ภูชงค์ กุประดิษฐ์. 2544. **ธุรกิจการปล่อยเงินกู้ในระบบสำหรับแรงงานไทยที่จะไปต่างประเทศ**.
สารนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกริก.

มหาชัย ศรีทองกลาง. 2547. **คำอธิบายกฎหมายกู้ยืมเงิน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
วิญญูชน, หน้า 13.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2550. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, หน้า 108-109.

วลายู ถาวรวิริยะนันท์. 2547. **แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมกับหนี้ในระบบ**. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วณีย์ ฉ่อยเกียรติกุล และ สุรัักษ์ บุญนาค. 2538. **การเงินและการธนาคาร**. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, หน้า 59-79.

วเรศ อุปปาดิก. 2539. **เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 113-114.

วิไลลักษณ์ ไทยอุดคำห์. 2534. **ทฤษฎีตลาดการเงิน**. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
และบริหารธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 345.

วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ. 2546. การแลกเปลี่ยนทางสังคมระหว่างผู้ให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ยืมเงินนอกระบบในชุมชนเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เรวัต อัมพวานนท์. 2548. การสร้างบริษัทอำเภอ แนวทางแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ. นิตยสารกรมการปกครอง เทศาภิบาล, ปีที่ 100, ฉบับที่ 10, หน้า 25-30.

ยิ่งศักดิ์ มาลีวัตร. 2549. การเป็นลูกหนี้เงินกู้นอกระบบ: กรณีศึกษาพนักงานรัฐวิสาหกิจในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

सानิต นันทสมบุรณ์. 2543. ศึกษากระบวนการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรรายจนในการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุนทร มณีสวัสดิ์. 2544. สรุปรวิชากฎหมายหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

สุภชัย สมานสินธุ์. 2548. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเป็นหนี้ของสมาชิก: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์รัฐกิจเก่าฯ ปตท. จำกัด. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวรรณา ชูโชติ. 2541. วิจัยวิจัยทางสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หน้า 90-91

โสภณ รัตนกร. 2547. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, หน้า 23, 29.

อัจฉรา ศิริจันทร์. 2537. การศึกษาตลาดเงินนอกระบบในอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก

6. ท่านนำเงินจากการกู้ยืมนอกระบบไปใช้เพื่อทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ () นำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่รวมค่าเช่าบ้าน
- ☐ () ผ่อนรถยนต์หรือรถมอเตอร์ไซด์
- ☐ () ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสิ่งอำนวยความสะดวก
- ☐ () จ่ายค่าเทอม ค่าหนังสือ ให้แก่นบุตร
- ☐ () จ่ายค่ารักษาพยาบาล
- ☐ () จ่ายค่าเช่าบ้าน
- ☐ () ใช้ชำระหนี้บัตรเครดิต
- ☐ () นำไปใช้หนี้ที่กู้มาจากธนาคาร
- ☐ () ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข
- ☐ () นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม
- ☐ () อื่นๆ โปรดระบุ

7. แหล่งของเงินกู้ยืมนอกระบบที่สำคัญที่สุดคือใคร (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- ☐ () ญาติพี่น้อง
- ☐ () นายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา)
- ☐ () เพื่อนร่วมงาน
- ☐ () อื่นๆ โปรดระบุ

8. ท่านทราบว่าผู้ให้กู้ตามข้อ 7 ให้กู้ยืมเงินจากใคร

- ☐ () เพื่อนฝูง
- ☐ () ญาติพี่น้อง
- ☐ () ดิฉประกาศตาม ตู้โทรศัพท์ เสาไฟฟ้า
- ☐ () อื่นๆ โปรดระบุ

9. ลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมนอกระบบ

- ☐ () ไม่มีการค้ำประกัน
- ☐ () ใช้บุคคลค้ำประกัน
- ☐ () จำนำสิ่งของเป็นประกัน
- ☐ () ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์
- ☐ () โฉนดที่ดิน กรณีนี้มีการจดจำนองหรือไม่.....
- ☐ () อื่นๆ โปรดระบุ

10. การได้รับเงินกู้

- ☐ () ได้รับทันที
- ☐ () ภายใน 3 วัน
- ☐ () 4-7 วัน
- ☐ () 8-15 วัน
- ☐ () เกินกว่า 15 วัน

11. เงื่อนไขในการชำระเงิน

- () ผ่อนชำระรายวัน () ผ่อนชำระเดือนละครั้ง
 () ชำระครั้งเดียวทั้งหมด () ไม่มีกฎแน่นอน (ชำระตามสะดวก)
 () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

12. อายุของสัญญา สูงสุด.....เดือน ต่ำสุด.....เดือน และส่วนใหญ่.....เดือน

13. ลักษณะของสัญญา

- () ลายลักษณ์อักษร
 ☐ มีข้อความชัดเจน
 ☐ เซ็นเอกสารเปล่าหรือเอกสารที่มีข้อความไม่ครบถ้วน
 () ปากเปล่า

14. กรณีที่เป็นลายลักษณ์อักษรท่านได้รับสำเนาหรือฉบับสัญญาหรือไม่

- () ได้รับมา
 () ไม่ได้รับมา

ส่วนที่ 3 สถานการณ์การเป็นหนี้ในระบบของท่านในปัจจุบันนี้

1. ปัจจุบันนี้ท่านยังมีหนี้ในระบบอยู่หรือไม่

- () ไม่มี () มี จำนวน.....บาท

2. กรณีที่มีหนี้ในระบบ ในปัจจุบันท่านต้องจ่ายดอกเบี้ยหนี้ในระบบในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ.....บาทต่อเดือน

- วิธีการจ่ายดอกเบี้ยเป็นแบบ () จ่ายดอกเบี้ยเมื่อรับเงินกู้ หลังจากนั้นจ่ายเป็นรายเดือน
 () จ่ายดอกเบี้ยเป็นรายเดือน

3. ระยะเวลาในการชำระคืน

- () ไม่มีกำหนด () มีกำหนด จำนวน.....เดือน

4. ท่านนำเงินจากการกู้ยืมในระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปใช้เพื่อทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () นำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่รวมค่าเช่าบ้าน
 () ผ่อนรถยนต์หรือรถมอเตอร์ไซด์
 () ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสิ่งอำนวยความสะดวก

- () จ่ายค่าเทอม ค่าหนังสือ ให้แก่บุตร
 - () จ่ายค่ารักษาพยาบาล
 - () จ่ายค่าเช่าบ้าน
 - () ใช้ชำระหนี้บัตรเครดิต
 - () นำไปใช้หนี้ที่กู้มาจากรธนาคาร
 - () ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข
 - () นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม
 - () อื่นๆ โปรดระบุ
5. แหล่งของเงินกู้ยืมในระบบในปัจจุบันที่สำคัญที่สุดคือใคร (ตอบเพียง 1 ข้อ)
- () ญาติพี่น้อง
 - () นายทุนเงินกู้ (บุคคลธรรมดา)
 - () เพื่อนร่วมงาน
 - () อื่นๆ โปรดระบุ
6. ท่านทราบว่าผู้ให้กู้ตามข้อ 5 ให้กู้ยืมเงินจากใคร
- () เพื่อนฝูง
 - () ญาติพี่น้อง
 - () คิดประกาศตาม ตู้โทรศัพท์ เสาไฟฟ้า
 - () อื่นๆ โปรดระบุ
7. ลักษณะการค้ำประกันเงินกู้ยืมในระบบในปัจจุบัน
- () ไม่มีการค้ำประกัน
 - () ใช้บุคคลค้ำประกัน
 - () จำนำสิ่งของเป็นประกัน
 - () ทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์
 - () โฉนดที่ดิน กรณีนี้มีการจดจำนองหรือไม่.....
 - () อื่นๆ โปรดระบุ
8. การได้รับเงินกู้
- () ได้รับทันที
 - () ภายใน 3 วัน
 - () 4-7 วัน
 - () 8-15 วัน
 - () เกินกว่า 15 วัน
9. เดือนไขในการชำระเงิน
- () ผ่อนชำระรายวัน
 - () ผ่อนชำระเดือนละครั้ง

- () ชำระครั้งเดียวทั้งหมด () ไม่มีกฎแน่นอนชำระตามสะดวก
() อื่น ๆ โปรดระบุ.....

10. อายุของสัญญา.....เดือน

11. ลักษณะของสัญญา

- () ลายลักษณ์อักษร
☐ มีข้อความชัดเจน
☐ เซ็นเอกสารเปล่าหรือเอกสารที่มีข้อความไม่ครบถ้วน
 () ปากเปล่า

12. กรณีที่เป็นลายลักษณ์อักษรท่านได้รับสำเนาหรือฉบับสัญญาหรือไม่

- () ได้รับมา
() ไม่ได้รับมา

ส่วนที่ 4 บทบาทของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหานี้
ระบบ

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับลักษณะการเปลี่ยนแปลง

ประเด็น	ลักษณะการเปลี่ยนแปลง		
	ไม่เปลี่ยนแปลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น
1. ภาระหนี้ (จำนวนเงินที่เป็นหนี้) นอกกรอบของตัวสมาชิกในปัจจุบัน			
2. อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้นอกกรอบคิดจากท่านในปัจจุบัน			
3. ระยะเวลาในการพิจารณาให้กู้			
4. ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้			
5. เงื่อนไขการค้ำประกัน			
6. ความเป็นธรรมของสัญญาเงินกู้ หรือเป็นรูปแบบมากขึ้น			

7. เมื่อมีปัญหาด้านการชำระหนี้หนี้ในระบบ สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้ได้หรือไม่ () ได้ () ไม่ได้ เพราะ.....
8. สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย หากเกิดปัญหาถูกดำเนินคดีจากเจ้าหนี้ในระบบหรือไม่ () ให้ () ไม่ให้ เพราะ.....
9. สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีโครงการช่วยเหลือ แก้ไขหนี้ของสมาชิกเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ () มี () ไม่มี เพราะ.....
10. เมื่อท่านเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว เพราะเหตุใดท่านจึงเป็นหนี้ในระบบอยู่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
 - () เงินในซองที่ได้แต่ละเดือนมีจำนวนน้อย
 - () ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางอบายมุข
 - () อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 5 ความพอใจที่มีต่อการบริการของสหกรณ์ออมทรัพย์สหภาพแรงงานไทยเรยอน จำกัด (ในการมาใช้บริการของสมาชิก)

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านที่มีต่อการมาใช้บริการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านเจ้าหน้าที่/คณะกรรมการ					
1. มนุษย์สัมพันธ์กับผู้มาติดต่อขอรับบริการ					
2. ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริตและความกระตือรือร้นในการทำงานของคณะกรรมการ					
3. ความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริตและความกระตือรือร้นในการทำงานของผู้จัดการและพนักงาน					
4. ความเสมอภาคในการให้บริการแก่สมาชิก					
5. ความรู้ในเรื่องที่ให้บริการ					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	น้อย	มากที่สุด
ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก					
6. ทำเลที่ตั้งของสหกรณ์ (มีความสะดวกต่อการเดินทางมาติดต่อ)					
7. ขนาดพื้นที่ของสหกรณ์ในการให้บริการ					
8. ความทันสมัยของอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน					
9. สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างรอรับบริการ เช่น ที่นั่งรอ น้ำดื่ม วารสารหรือหนังสือพิมพ์					
ด้านระบบการบริหารจัดการ					
10. ป้ายขั้นตอนในการติดต่อรับบริการ					
11. ความรวดเร็วในการให้บริการของสหกรณ์					
12. เงื่อนไข กฎระเบียบ ข้อบังคับในการให้บริการของสหกรณ์					
ด้านเงินฝาก					
- เงินฝากออมทรัพย์					
13. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 100 บาท					
14. ในวันหนึ่งๆ ผู้ฝากจะถอนเงินฝากออมทรัพย์ในบัญชีของตนได้ไม่เกิน 2 ครั้ง					
15. สหกรณ์ฯ คิดดอกเบี้ยเป็นรายวัน และจ่ายดอกเบี้ยให้ทุกวันสิ้นปี					
16. อัตราดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ					
- เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ					
17. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 300 บาท					
18. การถอนเงินให้ถอนได้เดือนละหนึ่งครั้ง หากเดือนใดมีการถอนมากกว่าหนึ่งครั้ง สหกรณ์ฯ จะคิดค่าธรรมเนียม					
19. สหกรณ์ฯ คิดดอกเบี้ยเป็นรายวัน และจ่ายดอกเบี้ยให้ทุก 6 เดือน					
20. อัตราดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ					
- เงินฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตร					
21. เปิดบัญชีครั้งแรกไม่ต่ำกว่า 200 บาท แต่ไม่เกิน 25,000 บาท โดยฝากติดต่อกันเวลา 36 เดือน หรือ 3 ปี					
22. ผู้ฝากจะถอนเงินรับฝากเพื่อทุนการศึกษาบุตรไม่ได้					
23. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.50 ต่อปี					

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	น้อย	มากที่สุด
- เงินฝากประจำ					
24. เงินรับฝากประจำจำนวนหนึ่งๆ ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละบาทและระยะเวลาฝากต้องไม่น้อยกว่าสามเดือน					
25. ผู้ฝากไม่มีสิทธิถอนคืนเงินรับฝากประจำก่อนกำหนด					
26. ผู้ฝากเงินฝากประจำต้องเสียภาษีดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 15 ต่อปี					
ด้านเงินกู้					
27. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน					
28. อัตราดอกเบี้ยที่สหกรณ์ออมทรัพย์คิดกับผู้กู้					
29. ขั้นตอนและระยะเวลาที่ใช้ในการกู้ยืม (ตั้งแต่ยื่นเรื่องจนได้รับเงินกู้)					
30. ปริมาณเงินในการให้สมาชิกกู้ยืมแต่ละครั้ง					
31. เงื่อนไข/หลักทรัพย์ค้ำประกันที่สหกรณ์ออมทรัพย์เรียกจากสมาชิก					
32. ระยะเวลาและปริมาณเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยที่ต้องผ่อนชำระคืน					
33. การลงโทษเมื่อไม่ชำระคืนตามกำหนด/ไม่ปฏิบัติตามสัญญา					

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะแก่สหกรณ์เพื่อการบรรเทาปัญหานี้อกระบบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามนี้

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวศุภดี กลิ่นเกษร
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เทคโนโลยีชีวภาพ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ช่วยนักวิจัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	